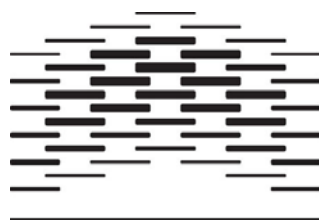

MASTEROPPGAVE
Master i yrkespedagogikk
2014

Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?

Gro Føli

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studium
Institutt for yrkesfaglærerutdanning

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Førord

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på Masterstudiet i Yrkespedagogikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus

Det har vært fire lærerike år som har gitt meg kunnskaper om yrkespedagogikk og yrkespedagogisk utviklingsarbeid i Norge.

Jeg vil takke min avdelingsleder for tilrettelegging slik at jeg har kunnet delta på alle samlinger gjennom disse fire årene. Det er mange ansatte ved min arbeidsplass som har bidratt for å gjøre det mulig for meg å levere denne masteroppgaven, en stor takk til dere alle. Førøvrig vil jeg gi en stor takk til respondentene som deltok og delte sine erfaringer med meg. Det respondentene har bidratt med har stor plass i oppgaven.

Et stor takk vil jeg gi til Leif Langli som har gitt meg grundige og reflekterende veiledninger. En like stor takk til Birger Brevik for strukturerte, konkrete og gode veiledninger. Begge veiledere har gitt veiledning som har vært lærerike og støttende, uten denne gode veiledning ville det ikke vært mulig å levere denne masteroppgaven.

Takk til dere alle på kull 2010, det har vært så fint å bli kjent med dere. Til dere som jeg har vært i læringsgruppe med, tusen takk for gode lærerike diskusjoner og drøftinger om yrkespedagogisk arbeide og ikke minst tilbakemeldinger på oppgavene jeg har skrevet.

Jeg vil også takke min familie og mine venner for at dere har vist forståelse for at jeg har prioritert masterstudie gjennom fire år. Nå skal jeg ikke lenger si at vi må vente til en annen gang...

Røyse 10.09.14

Gro Føli

Sammendrag:

Denne rapporten forteller om hvordan blogg egner seg som undervisningsverktøy i helse og oppvekstfag. Bakgrunnen for denne masteroppgaven er at jeg har savnet et verktøy som elevene kan bruke til læring og dokumentering av yrkeskunnskap. Yrkeskunnskap kan forklares som den kunnskap som finnes i praksis beskrevet med yrkesteoretiske begreper fra undervisningen på skolen. Læring av yrkeskunnskap i skolen i dag skjer gjennom handling, refleksjon over handling og en teoretisk beskrivelse av dette, eller ved teoretisk undervisning, praktisk handling, refleksjon over handling og beskrivelse av dette. Dokumentering i blogg vil si å beskrive handlinger med bruk av ord, tekster, illustrasjoner og bilder. I 2006 kom Kunnskapsløftet der de fem grunnleggende ferdighetene, å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne lese, å kunne regne og å kunne bruke digitale verktøy fikk en vesentlig plass i undervisningen. Som yrkespedagog, måtte man videreutvikle elevens grunnleggende ferdigheter når de kom i den videregående skole gjennom å gjøre det til en del av den yrkesteoretiske undervisningen. Denne rapporten fokuserer på den grunnleggende ferdigheten å kunne bruke digitale verktøy i læring og dokumentering av yrkeskunnskap. På bakgrunn av dette kom problemstillingen: Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole? Hensikten med denne masteroppgaven er å finne ut om det digitale verktøyet blogg er egnet for eleven til å lære og dokumentere yrkeskunnskap og ikke alene er et digitalt verktøy som forbindes med personlige hobbyer og interesser. For å finne ut om blogg er et relevant verktøy, har ulike kvalitative metoder blitt brukt: spørreundersøkelse, intervju og analyse av utvalgte elever sin blogg. Respondentene har vært elever og lærere. Dataene som har kommet frem har blitt registrert, kategorisert og analysert i forhold til hva som var relevant for problemstillingen. Gjennom analyser, drøftinger og relevant teori har det kommet frem at elever og lærere mener at det digitale verktøyet blogg kan brukes til læring og dokumentering av yrkeskunnskap. Dette sier meg at utviklingen av blogg som et digitalt verktøy i undervisningen kan fortsette, de fleste elevene føler motivasjon og mestring når de blogger om sin yrkeskunnskap og sin yrkeskompetanse.

Summary:

This report will tell you how a blog can be a suitable tool for learning in health care subjects. The background for this dissertation is that I have long felt the need for a tool the students can use for learning and documentation of vocational knowledge. Vocational knowledge can be explained as the knowledge found in practice that is explained by using theoretical terms from school. Today learning in vocational subjects in school happens through action, reflection, and a theoretical description or through theoretical teaching, practical actions, reflection over action and a description of this. Documentation in a blog means to describe actions by using words, text, illustrations and pictures. In 2006 the school reform The National Curriculum for Knowledge Promotion (“Kunnskapsløftet”) where the five basic skills; oral skills, reading, writing, digital skills and numeracy were given an essential place in teaching. As a pedagogue in upper secondary school you have to help the students develop their basic skills by making them a natural part of their vocational subjects. This report will focus on the basic digital skill in learning and documentation of vocational knowledge, which formed the background for the thesis: How useful are blogs as tools for learning and documentation in health care subjects in upper secondary schools? The purpose of this dissertation is to find whether the use of digital blogs is suitable for students in order to learn and document knowledge of vocational subjects, and not just be used as personal tools connected to hobbies and interests. In order to discover if blogs are relevant tools, different qualitative methods were used, such as surveys, interviews, and analysis of selected students’ blogs. The respondents have been students and teachers. The data have been registered, categorized and analyzed according to what was relevant for the thesis. Through analysis, discussions and relevant theory I have discovered that the digital tool blog can be used for learning and documentation of vocational knowledge. This tells me that the development of blogs as a digital tool in learning can continue. Most students feel motivation and mastering when they blog about their vocational knowledge and vocational competence.

Innhold:

Forord.....	II
Sammendrag:	III
Summary:	IV
1.0 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling.....	1
1.2 Problemstilling.....	3
1.3 Avgrensning av oppgaven og nøkkelbegreper	3
1.4 Undersøkelsesfelt.....	4
1.5 Rapportens oppbygging.	5
2.0 Yrkeskunnskap og blogg	6
2.1 Yrkeskunnskap.....	6
2.1.1 Yrkesutdanningens styringsdokumenter.....	6
2.1.2 Yrkespedagogen	10
2.1.3 Yrkeskunnskap og yrkeskompetanse i samfunnet.	10
2.2 Undervisning i yrkeskunnskap.....	13
2.2.1 Yrkeskunnskap på skolen og i klasserommet	14
2.2.2 Yrkeskunnskap i praksisfellesskapet.....	16
2.2.3 Yrkeskunnskap utviklet gjennom å skrive	19
2.3 Blogg	21
2.3.1 Bakgrunn for bruk av blogg som verktøy i undervisningen.....	21
2.3.2 Bruk av blogg til å vise yrkeskunnskap	23
2.3.3 Utforming av bloggoppgaver.....	25
3.0 Metode for innsamling av data og analyse av data.	26
3.1 Egen erfaringsbakgrunn.	26
3.2 Undersøkelsesdesign.....	27
3.3 Valg av metoder for innsamling av data.....	29
3.3.1 Spørreundersøkelse.....	29
3.3.2 Intervju	32
3.3.3 Blogg.....	35
3.4 Metoder for analyse av mitt datamateriale	36
3.4.1 Metoder for analyse av spørreundersøkelse	37
3.4.2 Metoder for analyse av intervju med lærere og elever.	40
3.4.3 Metoder for analyse av elevens blogg.	41

3.5 Studiets metodekritikk, reliabilitet og validitet.....	42
3.5.1 Tillatelse til å gjøre undersøkelser.....	42
3.5.2 Metodekritikk.....	43
3.5.3 Reliabilitet.....	45
3.5.4. Validitet.....	46
4.0 Analyse og presentasjon av resultater fra undersøkelsene.....	47
4.1 Analyse og presentasjon av resultater fra spørreundersøkelse med elevene.....	47
4.1.1 Analyse av spørreundersøkelse med elevene.....	48
4.1.2 Dokumentering.....	48
4.1.3 Læring.....	50
4.1.4 Yrkeskunnskap.....	51
4.2 Analyse og presentasjon av resultater fra intervju med lærere.....	53
4.2.1 Analyse av intervju med lærere.....	53
4.2.2 Dokumentering.....	53
4.2.3. Læring.....	54
4.2.4. Yrkeskunnskap.....	55
4.3 Analyse og presentasjon av resultater fra intervju med elever.....	56
4.3.1 Analyse av intervju med elever.....	56
4.3.2 Dokumentering.....	56
4.3.3 Læring.....	57
4.3.4 Yrkeskunnskap.....	58
4.4 Analyse og presentasjon av resultater fra en elev sitt blogginnlegg.....	59
4.4.1. Analyse av et blogginnlegg.....	59
4. 4.2. Dokumentering.....	59
4.4.3 Læring.....	60
4.4.4 Yrkeskunnskap.....	60
4.5 Samlet analyse og presentasjon av resultatene fra undersøkelsene.....	61
4.5.1 Dokumentering.....	61
4.5.2 Læring.....	64
4.5.3 Yrkeskunnskap.....	66
5.0 Drøfting.....	70
5.1 Dokumentering.....	70
5.2 Læring.....	72
5.3 Yrkeskunnskap.....	74

5.4 Avsluttende betraktninger	76
5.5 Veien videre.....	77
Referanser:	78
Vedleggoversikt:	80

Tabell liste:

Tabell 1: Undersøkellesdesign	s. 27
Tabell 2: Analysetabell for spørreundersøkelse med elevene	s. 37
Tabell 3: Fra svar på spørsmål til meningsbærende utsagn	s. 39
Tabell 4: Kategorisering og koding	s. 48
Tabell 5: Analysetabell fra intervju med lærere	s. 53
Tabell 6: Analysetabell fra intervju med elever	s. 56
Tabell 7: Analysetabell fra elevens blogginnlegg	s. 59

1.0 Innledning.

I dagens samfunn brukes sosiale medier flittig av de unge, uansett om de er på skole eller ikke. Ett av de sosiale mediene er blogg. Der skriver ”bloggerne” om interesser, hobbyer, opplevelser, det man er opptatt av i livet. Ut fra dette kan det være av interesse å undersøke om blogg også kan fungere i skoledelen av yrkesfagutdanningen.

I denne masteroppgaven vil jeg gjøre undersøkelser om elevenes bruk av blogg som digitalt verktøy i yrkesfagutdanningen innen helse og oppvekstfag i den videregående skole. Jeg er opptatt av å finne ut om blogg egner seg som et digitalt verktøy for læring og dokumentering av yrkeskunnskap. Med dette som utgangspunkt ønsker jeg at masteroppgaven vil formidle økt kunnskap og viten om blogg som digitalt verktøy i yrkesutdanningen.

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Bakgrunnen for denne studien er at jeg er opptatt av at mine elever skal få vise meg hva de lærer av yrkeskunnskap gjennom deltagelse i praksis og undervisning. Jeg kan høre fra kontakter i praksis, andre lærere og med elever hvor flinke elevene er i ulike undervisningssituasjoner uten at jeg har registrert det. Elevene lærer yrkeskunnskap gjennom deltagelse i ulike arbeidsfellesskap og undervisningsopplegg på skolen, de blir bevisst på hva de lærer og ønsker å dele dette med lærer. Det å dele sin yrkeskunnskap med læreren er ikke så lett for den enkelte elev, med 15 elever i klassen er det ikke tid til at alle får delt sin kunnskap og erfaringer. Mine elever har de fire siste årene hatt mulighet til å dokumentere sin yrkeskunnskap og vise den til en lærer i en skoleblogg, og jeg ønsker å finne mer ut av hvordan blogg egner seg for eleven.

Loven om Videregående opplæring sier at det å *se kunnskapen fra skolebenken i sammenheng med bruken av den samme kunnskapen i arbeidslivet, blir stadig enklere i en tid der IKT har gjort informasjonsoverføring uavhengig av tid og sted* (Meld. St. 32. (1998-99), 1999). Ved å gi alle elever i den videregående skole PC, har alle den samme muligheten til å bruke digitale verktøy i utdanningen. De digitale ferdighetene som eleven allerede har skal utvikles videre ved at digitale verktøy er en naturlig del i undervisningen eleven tilbys. Eleven skal lære seg å bruke digitale verktøy med tanke på senere digital deltagelse i arbeid og samfunnsliv.

I Kunnskapsløftets læreplanverk (LK 06) er de grunnleggende ferdighetene som å lese, skrive, regne, uttrykke seg muntlig og ha digitale ferdigheter integrert i måloppnåelsen til samtlige programfag i utdanningen (Udir, 2006). *Digitale ferdigheter er en naturlig del av grunnlaget for læringsarbeid både i og på tvers av faglige emner. Dette gir mulighetene for nye læringsstrategier, men stiller også økte krav til dømmekraft* (Utdanningsdirektoratet, 2012, s. 6). Kunnskapsløftet gir oss her muligheter til å prøve ut og finne nye læringsstrategier i læringsarbeidet for igjen å kunne gi elevene god yrkesfaglig kompetanse.

For å gjøre den yrkesfaglige utdanningen mer relevant utfra elevens ønske om yrkesfaglig utdanning, ble den praktiske delen av utdanningen endret. Kunnskapsløftet (Udir, 2006) gav elevene 6-timers faget prosjekt til fordypning (PTF). *Prosjekt til fordypning skal gi elevene mulighet til å prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag, som karakteriserer de ulike yrkene innen utdanningsprogrammene* (Udir, 2006). Den yrkeskunnskapen som eleven her fikk skulle eleven få muligheter til å dokumentere. Betydningen av å gi eleven verktøy til å dokumentere sin yrkeskunnskap ble enda viktigere for meg etter å ha lest evalueringen av Kunnskapsløftet der følgende uttales: *Elevene opplever at praksisen i arbeidslivet gjør det lettere å forstå innholdet i skolefagene. De sier også at de blir mer motivert for å jobbe med skolefagene når de ser hvordan kunnskapen blir brukt i arbeidslivet* (Utdanningsdirektoratet, 2012, s. 19). Motivasjonen elevene får til å jobbe med skolefagene gjennom å være i praksis må vi bygge videre på sammen med motivasjonen de har for å bruke de digitale verktøy. *Barn og unge opplever motivasjon og mestring ved bruk av digitale medier, og denne aktiviteten er derfor et godt utgangspunkt for læring* (Meld. St. 22. (2010-2011), 2011).

En annen motivasjonsfaktor for meg til å gjøre undersøkelser om blogg som digitalt verktøy i undervisningen, er at ledelsen ved min arbeidsplass i den videregående skole satser på pedagogiske bruk av informasjon og kommunikasjonsteknologi (IKT) i undervisningen, som vises på skolens hjemmeside (Hønefoss videregående skole, Udatert)

Et av målene i skolens virksomhetsplan er: Økt lærelyst, høyere gjennomføring, bedre resultater

- Ett av momentene til tiltak er pedagogisk bruk av IKT.¹

1

https://files.itslearning.com/data/492/9450/planer/virksomhetsplan%20hele%20skolen%202013_14%20inkl%20ikt_tiltak.pdf?

Skolens ledelse motiverer de ansatte til å bruke digitale læringsverktøy i undervisningen, og de ønsker at de ansatte kan bidra til økt kunnskap om sosiale medier som pedagogisk verktøy i yrkesfagutdanningen. Den yrkeskunnskapen eleven lærer har eleven begrensede muligheter til å vise andre, fordi det ikke finnes verktøy som er godt nok utviklet, derfor ønsket jeg å undersøke om blogg ville være et verktøy som egner seg for å vise yrkeskunnskap på en enklere måte.

1.2 Problemstilling

I dette studiet ville jeg gjøre undersøkelser for å finne ut om blogg egner seg som et læringsverktøy for yrkeskunnskap og til dokumentering av denne. Dette kan oppsummeres med følgende problemstilling:

Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?

Undersøkelsen vil finne ut av hvordan blogg egner seg til å lære og dokumentere yrkeskunnskap for elevene som går på helse og oppvekstfag.

1.3 Avgrensning av oppgaven og nøkkelbegreper

Oppgaven er avgrenset til å undersøke bruk av blogg når eleven skal dokumentere sin yrkeskunnskap i faget. Eleven kan dokumentere yrkeskunnskap på andre måter, logg, oppgaver, mappeoppgaver, lekser, refleksjonssamtaler og i veiledningssamtaler. Denne undersøkelsen dreier seg kun om blogg som dokumentasjonsverktøy i programfag. I tillegg brukes blogg som læringsverktøy, og da er det læringsverktøy i eleven sine programfag undersøkelsen dreier seg om, eleven sine fellesfag er ikke en del av denne undersøkelsen.

Leseren vil registrere begrepet ferdighetskunnskap i deler av rapporten. Jeg brukte ferdighetskunnskap innledningsvis i undersøkelsen og opplevde at forståelsen av dette begrepet for mange var lenket til den praktiske delen i en handling. Teoretiske begrunnelser og yrkesetiske perspektiver ble ikke en del av ferdighetsbegrepet. En del av prosessen med å jobbe med denne masteren har for meg vært begrepsforståelse innenfor yrkeskunnskap. Jeg ønsket at undersøkelsen min skulle favne yrkespraksis, yrkesteori og yrkesetiske holdninger

knyttet til faget, derfor ble ferdighetskunnskap byttet ut med yrkeskunnskap underveis, yrkeskunnskap var et begrep flere hadde et forhold til og forsto betydningen av.

I denne rapporten er det yrkeskunnskap innen fagområdet helse og oppvekstfag jeg skriver om. Fagområdet har fire programfag, helsefremmende arbeid, kommunikasjon og samhandling, yrke og prosjekt til fordypning. Yrkeskunnskap er et innholdsrikt begrep, som brukes i forbindelse med yrkesutdanning og yrkeskompetanse. De aller fleste legger begrepene kunnskap, ferdigheter og holdninger inn i begrepet yrkeskunnskap. Kunnskap er teori i form av regler og prosedyrer for praksis, og ferdigheter handler om å anvende regler og prosedyrer (Hiim, 2013, s. 47). Holdninger er en viktig del av yrkeskunnskapen, som også kalles nøkkelkompetanse. Nøkkelkompetanse er evne til kommunikasjon, beslutningstaking, problemløsning, kritisk tenkning, selvhverdelse, det å stå imot gruppepress, kunne takle uro og stress, tilpasse seg nye miljøer og kjenne seg selv (Ekelund, 2007, s. 22). I tillegg må elevene ha generell kompetanse som handler om evne til å samarbeide og løse problemer, planlegge selvstendig, gjennomføre og vurdere arbeid, utvikle kompetanse, være fleksibel (Hiim, 2013, s. 49). Kompetanse er å ha vilje og evne til å bruke kunnskapen, til å anvende den i en gitt situasjon, som grunnlag for handling, som basis for kreativitet, intuisjon, etiske avveininger og utøving av skjønn (Meld. St. 32. (1998-99), 1999).

Begrepet blogg som dokumentasjonsverktøy har også hatt denne innholds endringen. I starten av undersøkelsen var blogg et dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Etter å ha satt meg inn i bloggens egenskaper, ble blogg også et læringsverktøy for yrkeskunnskap. Begrepet digitalt verktøy brukes om blogg i offentlige publikasjoner og i generell litteratur som omhandler blogg.

1.4 Undersøkelsesfelt

Jeg har brukt min egen arbeidsplass i den videregående skolen til å gjøre undersøkelser. Skolens rektor gav meg tillatelse til å gjøre de undersøkelsene som var nødvendige for å finne ut om blogg egnet seg som læringsverktøy for yrkeskunnskap og dokumentering av denne. (vedlegg1). Han så på forskning innen utvikling av digitale læringsverktøy som positivt, spesielt da IKT er et satsningsområde i skolens virksomhetsplan. Undersøkelsene kunne gjennomføres på avdelinger, i klasser og team. Kolleger og elever kunne brukes som respondenter under forutsetning av at forskningsetiske regler ble fulgt.

Jeg valgte å bruke elever fra de HO -klassene jeg underviste i. De brukte blogg som læring og dokumentasjons verktøy for yrkeskunnskap, og de hadde meninger om bloggens egnethet. *Kunnskapen som skapes og utviklingen som skjer i praksis, vokser frem på grunnlag av interaksjonen mellom forsker og deltaker i forskningsarbeidet* (Postholm, 2004, s. 9). Jeg valgte å bruke disse klassene, fordi jeg hadde kjennskap til deres bruk av blogg som læringsverktøy, og det opplevde jeg som hensiktsmessig for undersøkelsene jeg ønsket å gjennomføre.

1.5 Rapportens oppbygging.

Oppgaven er bygd opp av 5 kapitler, strukturert etter IMRaD² strukturen.

Kapittel 1, innledningskapittelet, presenterer for leseren oppgavens innhold, problemstilling og undersøkelsesfeltet. I kapittel 2 blir relevant teori om yrkeskunnskap og blogg presentert. Kapittel 3 handler om de ulike metodene jeg valgte å bruke for å samle inn data om blogg som læring og dokumentasjonsverktøy og hvordan data ville bli analysert i denne undersøkelsen, dette kapitelet avslutter med en kritikk av metodene som er brukt. I kapittel 4 presenterer jeg analysen og resultatene fra hver enkelt undersøkelsene og et samlet resultat til slutt. I det avsluttende kapittel 5 drøftes resultatene fra undersøkelsene og det gir et svar på problemstillingen og til slutt sier kapittelet noe om veien videre for blogg som læring og dokumentasjons verktøy.

---

² Internasjonale rapporter og artikler følger i all hovedsak IMRaD strukturen: I – Introduction, M –Method, R - Results/Research, a – Analysis, D – Discussion (Høgskolen i Oslo og Akershus, udatert)

2.0 Yrkeskunnskap og blogg

I denne delen av oppgaven, vil jeg først se på begrepet yrkeskunnskap. Videre vil dette kapittel gi leseren en forståelse av hvordan eleven kan bruke blogg som et dokumentasjonsverktøy for sin yrkeskunnskap.

2.1 Yrkeskunnskap

Den videregående skolen har ansvaret for å legge til rette slik at eleven lærer yrkeskunnskap og får en yrkeskompetanse, på denne måten kan eleven mestre å være en deltager i arbeidsliv og samfunnsliv. Etter videregående opplæring skal eleven ha yrkeskunnskap god nok til å kunne vise yrkeskompetanse som fagarbeider eller ha kompetanse til å studere videre. NUPI rapporten «Utdanning lønner seg» sier at vinnerne på arbeidsmarkedet er de faglærte. De fleste av dem er i full sysselsetting, og de er de av 25-åringene som tjener aller mest (Markussen, 2014). NUPI rapporten sier videre at de med fagbrev og arbeidserfaring har gode jobbsjanser. Dette er en viktig motivasjonsfaktor for de unge som ønsker å bli fagarbeidere og en inspirasjonsfaktor for yrkesfaglæreren som utdanner de faglærte. Denne rapporten vil nå gå inn på de generelle styringsdokumentene som styrer undervisningen i den yrkesfaglige utdanningen innen helse og oppvekstfag.

2.1.1 Yrkesutdanningens styringsdokumenter

For at yrkesutdanningene i landet skal ha et felles innhold og en forankring, er styringsdokumentene vårt felles utgangspunkt. Yrkesutdanningens styringsdokumenter er gitt i form av lover og stortingsmeldinger, som denne delen av rapporten gjør rede for.

Styresmaktene hadde på 90-tallet en tanke om at yrkesutdanningen skulle bli bedre ved å gi teoriinnholdet i yrkesutdanningen en bredere plass. Reform 94 kom, og den gav yrkesutdanningen lærerplaner som systematisk splittet opp teori og praksis. Man laget et skille mellom den teoretiske og praktiske delen av yrkeskunnskapen i yrkesfaglige studieretninger. Som nevnt vektla Reform 94 mer teori i undervisningen. Å fjerne noen av de praktiske fagene og erstatte dem med teori, skulle gi større læringsutbytte for eleven. *Den praktiske øvelsen skulle elevene få når de kom ut i jobb, da skulle elevene anvende teori* (Hiim, 2013, s. 47). Denne endring gav ikke den kvaliteten på yrkesutdanningen som man hadde forventet. Elevene klarte ikke å produsere yrkeskunnskap på egen hånd gjennom først å tilegne seg teorikunnskap innen yrkesfagene og deretter anvende teorien. Utdanningen gav ikke

tilstrekkelig nok kompetanse til yrkesutøveren innen yrkesfagene. I 2006 gjennomgikk skolen en ny reform, som fikk navnet Kunnskapsløftet, LK06 (Udir, 2006). LK06 gav skolen et nytt innhold, som fikk betydning for den yrkesfaglige utdanningen. Denne reformen gav oss målformuleringer som var vide, og det teoretiske innholdet ble bestemt utfra lærerens kompetanse og elevens eget ønske om måloppnåelse i faget.

I St. meld. 31 «Kvalitet i skolen», kommer det frem at man skal ha en klarere nasjonal styring av skolen, og det fikk skolen gjennom nye styringsdokumenter. Skolen fikk ansvaret for å ta vare på den nasjonale kunnskapsformuen og veilede elevene gjennom en læreprosess mot fremtidig yrke. Som tidligere, skulle den generelle delen av læreplan ligge som et fundament for de andre styringsdokumentene som styrte skolen. St. meld. 31 gjør oss kjent med begrepet kunnskapsformuen som skolen skal forvalte og videreutvikle. For den videregående skolen betydde det blant annet at den skulle videreutvikle den kunnskapsformuen elevene hadde fra grunnskolen. *Kunnskapsformuen er både de holdninger og verdier som opplæringen formidler og de ferdigheter og kunnskaper elever tar med seg videre i livet* (Meld. St. 31. (2007 -2008), 2008).

I tillegg til videreutvikling av kunnskap, skal eleven være delaktig i sin egen læreprosess mot ny og utvidet kunnskap. Læreprosessen skal sees i sammenheng med mål i den generelle læreplanen, fagplanene, sentrale yrkesfunksjoner, læringsmålene, elevenes læreforutsetninger og de øvrige didaktiske kategoriene (Hiim & Hippe, 2009). Undervisningen skal planlegges med tanke på at den generelle delen av læreplanen skal integreres i målene for undervisningen. I den generelle delen av læreplanen står det *undervisningen må legges opp med nøye omtanke for samspillet mellom konkrete oppgaver, faktisk kunnskap og begrepsmessig forståelse* (R-94, 1994). Sammen med den generelle læreplan og læringsmålene skal de grunnleggende ferdighetene videreutvikles i undervisningssammenheng og være integrert i programfagene. De grunnleggende ferdighetene er å kunne lese, regne, uttrykke seg skriftlig og muntlig og bruke digitale verktøy.

Læreplanverket har kompetansemål som gir rammer for innholdet av kunnskap og de grunnleggende ferdigheter. Kompetansemålene skal formuleres til konkrete læringsmål som vil gi personlig utvikling, etisk bevissthet, yrkesidentitet og yrkesforståelse for den enkelte elev. Det er lærer sammen med elev som gir kompetansemålene innhold, elevens konkrete læringsmål utvikles i undervisningen, i en elevsamtale eller vurderingssamtale. I denne

prosessen er lærer den profesjonelle som gir veiledning ut ifra eleven sine forutsetninger og tilretteleggingsbehov. Kompetansemålene gis et innhold og blir elevens eget læringsmål, som det er mulig og hensiktsmessig for eleven å nå gjennom undervisning, øvelse og erfaringer fra praksis. Ikke minst må undervisningen legges opp slik at eleven etter hvert får erfaringer med at yrkeskunnskap er noe de selv må være delaktige i å lære seg. Kompetansemålenes intensjon er at elevene skal utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som vil gi dem et godt grunnlag til å utøve yrke. Hiim og Hippe sier at når elevene selv får være med på å utforme egne læringsmål, blir yrkesopplæringen mer relevant for den enkelte elev (Hiim & Hippe, 2009).

I tillegg la Kunnskapsløftet opp til mer praksis gjennom yrkesretting av undervisningen. Med dette kom læringsplakaten, og man fikk det nye faget prosjekt til fordypning, PTF. *Dette faget skulle gi elevene mulighet til å prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag og elevene skulle få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene* (Ekelund, 2007, s. 29). Læringsplakaten, som er et styrende dokument, sier noe om utvikling av elevens sosial kompetanse, egne kompetansemål, viktigheten med relevante arbeidsoppgaver og at utplassering i arbeidslivet skal gi gode opplevelser i et godt læringsmiljø. Erfaringer fra yrket og praksisfellesskapet ble sett på som gode kilder til yrkeskunnskap og yrkeskompetanse og som nå skulle få bredere plass i utdanningen. Skolen skulle legge til rette for at elevene fikk dokumentert den kompetansen de fikk når de deltok på ulike læringsarenaer.

«Verken nasjonalt eller internasjonalt - eksisterer noen universell enighet om hva kompetanse egentlig er» (NOU 2003: 16).³ I St.meld. nr.30⁴ vises det til et OECD-prosjekt – DeSeCo (DEfinition and SElection of COmpetence), der kompetanse blir beskrevet som *evnen til å mestre en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave*. På dette grunnlaget gis denne definisjon i St.meld.nr. 30: *kompetanse knyttes til det å kunne mestre utfordring-er på konkrete områder innenfor utdanning, yrke, samfunnsliv eller på det personlige plan* (St. meld. 30. (2003- 2004), 2004).

Utvalget som har jobbet med kunnskapsløftets forutsetninger definerer kompetanse slik: *Kompetanse ble presisert til å dreie seg om kunnskaper, ferdigheter og holdninger, samtidig*

³ <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/20032003/016/PDFS/NOU200320030016000DDDPDFS.pdf>

⁴ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-030-2003-2004-.html?id=404433>

som utvalget understreket at det er viktig at elevene får anledning til å vise sin kompetanse (Delrapport nr.1, reformens forutsetninger)⁵. Den kompetansen som er nevnt her skulle det legges til rette for at elevene fikk dokumentert gjennom utdanningen sin.

Eleven får sin fagutdanning og yrkeskompetanse gjennom 2+2 modellen, dvs. to år i skole og to år i bedrift. De to årene eleven har i skole undervises det etter kompetansemålene for vg1⁶ og vg2⁷. Etter to år i skole blir eleven lærling, og resten av opplæringen foregår ute i bedrift. For at eleven skal få sin yrkeskompetanse, må eleven være aktiv og vise læringsiver på skolen og i den bedriften der kunnskapen tilbys og finnes. Arbeidslivet spiller en viktig rolle som læringsarena i helse og sosialfagene, i første omgang gjennom praksisdelen av utdanningene, sier meldingen som omhandler Utdanning for velferd. Samme Stortingsmelding sier også: *Arbeidslivet har også en viktig rolle som læringsarena ved overgangen til yrket.* (Meld. St. 13. (2011 -2012), 2012). Det finnes mye erfaringskunnskap og yrkeskunnskap i et arbeidsfellesskapet som eleven kan lære gjennom egen deltagelse. I det forholdsvis nye faget PTF, som kom med Kunnskapsløftet i 2006 har mange elever i dag allerede muligheter til å delta i arbeidslivet på vg1 nivå og få med seg erfaringskunnskap og yrkeskunnskap gjennom deltagelse i praksisfellesskapet.

Etter 13 år i det norske utdanningssystemet sier LK06 at *”Sluttmålet for opplæringen er å anspore den enkelte til å realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode – å fostre til menneskelighet for et samfunn i utvikling”* (Udir, 2006). For å nå dette målet, må den enkelte elev vise vilje og innsats til å delta i undervisningen slik den i dag gjennomføres i skolen. Den samarbeidende elev har forventninger og kan stille krav til innholdet i undervisningen. De fleste ser sin egen rolle i et fremtidig yrke der de ønsker å ha god yrkeskunnskap og vise høy yrkeskompetanse. Et viktig grunnlag for læring og utvikling blir at elever og lærlinger settes i situasjoner i praksisfellesskapet, der de får relevante utfordringer og erfaringer og på denne måten lærer å utvikle sin yrkeskunnskap og yrkeskompetanse. I tillegg har yrkespedagogen en viktig rolle i elevens læringsprosess, som jeg her vil skrive videre om.

---

⁵ http://www.udir.no/Upload/Rapporter/EvaKL/5/Delrapport1_reformens_forutsetninger.pdf

⁶ http://www.udir.no/kl06/HSF1-01/Kompetansemal/?tbnm=Vg1_Yrkesutoeving%2BYrkesutoeving

⁷ <http://www.udir.no/kl06/HS/>

2.1.2 Yrkespedagogen

Fra Styringsdokumentene, og til eleven får sin fagkompetanse og sitt fagbrev, går veien om yrkespedagogen eller yrkesfaglæreren og dennes undervisning. En yrkespedagog/yrkesfaglær er utdannet med det formål å formidle yrkeskunnskap til eleven ut ifra elevens forutsetninger og til slutt gi eleven den kompetansen som er nødvendig for å kunne utøve sitt yrke på en profesjonell måte. *Yrkespedagogen skal kunne legge til rette for at kompetanse tas vare på og videreutvikles, og bidra til ny kompetanse* (Yrkesfaglærerutdanning, 2010).

For å kunne undervise i yrkeskunnskap i den videregående skole, er det nødvendig med formell fagkompetanse i tillegg til yrkespedagogikk og yrkesdidaktikk. Yrkespedagogikk er rettet mot den yrkesfaglige utdanningen og er et begrep som sier noe om den pedagogiske aktiviteten innenfor yrkesfag i den videregående skole. En yrkespedagog har som formål å binde sammen de prosessene i skole og yrke som gir samfunnet den yrkeskompetansen som samfunnet trenger. *Yrkespedagogikk har sin egenart i at den omhandler og er forankret i yrkesutøvernes arbeidsoppgaver, arbeidsprosesser og produksjonsprosesser. Samarbeid og kommunikasjon er derfor viktige deler av det yrkespedagogiske feltet* (Yrkesfaglærerutdanning, 2010).

Yrkesdidaktikken som er en del av den yrkespedagogiske utdanningen handler om å gjøre yrkeskunnskap tilgjengelig og forståelig for de som utdanner seg. Med god yrkesdidaktisk kunnskap vil en yrkespedagog klare å knytte sammen kunnskap fra skole og arbeidsliv. *Yrkesdidaktikk omfatter yrkesfaglæreres arbeid med planlegging, tilrettelegging, gjennomføring, vurdering og kritisk analyse av yrkesspesifikke undervisnings- og læringsoppgaver – basert på relevante arbeidsoppgaver forstått i en organisatorisk og samfunnsmessig sammenheng* (Brevik, 2014, s. 32). Yrkespedagogen skal gi eleven utdanning som er relevant, praksisnær og forståelig, og eleven skal ende opp med å vise profesjonell kompetanse. De fleste yrkespedagoger har et pragmatisk syn på læring av yrkeskunnskap, eleven lærer gjennom å gjøre. En pragmatiker vil si at den generelle kunnskapen eller kompetansen, primært eksisterer i anvendelsen hvor begrepene kommer til uttrykk (Hiim, 2013, s. 60). Hva yrkeskunnskap betyr for et samfunn, vil jeg komme inn på videre.

2.1.3 Yrkeskunnskap og yrkeskompetanse i samfunnet.

I vårt samfunn er vi som deltakere og brukere av tjenester til enhver tid avhengig av god yrkeskunnskap, yrkeskompetanse og at yrkesprofesjonalitet utøves i alle yrker.

Yrkeskunnskap må utøves profesjonelt og tidsriktig, samfunnet er avhengig av det og samfunnets deltagere forventer det. Et samfunn har ikke råd til at yrkesutøvere viser dårlig

yrkeskunnskap i sine handlinger der korrekt yrkeskompetanse skal vises. Et samfunn har heller ikke råd til å miste all den yrkeskunnskap som finnes uartikulert i et praksisfellesskap og hos den enkelte yrkesutøver.

Når profesjonell yrkeskunnskap skal vises, som for eksempel i helse og oppvekstfagene vises den som oftest gjennom å utøve handlinger overfor mennesker. Handlingen blir forankret i faglige og emosjonelle ferdigheter. Yrkeskunnskap vises i praktiske handlinger i praksisfellesskapet der teorier, faguttrykk og begreper er en del av utøvelsen. I tillegg blir yrkeskunnskap særegen fordi den knyttes til utøveren sin personlighet, verdier, holdninger, normer og etikk. Altså må en rekke med avgjørende faktorer være tilstede for at vi kan karakterisere yrkeskunnskap som tilfredsstillende og god. Det er viktig at vi som brukere av tjenester reflekterer over denne kompleksiteten for å få en forståelse av yrkeskunnskapens mangfoldige innhold og hvor viktig den er for oss i gitte tilfeller der vi har behov for den optimale hjelpen som vi trenger. *Det betyr at yrkeskunnskap ikke kan betraktes som, læres eller utvikles som, en «sum» av tradisjonell vitenskap- eller skolefag. Men må være strukturert omkring selve yrkesutøvelsen* (Hiim & Hippe, 2001, s. 93).

Med følgende eksempel ønsker jeg å gjøre begrepet yrkeskunnskap mer tydelig. Å vaske hender på en profesjonell måte krever yrkeskunnskap. Man må vise til yrkesteori om blant annet smitte og hud, og det krever yrkespraksis som viser at utførelsen er hensiktsmessig og riktig overfor brukeren. Kanskje brukeren ikke har fått oppleve å vaske sine egne hender på en stund, da er det mange personlige faktorer som må være tilstede for at denne handlingen skal oppleves berikende og riktig for bruker. En profesjonell yrkesutøver i helse og oppvekstfag har praktisert, erfart, tilpasset, faglig begrunnet og endret sin yrkeskunnskap gjentatte ganger i løpet av en praktisk handling som håndvask. Å forstå og utøve håndvask profesjonelt, er å kunne gjennomføre handlingen etter yrkeskunnskapens yrkesetiske retningslinjer i en praktisk kontekst med utøverens personlige egnethet som en vesentlig del. Schön sier at *profesjonelle praktikere skiller seg fra hverandre gjennom spesialiteter, erfaringer og perspektiver de tar med seg inn i sitt arbeide og arbeidsstil* (Schön, 2012, s. 352).

En kombinasjon av kunnskap fra teori og kunnskap fra praksis er den mest vanlige formen å skaffe seg yrkeskunnskap på. *At kunne gjøre noe inneslutter og konstitueres av en forståelse, man vet hvorfor man gjør det man gjør, man skal gi det mening i en vid forstand* (Molander, 1996, s. 109). God yrkeskunnskap vises gjennom å kunne forklare den yrkesteorien som

ligger bak den praktiske handlingen som utøves gjennom å bruke sin egen personlighet, verdier, holdninger, normer og etikk.

Når yrkeskunnskap skal utøves, blir den unik, fordi den utøves av et menneske med egen personlighet og egen livserfaring. Vi kan si at yrkeskunnskap er noe eget, fordi den bærer med seg utøverens menneskelige egenskaper. Man bruker «seg selv» som det viktigste instrumentet i yrkesutøvelsen (Ekelund, 2007, s. 22). Yrkeskunnskap består altså av en rekke kvaliteter som omsorg, empati, kommunikasjon, holdninger og verdier. Det er først når yrkesutøveren utfører kunnskap i praksis, bruker seg selv og begrunner utøvelsen med yrkesteori, at man vet om den er godt nok forankret i kunnskap. Molander sier: *Når handlingen er utført er det ingen vei tilbake, det er definitivt. Handlinger tillater ikke usikkerhet, da er det ikke kunnskap* (Molander, 1996, s. 17). Det er slik vi brukere oppfatter det. Er vi ikke fornøyd med tjenesten vi spør etter, sier vi at fagpersonen mangler yrkeskunnskap, vi forventer yrkeskunnskap på et høyt nivå og at yrkespraksis begrunnes med yrkesteori.

Et eksempel her kan være å flytte en pasient. Får en pasient forklart av en helsefagarbeiderelev hva som skal skje under en forflytning, blir utførelsen kvalitetsmessig bedre. Utøves ferdigheten uten bruk av faglige begreper og forklaringer, kan situasjonen bli preget av usikkerhet og utrygghet. Hiim og Hippe definerer kunnskap i en yrkesfaglig sammenheng slik: *Kunnskap som teori og anvendelser av teori og omhandler prinsipper for hva som skal gjøres og begrunnelser om hvorfor* (Hiim & Hippe, 2001, s. 44). For helsefagarbeidereleven og brukeren av tjenesten gir det en trygghet at den praktiske utførelsen forankres i teori, og man snakker om det under den praktiske gjennomføringen sammen med bruker. Blir ikke utførelsen forankret i teori, regler, rutiner og erfaringer, vil det oppstå usikkerhet og tvil hos brukeren, spesielt hvis begrunnelser blir nødvendig eller diskusjoner oppstår.

Eleven må ha yrkeskunnskap som inneholder alle kompetansemålene som står i læreplanen for å kunne bli profesjonell yrkesutøver/fagarbeider. Som profesjonell yrkesutøver skal yrkeskunnskapen være anvendbar i ulike situasjoner. Har eleven yrkeskunnskap vil det si at eleven kan utføre et oppdrag profesjonelt i ulike situasjoner, som for eksempel håndvask i institusjon er og barnehager og blant alle aldersgrupper, når det gjelder hygiene, smitte og sykdom. Da har yrkeskunnskap blitt til yrkeskompetanse. Det er først når yrkeskunnskap er teoretisk forankret, prøvd ut, gjerne flere ganger, har blitt faglig begrunnet, blitt reflektert over

og at den kan utføres i en lignende situasjon, man kan si at man har yrkeskompetanse. Schön definerer profesjonell kompetanse som en anvendelse av teorier og teknikker som er utledet gjennom systematisk, fortrinnsvis vitenskapelig forskning, med henblikk på løsning av instrumentelle problemer i praksis (Schön, 2012).

Neste del vil handle om hvordan den yrkeskunnskapen samfunnet trenger overføres fra skole og arbeidsliv til elevene, fremtidens profesjonelle yrkesutøvere.

2.2 Undervisning i yrkeskunnskap

Skolen og skolens ansatte er hele tiden i en endringsprosess der de ønsker å finne gode undervisningsformer og læringsverktøy for eleven som kan gjøre dem motiverte for å lære og utvikle yrkeskunnskap. I de yrkesfaglige studieretningene er det kunnskap fra teori og praksis sammen med personlig egnethet hos eleven som er grunnlaget for å utvikle egen yrkeskunnskap og yrkeskompetanse. Undervisningen må legges opp slik at eleven får kunnskap om hvor kildene til yrkeskunnskapen finnes, hvordan den læres og utvikles i dem selv, og de må få bruke sin egen personlige egnethet. Elevens yrkeskunnskap utvikles i den enkelte, basert på den yrkesteori det undervises i på skolen, undervisningsopplegget og den yrkespraksis eleven får på skolen eller i et praksisfellesskap.

Undervisningen innenfor yrkesfaglige studieretninger er som oftest planlagt ut ifra den konfluente pedagogikk. *Den konfluente pedagogikk står for en arbeidsmetode der det som skjer i undervisningen skal flyte sammen med de følelsesmessige, intellektuelle og psykomotoriske aspekter* (Grendstad, 1986, s. 233). Grendstad sier «Å lære er å oppdage», gjennom å oppdage lærer vi vår yrkeskunnskap. Vi oppdager noe av det som skjer i en praksissituasjon, reflekterer over det, plukker det fra hverandre, setter det sammen med yrkesteori. Det gir verdifull yrkeskunnskap til en som vil bli en profesjonell yrkesutøver.

Hiim uttaler noe annet, hun refererer til flere andre som mener at utdanningene ikke er relevante, at elevene får praksissjokk, de lærer det viktigste først når de kommer ut i jobb og at utdanningene er lite meningsfylte (Hiim, 2013, s. 46). Hun sier med andre ord at utdanningsinstitusjonene og skolen ikke er gode nok i opplæringen av fremtidens yrkesutøvere. Grunnleggende god yrkeskunnskap som skolen har ansvaret for å tilrettelegge for eleven er viktig for elevens læring. *Først når jeg selv har oppdaget kunnskapen, mitt forhold til den og min forståelse av den blir kunnskapen egentlig min og dermed personlig*

(Grendstad, 1986, s. 222). Undervisning av yrkesteori og yrkespraksis må være satt i forbindelse med hverandre for å kunne lære yrkeskunnskap. At eleven opplever en relevans mellom yrkesteori og yrkespraksis, er viktig for yrkeskunnskapens kvalitet. Videre skal vi se på ulike undervisningsformer.

2.2.1 Yrkeskunnskap på skolen og i klasserommet

Undervisning av yrkesteori er nødvendig for at eleven skal få utviklet sin yrkeskunnskap og kompetanse innen yrket. Profesjonalisering i form av teoretisk skolering er vesentlig for å forbedre praksis (Kvernbekk, 2005, s. 128). Når det gjelder undervisningen av yrkesteori, tenker vi som oftest på ren formidling av kunnskap i klasserommet. Intellektuelt sett er yrkesteorien alltid knyttet til en praktisk handling. *Teorien kommer prinsipielt sett etterpå og kan bare bidra til å gjøre praksis mer bevisst, og til å gi en dypere forståelse* (Kvernbekk, 2005, s. 155). Det er svært viktig at yrkespedagogen har en forståelse av dette, teori må alltid kobles til noe praktisk, noe fra virkeligheten for at eleven skal kunne forstå yrkesteorien og yrkeskunnskapen. Det er viktig at yrkespedagogen bruker sin egen praksis, narrativer og gruppeaktiviteter, for å gi eleven bedre grunnlag for å forstå yrkesteori. Bruksområder for teori kan være å bruke deler av den, noen begreper for å forstå og tolke en situasjon man står overfor eller legitimere egne handlinger (Kvernbekk, 2005, s. 127). I den yrkesfaglige utdanningen er det viktig å bevisstgjøre og undervise eleven i den teorikunnskap som yrkespraksis bygger på, og gjøre elevene nysgjerrig på teori om praksis.

Undervisningen av yrkesteori må være lagt opp slik at yrkesteori blir knyttet til oppgaver fra virkeligheten, der yrkesteori, faguttrykk og begreper anvendes. Dette er for de fleste elever en forutsetning for å kunne forstå yrkeskunnskap. *Pragmatisk filosofi ser erfaring og språk som en prosess, hvor begrepene blir utviklet gjennom aktiv deltagelse i praktiske kontekster* (Hiim, 2013, s. 50). Når undervisningen planlegges slik at eleven får brukt yrkesteori, yrkespraksis og deler ved seg selv for å få løst oppgaven, gir dette god læring for eleven. Det å prøve ut yrkesteori i en praktisk sammenheng gir eleven en mulighet til å finne løsninger og samtidig gi en mestringsfølelse i den praktiske utøvelsen.

Pedagogiske teorier er ikke teorier om, de er teorier for – de sier oss hva vi skal gjøre for å nå et mål (Kvernbekk, 2005, s. 134). Dette må være bakenforliggende tenkning når yrkesfaglæreren planlegger undervisningen sin, teorien skal hjelpe eleven med å løse den praktiske utfordringen han møter på. Når eleven får prøve ut sin yrkesteori i handling,

opplever mange elever at yrkesteori blir en nødvendighet for å kunne forstå hva som forventes. Yrkesteori satt inn i en praktisk sammenheng gir helhet, og det gir en opplevelse av å lære yrkeskunnskap.

Yrkesteori uten yrkespraktisk forankring gir ikke forståelse og dermed ikke god nok yrkeskunnskap. Det er en utfordring for skole, lærer og utdanning å synliggjøre behovet for at yrkesteori må forankres i det yrkespraktiske i undervisningen. Dette gir mening for eleven, som vil få en opplevelse av at egen kompetanse utvikles. Samtidig er det viktig å vite at teorianvendelse er en krevende øvelse, som krever kunnskap, ferdigheter og fortløpende vurderinger. *Det er aldri snakk om å «træ» en teori nedover et fenomen* (Kvernbekk, 2005, s. 140).

Noen vil hevde at den yrkesteoretiske delen av opplæringen gir liten avkastning. Årsaken til en slik påstand kan ligge i det at yrkespedagogen ikke ser nødvendigheten og har kompetansen for å kunne koble yrkesteori og yrkespraksis sammen. Hilde Hiim *sier hun er bekymret over at tradisjonelt fagarbeid blir oppfattet som ren ferdighetsutøvelse og av den grunn ikke trenger teori. Derfor er ikke teori så viktig for yrkesutdanningen* (Hiim, 2013, s. 48). Kan en elev teoretisk begrunne sin praksis under utførelsen, vil det for eleven være tryggere å gjennomføre handlingen og bli lettere å vise sin yrkeskunnskap. Yrkesteori knyttet til yrkespraksis har like stor verdi uavhengig av om den kommer før, underveis eller etter handlingen. Elevene har sin individuelle oppfattelse av når teoriundervisningen er best for sin egen læring. Et eksempel der yrkesteori kan være av stor betydning er når man serverer brukeren appelsinjuice til frokost. Har man teorikunnskap om at appelsinjuice er en C vit kilde, blir det en del av egen yrkeskunnskap, som gjør at handlingen kan begrunnes og utøvelsen blir tryggere. Jeg opplever at å knytte den teoretiske undervisningen til praktisk undervisning, er svært viktig for å kunne lære eleven yrkeskunnskap og at undervisningen da gir mening for eleven.

Den mest tradisjonelle og etablerte form for tilegnelse av teorikunnskap er gjennom formidling, selvstudium og oppgaver, individuelt eller i gruppe. Eleven på yrkesfaglig studieretning lærer også sin yrkesteori på denne måten, begreper, teorier og teoretiske regler om praksis. For de fleste elever blir det komplisert å lære yrkeskunnskap når avstanden i tid mellom læring av teorikunnskaper og utøvelse av tilhørende praksiskunnskaper blir for stor. Teorien om praksis blir virkelighetsfjern når den ikke kan øves på i tilknytning til undervisningen om den. Egen erfaring fra undervisning er at elevene opplever teori om

praksis interessant og motiverende, men at de glemmer den når det går lang tid før yrkesteorien blir knyttet til praksis.

Når yrkesutdanningen i stor grad er skolebasert, når det mangler teori som er relatert til virksomheten, og når praksis i liten grad er blir benyttet som grunnlag for kunnskapsutvikling, oppstår det relevansproblemer (Hiim, 2013, s. 48).

Relevansproblemene har mange årsaker. Rammer, timeplaner, mangel på praksisrom og lærers kompetanse er noe av det som kan nevnes. For å bedre elevens relevans i faget, har skolen utvidet samarbeidet med lokale bedrifter der eleven kan få delta i et praksisfelleskap i faget PTF eller andre tilrettelagte ordninger for den enkelte elev.

2.2.2 Yrkeskunnskap i praksisfelleskapet

Å gjennomføre undervisningsopplegg som gir yrkesteori en mening i en praktisk kontekst, er betydningsfullt for elevens utvikling av yrkeskunnskap og yrkeskompetanse. *Læring handler ikke om overføring og mottagelse av gitte begreper og strukturer, begreper blir utviklet gjennom aktiv deltagelse i praktiske kontekster (Hiim, 2013, s. 50).* Får ikke elevene undervisning som setter yrkesteori inn i et yrkespraktisk sammenheng, kan opplevelsen av manglende relevans fremstå. Læring av yrkeskunnskap i praksisfelleskap kan gi eleven en opplevelse av relevans.

I tillegg til at yrkeskunnskapen utvikles gjennom undervisning i skolesammenheng, finnes det likeverdig og betydningsfull yrkeskunnskap i et praksisfelleskap. En form for yrkeskunnskap som eksisterer i et praksisfelleskapet kalles erfaringskunnskap. Erfaringskunnskap er basert på kunnskap praksisfelleskapets deltagere besitter, kunnskap som er utviklet gjennom anvendelse av yrkesteori og yrkespraksis over tid. *Erfaringer videreutvikles til praktisk kyndighet gjennom øvelse og trening og at dette videreutvikles til teoretisk kyndighet når individet reflekterer og artikulerer sin kyndighet (Inglar, 2009).* Yrkeskunnskap fra et praksisfelleskap tar eleven til seg, og den utvikles videre hos eleven gjennom aktiv deltagelse i praksisfelleskapet og gjennom refleksjon over handlingene. Gjennom øvelse og gjentakelser blir eleven bevisst på at det de gjør er yrkeskunnskap. Eleven får kjennskap til yrkesfaglige ord og begreper i riktig kontekst, her er det mye yrkeskunnskap å lære for eleven. *Utviklingen av yrkeskunnskap skjer når eleven handler i meningsfylte kontekster og bruker relevante ord og begreper (Hiim, 2013, s. 51).* Kunnskapen fra praksisfelleskapet, erfaringskunnskapen er spesiell. Den er utviklet av yrkesutøverne som utøver yrkeskunnskap

og endrer seg over tid, etter samfunnets utvikling. Erfaringskunnskap er det viktig kunnskap å overføre fra praksisfellesskapet til elev gjennom at eleven får delta i praksisfellesskapet.

Faget PTF har gitt elever en mulighet til å lære yrkeskunnskap gjennom observasjon, øvelse og deltagelse i praksisfellesskapet. Elevene får ta del i yrkeskunnskap som andre har og bruker. Yrkeskunnskap som eleven får fra et praksisfellesskap er verdifull kunnskap for eleven. I et praksisfellesskap der eleven opplever trygghet, får eleven lyst til å handle, prøve ut, bidra og oppleve mestring. Eleven lærer yrkeskunnskap i fellesskap med andre, prøver ut yrkeskunnskap sammen med andre, reflekterer over dette, skriver om det og produserer ny og egen yrkeskunnskap gjennom disse læringsprosesser. *Systematisk kunnskapsutvikling i yrket må være basert på det å utføre arbeidet, beskrive og begrunne hvordan det kan gjennomføres* (Hiim, 2013, s. 55). Yrkeskunnskapen som kommer frem i handling gir eleven en følelse av å mestre. Praksisfellesskapet gir eleven støtte og oppmuntring til å handle og mestre. I et praksisfellesskap blir eleven selv bevisst på hvilken type yrkeskunnskap som er relevant for sin egen måloppnåelse og kan selv vurdere sin egen yrkeskunnskap. Yrkeskunnskap som kommer frem i samspillet med de profesjonelle yrkesutøverne i praksisfellesskapet, og som eleven tilegner seg gjennom observasjon, er viktig yrkeskunnskap for eleven. Yrkeskunnskap fra praksisfellesskapet, refleksjon og bearbeidelse er viktig for egen læringsprosess av yrkeskunnskap. Elever som ikke får yrkeskunnskap gjennom erfaringsopplevelser og gjentakelser i et praksisfellesskap, og hele tiden må gjøre noe nytt, noen ganger i nye praksisfellesskap, føler sjelden mestring av yrkeskunnskap fordi man ikke blir trygg på utøvelsen av den.

Kunnskapen som ligger bak en handling har lett for å bli oversett da den er vanskelig å artikulere og dermed kan bli sett på som betydningsløs. Opplevelsen eleven får når det i praktiske sammenhenger er kunnskaper som kommer frem og man kan sette ord på det, er motiverende for læring. Å kjenne at man har faglige begrunnelser for egen og andres handling, gjør eleven i stand til å kunne ta initiativ til å gjennomføre oppgaver i langt større grad enn om man ikke har denne opplevelsen. Å la eleven få oppleve å kunne vise til egen yrkeskunnskap og bruke yrkeskunnskapen til å begrunne en handling, er verdifullt for utviklingen av elevens yrkeskompetanse.

Når yrkeskunnskap vises i handling, vil yrkesteoretiske begrunnelse for utøvelsen gi mer kvalitet og trygghet. Dette viser at det er viktig for eleven at de får grunnleggende teorikunnskap som hører til alle kompetansemål det undervises i. Yrkesteori får eleven

undervisning i på skolen, i forkant av at tilhørende praktisk yrkesteori utøves, under eller etter at den praktiske yrkesteorien har vært øvd på i praksis. Yrkesteori kan defineres som en sum av ulike vitenskapelige teoriutdrag og disipliner, utviklet av forskere og eventuelt i noen grad tilpasset og konkretisert av yrkesutøvere (Hiim & Hippe, 2001).

I tillegg til den yrkeskunnskap vi kan sette ord på, finnes det yrkeskunnskap som ikke er artikulert, av noen kalles den viten i handling eller taus kunnskap. I et praksisfellesskap vil eleven også få kjennskap til den kunnskap som bare oppstår i handlingen. I mange tilfeller blir den praktiske handlingen utført uten at bakenforliggende yrkeskunnskap kommer frem, som profesjonell yrkesutøver sier man at vi bare gjorde noe eller at det bare ble sånn. Schøn kaller denne typen kunnskap for viten i handling, som han forklarer med at det er prosedyrer vi utfører, tegn vi ser etter, regler vi følger, verdier og antagelser som kommer frem under handling. Han forklarer dette som kompetanse, viten i handling, noe vi gjør uten å tenke over det. En praktiker viser kompetanse i praksissituasjoner. Det spesielle med denne kompetansen er at den ikke er avhengig av praktikerens evne til å beskrive den, altså beskrive hva man vet og hva man skal gjøre (Schøn, 2012). Denne kompetansen er det viktig å få observert, satt ord på og gjort tydelig for eleven, slik at de forstår at det er en del av yrkeskunnskapens mangfold.

Yrkeskunnskap og yrkeskompetanse er i stadig utvikling og endring hos yrkesutøver i praksisfellesskapet og hos elev gjennom praksisnær undervisning. Yrkeskunnskap og yrkeskompetanse utvikles og forbedres gjennom undervisning av teori, utprøving i praksis, gjentagelse og refleksjon. Schøn kaller det for refleksjon i handling. Et viktig element når yrkeskunnskapen skal vises i handling, er å kunne tenke seg om, se muligheter og velge gode løsninger ut ifra situasjonen. Schøn sier at å reflektere i handling er å tenke at vi omformer det vi gjør, mens vi gjør det. Dette er en inspirerende og spennende kilde til yrkeskunnskap for eleven.

Det er viktig at eleven får sin undervisning i praktiske situasjoner der teori og praksis har sine betydningsfulle plasser, det gjør undervisningen meningsfull og utbytterik for eleven. For at eleven skal nå den yrkeskunnskap som forventes innen yrket må eleven kunne begrunne, forklare og drøfte yrkeskunnskap som vises i handling. Dette kaller vi refleksjon over handling. *Vores refleksion over vores tidligere refleksion - i -handling kan indirekte forme vores fremtidige handlinger* (Schøn, 2012). Yrkeskunnskap fra et praksisfellesskap må vi lære eleven å ta til seg og videreutvikle gjennom aktiv deltagelse i praksisfellesskapet.

2.2.3 Yrkeskunnskap utviklet gjennom å skrive

For at eleven skal få satt ord på sin yrkeskunnskap, som er utviklet fra undervisningen på skolen og erfaringene fra praksisfellesskapet, er det viktig å lage et system for eleven slik at det blir mulig. Et system i form av oppgaver og bruk av dokumentasjonsverktøyet blogg er det denne delen vil handle om.

Påstandskunnskap er et begrep innenfor yrkeskunnskap som man møter på. Påstandskunnskap er artikulert kunnskap fra teori, praksis og praksisfellesskapet. Det er yrkeskunnskap som har fått ord og begreper. Påstandskunnskap er viktig innenfor yrkeskunnskap. Å sette ord på og begrunne hva man gjør, er viktig når yrkeskompetanse skal anvendes. Påstandskunnskap er nødvendig for å kunne begrunne og samtale om yrkeskunnskap når en handling utøves, man bruker teorikunnskap og begreper tilknyttet handlingen. For eleven blir det en god læringssituasjon hvis oppgaver som gis har faguttrykk og begreper som blir satt inn i en riktig sammenheng. Meningen av ord og begreper kommer an på og blir klar gjennom bruken i ulike sammenhenger (Hiim, 2013). Molander sier: *Det man har lært seg å beherske forutsetter sosialt etablert praksis og beskrivningspraksis* (Molander, 1996). Å kunne beskrive sin egen yrkeskunnskap, er viktig.

Yrkespedagogen må tenke yrkesdidaktisk og planlegge undervisningen slik at eleven kan få uttrykke seg muntlig og skriftlig. Det er viktig for læring av yrkeskunnskap. Å la eleven få vise yrkeskunnskap ved å skrive om sine praktiske hendelser og beskrive sin viten i handling, begrunnet med relevant teori, er en viktig prosess når man skal gjøre yrkeskunnskapen fra undervisning og fellesskapet til egen yrkeskunnskap og yrkeskompetanse.

Yrkeskunnskapen kommer til uttrykk når hendelser oppstår, noen hendelser deltar eleven selv i og andre hendelser observerer eleven. Det er hendelsene eleven bør lære seg å beskrive og sette ord på. Eleven har en mengde erfart kunnskap og kunnskap fra undervisningen i klasserommet som vises i en praktisk handling, og mest sannsynlig reflekterer eleven over handlingen. Teorikunnskapen som formidles i klasserommet og yrkeskunnskap som vises i praksisfellesskapet, får en meningsfylt betydning for elevene når den må gjengis skriftlig eller muntlig med egne ord. Noen elever må ha veiledning for å kunne artikulere yrkeskunnskap som fremstår i praktiske sammenhenger. Det å få uttrykke seg skriftlig, sette ord på inntrykk, er viktig for egen utvikling av yrkeskunnskap. Å veilede eleven i å se og reflektere over handling og yrkeskunnskap, vil gi eleven en god opplevelse av læring. *Hvis ordene og begrepene ses som åpne og kontekstavhengige, og må forstås i lys av den aktiviteten som*

pågår, blir løpende personlig erfaring med de aktuelle yrkesfenomenene helt avgjørende for læring (Hiim & Hippe, 2001).

Undervisningsopplegg som gir refleksjonsgrunnlag for eleven er et fundament for god læring. Samtidig må man være bevisst på at undervisningsopplegg ikke må være for ambisiøse, da blir motivasjonene for å jobbe vanskelig å holde oppe. Det er grunnleggende viktig at undervisningen legges opp slik at eleven får vist sin yrkeskunnskap, at de får øvd på sine praktiske ferdigheter, at de gir praktiske ferdigheter en teoretisk begrunnelse, får tilbakemeldinger og endrer og reflekterer over ferdighetene sine. Lærer må bruke undervisningsmetoder og digitale læringsverktøy som påvirker refleksjonen og setter ord på yrkeskunnskapen som er i utvikling, det er en viktig del av læringsprosessen. Digitale verktøy som vil forenkle å vise yrkeskunnskap er viktig å bruke i elevens utdanning. Digitale verktøy gjør det mulig for eleven å vise yrkeskunnskap gjennom bruk av bilder, gjennom å begrunne yrkesteorietisk og bruke faguttrykk og begreper. Samtidig reflekterer eleven over sin yrkeskunnskap i skriveprosessen. Blir refleksjon en prosess som eleven blir kjent med og den gjentar seg ofte, vil man få økt læringseffekt av refleksjonen. *Refleksjon er ikke et mål i seg selv, men en prosess og at gjennom refleksjon integreres teori og praktiske erfaringer* (Ekelund, 2007).

Oppgaver som har relevans til yrkeskunnskap vil sette i gang refleksjon hos eleven. Når eleven har sett og erfart anvendelse av ny praksiskunnskap, lært seg nye begreper og teoritilknytning, gir dette eleven grunnlag for refleksjon og læring av yrkeskunnskap. Det er som oftest når eleven opplever at den teoretiske kunnskapen, og den praktiske kunnskapen har en sammenheng og flyter sammen at det blir meningsfullt å lære. Å samtidig kunne sette ord på dette, gir en god opplevelse av å lære. Elevens opplevelse av det meningsfulle gjør det stimulerende å lære yrkeskunnskap. Drivende oppgaver som setter i gang læring og aktivitet må yrkespedagogen jobbe frem for at eleven skal lære yrkeskunnskap. Drivende oppgaver er oppgaver som gjør det spennende å finne svar, unike svar fra egen yrkeskunnskap og erfaring fra et fellesskap. Å bruke digitale verktøy som gir eleven mulighet til å presentere sin yrkeskunnskap, er av stor verdi for læring. I neste del vil du lese om bloggens egnethet til å dokumentere yrkeskunnskap.

2.3 Blogg

Ved skolen jeg arbeider har flere lærere begynt å bruke blogg som læringsverktøy i undervisningen. Blogg er en digital logg på nett, en publiseringsplattform, som gir mulighet til å publisere tekst og bilder. Blogg er populært og mye brukt til publisering av fagområder og hobbyer, men kan også brukes i undervisningssammenheng. Britt Helen Haavik sier:

Etter hvert så jeg klarere hvordan denne arbeidsformen påvirket elevene. Blogging bidrar til å oppfylle læreplanmålene, tverrfaglig, gi tekst og digital kompetanse, netikette, ta i bruk flere intelligenser, gi eierskap og inspirasjon til læreprosessen og faglig stolthet. Elevene lærer å dokumentere, presentere, reflektere og kommunisere faget (Haavik, 2012).

Jeg vil si noe om de egenskaper bloggen har som publiseringsplattform i dette kapitlet. Jeg vil formidle generell kunnskap om blogg og hvordan den kan knyttes opp til å lære og dokumentere yrkeskunnskap.

2.3.1 Bakgrunn for bruk av blogg som verktøy i undervisningen

I dag stilles det høye krav til skolen om at elevene skal utvikle sine digitale ferdigheter i undervisningen som tilbys. Det fremgår av Stortingsmelding nr.17 at *Digitale ferdigheter er en forutsetning for videre læring og for aktiv deltakelse i et arbeidsliv og et samfunn i stadig endring*. Det står også i samme St. meld at *Blogging er eit av dei fenomena på Internett som har eksplodert i løpet av siste femårsperiode* (St.meld. nr. 17 (2006-2007), 2006).

Den store interessen for blogg og deltagelsen blant alle aldersgrupper, spesielt de unge, skyldes sannsynligvis at blogg er brukervennlig. Brukervennligheten gjør det mulig for de fleste å delta på den digitale arenaen. Rune Krumsvik som har forsket på de unge sin digitale aktivitet, sier: *De unge sine nye deltakerbaner, digitale læringsrom og on line tilværelse gir nye former for samkonstruksjon av kunnskap, ein breiere kunnskapstilfang og de uformelle læringsarenaene er viktigere enn noen gang før* (Krumsvik, 2007, s. 174).

Krav om økt fokus på IKT kom med Kunnskapsløftet i 2006. Bruk av IKT er forholdsvis nytt i skolen, og skolen og læreren har mye å gripe fatt i. Bruk av IKT, utvikling av læringsverktøy og bruken av det digitale læringsrommet er områder de fleste skoler ønsker å bli bedre på. *Det forventes og er et krav at skolen har ansvaret for at elevene får opplæring som bidrar til å utvikle deres digitale dømmekraft* (St.meld. nr. 17 (2006-2007), 2006).

Ildsjeler i skolen har gitt de fleste skoler i dag et godt utgangspunkt for å kunne bruke digitale verktøy i undervisningssammenheng. Gjennom interne kurs ved skolene har de fleste lærere i dag den grunnleggende kompetanse som må til for å kunne bruke digitale verktøy. *Norske skoler og utdanning tok tidlig i bruk IKT til nye og innovative anvendelser, men sektoren har slitt mye med å etablere gode, gjennomgående infrastrukturer* (Lanestedt & Bygstad, 2009, s. 58). De samme forfatterne sier at skal et prosjekt som det å bruke blogg for å vise yrkeskunnskap bli vellykket, må det være forankring i det pedagogiske – faglige miljøet. Samtidig må den pedagogiske innovasjon oppleves som nyttig av lærere og elever. Programvaren som må benyttes for å kunne bruke en bloggside må fungere godt og være rimelig (Lanestedt & Bygstad, 2009).

Blogg er en brukervennlig publiseringsplattform som de aller fleste elevene vil mestre bruken av. De fleste elever kjenner fra de sosiale mediers arena til bruken av blogg, og det er et godt utgangspunkt for å bruke blogg i undervisningen. *Det digitale rommet har eit stort potensiale for læring på alle nivå. IKT aukar skulen sitt handlingsrom når det gjeld læring, men lærarar må bli klar over det, og ta det i bruk for alt det er verdt* (Krumsvik, 2007, s. 273). Brukes blogg i undervisningssammenheng, vil eleven få sin egen plattform, en hjemmeside som gis eget design, navn og innhold. Plattformen har en tydelig tekst som viser bloggens innhold og hva bloggeren har til hensikt å formidle noe om. Plattformen kan fargesettes, illustreres, og den kan ha bilder som viser noe om bloggens innhold.

Det er opp til eieren av bloggen om den skal gjøres søkbar på nettlesere, da velger du å fortelle den store verden om dine interesser, din historie og din yrkeskunnskap. Du er en offentlig person, og du velger at alle kan ha tilgang til å lese på din blogg. Ønsker eleven at skolebloggen skal offentliggjøres, må eleven være over 18 år, eller så må foreldrene gi tillatelse til offentliggjøring. Er det formelle i orden, kan eleven invitere omverdenen inn i bloggen sin, og eleven kan nå verden omkring gjennom å være søkbar på nett. Denne typen skoleblogg er egnet for elever over 18 år.

For mange virker denne formen for skoleblogg skremmende, og det er flere som ikke vil fremstille seg selv og sin kunnskap i det offentlige rom. Hele verden må ikke inviteres til å lese i skolebloggen. Bloggeren velger selv sine lesere og hvem som kan kommentere innleggene i bloggen. Velger du denne løsningen, vil det på skolebloggens hjemmeside være en status som kalles bidragsytere, bidragsyterne har sitt navn på bloggens hjemmeside. En skoleblogg har rammer og retningslinjer for bloggens innhold, som bestemmes av lærer

sammen med elev. Hvem som skal være deltakere og inviteres til å lese bloggen, bestemmer lærer og elev sammen.

2.3.2 Bruk av blogg til å vise yrkeskunnskap

I Rammeverket for grunnleggende ferdigheter (2012) står følgende:

Skolen skal lære eleven å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser hensiktsmessig og forsvarlig for å løse praktiske oppgaver, innhente og behandle informasjon, skape digitale produkter og kommunisere (Utdanningsdirektoratet, 2012).

Det er skolen sin utfordring å utvikle bruken av digitale læringsverktøy. IKT er en ressurs som elevene er kjent med. I elevene sin verden brukes det digitale som en kanal til å vise andre musikk, bilder og tekster de liker. De viser sitt samfunnsengasjement og aktivitet. Dette må kunne overføres til læring av yrkeskunnskap i skolen og publisering av dette. En skoleblogg som viser kunnskaper om yrket man utdanner seg til bør kunne sidestilles med annet som man legger ut i en blogg, en blogg der man kan vise frem yrkeskunnskap og yrkeskompetanse. Rune Krumsvik som er en pioner innen bruk av IKT i skolen sier noe om å uttrykke seg på sosiale medier på følgende måte:

Det synar seg mellom anna at vi kan utnytte elevene si interesse for multimedia for å bringe inn refleksjon på ein ny og meir dynamisk måte. Vidare blir elevane lettere motiverte og intellektuelt engasjerte når dei jobbar med personlege meningsfulle aktivitetar og prosjektar der det er rom for å nytte den digitale sjølvtryggleik. Under optimale tilhøve kan elevane bli både konsumentar, kunnskapsprodusenter og leverandører av kunnskap som skapar et større kompleksitet i læringsarbeidet (Krumsvik, 2007, s. 19).

Elevenes skoleblogg vil gi elevene økt kunnskap om det sosiale mediet blogg. De vil kunne utvikle sine ferdigheter i blogging og få mer kunnskap om bloggens bruksegenskaper til å vise frem egne interesser og egen yrkeskunnskap. Samtidig som yrkeskunnskap vises i bilder eller tekst, vil det sette i gang refleksjon hos eleven, som igjen gir økt forståelse for yrkeskunnskapen det blogges om. Økt forståelse for yrkeskunnskap er i seg selv motiverende for videre læring. Det at blogg gjør det mulig å vise bilder av handlinger, fører til at det blir enklere å vise yrkeskunnskap. Krumsvik sier at elevene blir kunnskapsprodusenter gjennom å jobbe med personlige prosjekter i bloggen. Skolebloggen blir også et verktøy eleven bruker til å vise yrkeskunnskap til sin lærer. En leverandør for kunnskap kaller Krumsvik dette. Bloggen vil kunne «løfte» yrkesfaget og gjøre det mer betydningsfullt og lettere å vise frem yrkeskunnskap. I bloggen setter eleven ord på kunnskapen som finnes i handlinger.

Eleven kan bruke bloggen til selv å samle yrkesteori fra alle programfag, interessante lenker og det de ser som nyttig for å kunne vise sin yrkeskunnskap. Programvaren til blogg har mange egenskaper som er nyttig til å kunne samle yrkeskunnskap. Dette kalles sider eller mapper som man kan legge skreven og bearbeidet yrkesteori i. Det blir oversiktlig og lett å ta frem og ha samlet på et sted.

Skolebloggen skal brukes som et verktøy til å vise yrkeskunnskap. Skolebloggen vil være en mer moderne utgave av logg, der elevene skriver i tekstform om sin yrkeskunnskap på det nivået de befinner seg. *Sosiale medier kan utvide den pedagogiske praksisen i skolene, gi læreren flere verktøy og elevene flere muligheter i sin læring, og må forstås som supplement til, ikke en erstatning for, andre læringsressurser* (Meld. St. 22. (2010 -2011), 2011).

Skolebloggen vil også fungere som et dokumentasjonsverktøy for kompetansemålene som eleven jobber med gjennom å delta i praksisfellesskapet. I Stortingsmeld. 30, Kultur for læring står det at skolen skal legge til rette for at elevene får dokumentert læring fra PTF og at dokumentasjonen skal kunne legges frem ved inngåelse av lærekontrakt (St. meld. 30. (2003-2004), 2004).

Forutsetningen for at blogg skal fungerer som et dokumentasjonsverktøy i undervisningen, er at de grunnleggende basisferdighetene gjennomgås. *Basisferdigheter er grunnleggende kunnskaper i bruk av pc, holdninger, hensiktsmessig bruk, løse praktiske oppgaver, innhente og anvende informasjon og lage digitale produkter* sier Senter for IKT i utdanningen. En god og grundig gjennomgang er et nødvendig grunnlag for at prosessen med å skrive blogginnlegg blir vellykket for eleven.

2.3.3 Utforming av bloggoppgaver

Det er viktig at bloggoppgavene yrkespedagogen utformer til elevene har som målsetting at elevene får vist den yrkeskunnskap som finnes i praksisrommet og som kommer til syne ved deltagelse der. Det er viktig at blogginnlegg eleven utformer har som utgangspunkt å vise til praksis og deltagelse og at eleven knytter dette til teori fra undervisningen. Bloggoppgavene må utformes slik at elevene lærer å se relevansen mellom yrkest teori og yrkespraksis. Ved å utforme bloggoppgavene slik at relevans kan vises, vil dette kunne gi en positiv opplevelse av læring av yrkeskunnskap. Det er utfordrende å fange opp yrkeskunnskapen som finnes i praksis. Ved å gi eleven mulighet til å vise yrkeskunnskap gjennom bruk av bilder, illustrasjoner, skrevet tekst som inneholder faguttrykk og begreper, kan det bli enklere å vise yrkeskunnskap. Har eleven bilder, tekster, linker og teorikunnskap lagt inn i bloggens sider vil det bli lettere komme på yrkest teori de kan knytte til sine erfaringer fra praksisfellesskapet når de skriver et blogginnlegg. *Det oppstår en dialektikk mellom dei mentale og dei matrielle sidene ved kunnskapsproduksjon i prosessen.* (Krumsvik, 2007, s. 179).

Bloggen kan kalles en deltakeraktiv læringsform, eleven får oppgaver som skal planlegges og gjennomføres i praksis, reflekteres over og gjengis i bloggen som egen yrkeskunnskap. Det er også mulig å kommunisere med de som er medlem i bloggen om blogginnleggets innhold. Lærer og elev kan kommunisere om yrkeskunnskapen som presenteres og bloggen blir et kommunikasjonsverktøy mellom elev og lærer. Når eleven har postet blogginnlegget sitt, kan eleven og lærer samtale om blogginnleggets innhold, man trenger ikke å vente til neste undervisningstime som kan være langt frem i tid. De fleste elever har lite eller manglende erfaring fra yrkespraksis, for dem er yrkeskunnskap om et spesielt tema ukjent stoff. De ord og begreper som brukes i praksisfellesskapet er for de fleste nye og uten innhold. *Bruk av ord og begreper er vevd inn i en livsform, i kulturelle mønstre og kontekster. Meningen av ord og begreper kommer an på og blir klar gjennom bruken i ulike sammenhenger* (Hiim, 2013, s. 50). Et blogginnlegg med bilder, relevante ord og begreper fra praksisfellesskapet kan gi meget god yrkeskunnskap. Hvis man arbeider med ukjent stoff, kan visuelle representasjoner gi bedre resultater. *En konsekvens vi kan trekke av dette er at undervisningen i større grad bør benytte metoder og verktøy som gir eleven anledning til å kombinere ulike representasjonsformer* (Østerud, 2009, s. 67).

3.0 Metode for innsamling av data og analyse av data.

I dette kapitlet skal jeg beskrive undersøkelsesdesign og metoder jeg har benyttet for å svare på problemstillingen min (Kapittel 1.2). I første delen av kapitlet beskriver jeg undersøkelsesdesignet og metodene jeg har valgt å bruke for å få frem data om blogg som læring- og dokumentasjonsverktøy. Videre beskriver jeg hvordan jeg har analysert dataene som er samlet inn. Før jeg avslutter vil jeg ha en metodediskusjon og beskrive rapportens reliabilitet og validitet. I og med at jeg forsker på egen praksis, vil jeg innledningsvis i dette metodekapitlet presentere min førforståelse på bruken av blogg som verktøy til å dokumentere og lære yrkeskunnskap.

3.1 Egen erfaringsbakgrunn.

Etter endt faglærerutdanning for 31 år siden, startet jeg umiddelbart å jobbe i videregående skole, yrkesfaglig studieretning. I alle disse årene har jeg vært sammen med elevene, planlagt og gjennomført undervisning. For meg har dette vært en givende jobb som jeg har gledet meg over. Når jeg ser tilbake på alle disse årene, blir jeg overveldet med tanke på den endring og utvikling som har funnet sted i skolen gjennom disse årene.

For fire år siden startet jeg med å bruke blogg som læringsverktøy til å samle yrkeskunnskap fra den teoretiske og praktiske undervisningen inne på skolen, jeg lot elevene kort beskrive de opplevelser og den yrkeskunnskap de fikk i skolen, fortelle om ekskursjoner og andre aktiviteter i skolesammenheng. I dag bruker elevene blogg mer systematisk som et verktøy i undervisningen, det er et verktøy som er i bruk hver uke, og jeg forventer av elevene at de skal dokumentere yrkeskunnskap gjennom bruk av blogg. Bruk av blogg gjennom fire år har gitt meg en førforståelse av blogg som verktøy, og denne førforståelsen har kommet frem gjennom at jeg har observert elevene når de har blogget i undervisningen. Jeg har stilt dem tilfeldige spørsmål om blogg som verktøy når jeg har vært i timene der de har blogget, og jeg har kommentert og vurdert deres blogginnlegg. Førforståelsen og erfaringen med blogg som verktøy i undervisningen er utgangspunktet for mitt masterstudium, fordi jeg ønsker meg mer kunnskap om dette digitale verktøyet for å kunne si om det er et egnet som læring og dokumentasjonsverktøy. Mitt valg av undersøkelsesdesign for å finne ut om blogg egner seg som læring og dokumentasjonsverktøy, vil jeg beskrive i neste del.

3.2 Undersøkellesdesign.

I denne delen vil jeg presentere undersøkelsesdesignet. For å kunne svar på problemstillingen har jeg planlagt og gjennomført følgende kvalitative undersøkelser:

Metode	Spørreundersøkelse	Intervju med lærere	Intervju med elever	Blogg
Hensikt	Få frem flere elever sin mening om blogg	Få frem læreres mening om blogg	Få frem dypere meninger om blogg	Bloggens innhold
Forarbeid	Utforming av spørsmål	Lage intervjuguide	Lage intervjuguide	Velge ut og spørre respondent
Tid/Sted	Våren 2013/Klasserom	Våren 2013/Personalrom	Våren 2013/Personalrom	Skoleåret 2013/2014

Tabell 1.

Jeg valgte et undersøkelsesdesign som besto av kvalitative metoder for å få svar på min problemstilling. *Kvalitative metoder tar i større grad sikte på å fange opp mening og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle* (Dalland, 2012, s. 84). Etter å ha vurdert ulike kvalitative metoder for innsamling av data, startet jeg prosjektet mitt med å gjennomføre en spørreundersøkelse med utgangspunkt i mitt kjennskap til blogg brukt som verktøy i undervisningen. Denne undersøkelsen var basert på å gi meg svar på hvordan flere elever oppfattet å bruke blogg som et lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Etter å ha startet analysearbeidet av spørreundersøkelsen, erfarte jeg at jeg trengte flere analyseenheter for å kunne gi en uttalelse om blogg egnet seg som digitalt verktøy i undervisningen. *Et særlig viktig poeng i kvalitativ forskning er at prosjektets design må gi grunnlag for fleksibilitet. Fremgangsmåtene må kunne endres på grunnlag av den informasjonen dataene gir* (Thagaard, 2009, s. 48).

På dette tidspunktet i undersøkelsen hadde jeg vurdert flere metoder for å samle inn data, nå valgte jeg ut tre kvalitative metoder som kunne gi data om blogg. Ved å velge et undersøkelsesdesign som besto av flere kvalitative metoder til innsamling av data, ville jeg få mer fakta om blogg egner seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. I studier som er preget av nær kontakt mellom forsker og de som studeres, gir kvalitative tilnærminger grunnlag for å oppnå en forståelse av sosiale fenomener på bakgrunn av fyldige data om de personer og situasjoner vi studerer (Thagaard, 2009, s. 11).

Jeg utarbeidet et konkret undersøkelsesdesign, fig1. Her valgte jeg å støtte meg til litteratur om casestudiet, som er et undersøkelsesdesign med den hensikt å gi ulike innfallsvinkler til et fenomen. Blogg som verktøy for å lære og dokumentere yrkeskunnskap kan betraktes som et fenomen. Mitt undersøkelsesdesign er beskrevet ut fra et ønske om å få en mest mulig komplett forståelse av komplekse, sosiale fenomener basert på flere datakilder, og den er særlig egnet når det er problematisk å skille resultater man ønsker å studere fra sammenhengen eller konteksten de opptrer i (Yin, 2009). Studiet ble mer omfattende og innholdsrikt da flere kvalitative metoder ble valgt for å kunne si noe om bloggens egnethet. Ved å gjøre flere kvalitative undersøkelser, kunne jeg sammenligne disse og muligens finne teoretisk interessante sammenligninger (Thagaard, 2009, s. 50).

De kvalitative metodene jeg valgte å bruke er spørreundersøkelse, intervju og analyse av blogg. Dette er tre forskjellige kvalitative metoder som vil gi data om hvordan eleven og læreren opplever blogg som et lærings- og dokumentasjonsverktøy. De kvalitative metodene jeg brukte i denne undersøkelsen kan fremstille det som er felles for elevene når de dokumenterer yrkeskunnskap i bloggen, samtidig kan studiet få frem noe som er spesielt med blogg som verktøy i undervisningen.

For å få frem data om resultater for blogg, gjorde jeg et strategisk utvalg av respondenter, det vil si at jeg valgte respondenter som har egenskaper og kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsens teoretiske perspektiver (Thagaard, 2009, s. 55). Det ble relevant for meg å spørre elevene og lærerne, det var disse som var brukere og hadde best erfaring med blogg som verktøy i undervisningen. Elevene hadde erfaringer med læring og dokumentering av yrkeskunnskap, og læreren kunne si om eleven mestret dette. Jeg var ikke opptatt av elevens personlighet, forutsetninger, tilretteleggingsbehov og interesser i denne undersøkelsen. Jeg valgte data fra alle typer elever, for å kunne presentere det som er felles, dette kalles kvoteutvelging (Grønmo, 2004, s. 99). Jeg valgte få respondenter når jeg ville ha frem det mer spesielle med blogg som verktøy i undervisningen. Lærerne ble valgt ut fra snøballeffekten, de som er best egnet til å svare på spørsmålene velges ut (Grønmo, 2004, s. 102). Elevene til intervjuet ble valgt ved selvseleksjon, etter informasjon om studiet blir man bedt å melde sin interesse for å delta, i dette tilfelle ved å skrive sitt navn på spørreundersøkelsen (Grønmo, 2004, s. 101).

Undersøkelsen ble gjennomført på skolen i lokaler som er kjente for elevene og lærerne. Undersøkelser og analyser foregikk samtidig i løpet av de 14 dagene jeg hadde avsatt til å

gjennomføre undersøkelsene. Dette ble bestemt ut ifra når dette passet med undervisningsopplegget elevene førøvrig hadde, og at jeg selv hadde ryddet tid til dette. Det var viktig at jeg som skulle gjennomføre undersøkelsene ikke hadde undervisning samtidig, derfor hadde jeg byttet timer med kolleger. Jeg hadde planlagt å gjøre undersøkelser og starte analysearbeidet. Derfor var det viktig at jeg ikke hadde undervisning i denne perioden.

Som student var jeg ansvarlig for planleggingen og gjennomføringen av de kvalitative undersøkelsene. Jeg hadde en status som deltakende i forhold til respondentene, fordi jeg brukte blogg som læringsverktøy i undervisningen, slik at de kunne lære og dokumentere sin yrkeskunnskap (Thagaard, 2009, s. 70). En mer detaljert beskrivelse av planlegging og gjennomføring av de ulike kvalitative metoder har jeg valgt å beskrive i neste del.

3.3 Valg av metoder for innsamling av data.

Som vist i fig.1 valgte jeg å bruke tre kvalitative metoder til innsamling av data. Kvalitative metoder kan forklares med at man innhenter kvalitativ kunnskap fra den intervjuedes livsverden om et bestemt tema som man fortolker meningen med (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47). De kvalitative metodene jeg valgte var spørreundersøkelse, intervju og analyse av blogg, disse vil jeg skrive om i dette delkapittelet her.

3.3.1 Spørreundersøkelse.

For å finne ut om blogg egner seg til bruk i en klasse, ville jeg spørre flere elever om deres mening om blogg som læringsverktøy. En måte å gjøre dette på var å lage en spørreundersøkelse flere skulle svare på om blogg som dokumentasjon og læringsverktøy. Jeg valgte å gjennomføre en spørreundersøkelse i de to klassene jeg underviste. I disse klassene brukte elevene blogg som digitalt verktøy til å dokumentere yrkeskunnskap fra sin praksis. Jeg ønsket å få et skriftlig materiale fra mine elever om deres oppfattelse av å bruke blogg, derfor valgte jeg å stille dem alle skriftlige spørsmål som de skulle svare skriftlig på. Jeg ønsket tilbakemeldinger fra mange, derfor valgte jeg å gjennomføre undersøkelsen på denne måten. I kvalitative studier kan spørreskjema også bli brukt som datainnsamlingsstrategi (Postholm, 2004, s. 21).

Målet med spørreundersøkelsen var å stille elevene spørsmål om blogg som fikk frem elevgruppens kunnskaper, ferdigheter og holdninger til bruk av blogg og hvordan blogg egnet

seg som læring og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Jeg informerte alle elevene i klassene om mitt masterarbeide når de ble spurt om å delta som respondenter i spørreundersøkelsen. Alle ønsket å delta og være mine respondenter, slik at jeg kunne få et datagrunnlag til mitt studium om blogg egnet seg som et digitalt verktøy i undervisningen. Spørreundersøkelsen ble gjennomført dagen etter jeg hadde spurt elevene om de ville delta.

Da spørreundersøkelsen ble gjennomført, var jeg i klasserommet sammen med elevene, *forskeren vet at hans eller hennes tilstedeværelse i klasserommet vil påvirke handlingene der, men han eller hun vil prøve å gjøre denne påvirkningen minst mulig* (Postholm, 2004, s. 9).

Jeg var der for å holde ro og jeg svarte på det som var uklart for mine respondenter.

Respondentene visste at den informasjonen de gav meg hadde betydning for mitt studium, men at det hadde også betydning for dem selv og for de elevene som skulle starte på VG1 neste skoleår. Respondentene vet at blogg er tidsaktuelt, noen opplever at blogg gir dem muligheter til å vise yrkeskunnskap i en blogg, noen vil også tenke karakter. Respondentene sine ulike erfaringer med bruken av blogg ville påvirke svarene som kom frem, og de kunne også tenke på karakterene sine i denne sammenhengen, hvilket ikke er heldig for undersøkelsens validitet. Det ble derfor opplyst om at det ikke ville gi bedre karakterer å delta som respondent i mitt studium om blogg som læring og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Gjennom undervisning, bruk av blogg og refleksjon har respondentene utviklet bloggens bruksverdi og blitt trygge på bruk av blogg til å dokumentere yrkeskunnskap. Postholm er tydelig her. Har man noe å bidra med i utviklingen av et praksisfelt under forskningen som forsker, må dette bare skje. Hun kaller det en korall av kommunikasjonsspiraler (Postholm, 2004). Hadde de ikke hatt denne erfaringen med bruk av blogg, ville det ha gitt et annet datagrunnlag, men jeg ønsket data fra elever som hadde erfaring og følte mestring med bruk av blogg.

Jeg stilte de spørsmål jeg så på som betydningsfulle for å få frem data om respondentenes meninger om blogg som læring og dokumentasjonsverktøy. Spørsmålene i spørreskjemaet ble formulert med tanke på at de skulle være tydelige og enkle og at respondentene skulle ha en felles forståelse av det jeg skulle spørre om. De skulle i minst mulig grad måtte tolke meningen i spørsmålene (vedlegg 2). Begrepsvalgene i spørsmålene var kjente ord og uttrykk for respondentene. Det var ord og uttrykk vi brukte når vi jobbet med å formulere innlegg i bloggen og i undervisningen. Andre og mer relevante faguttrykk og ord kunne vært brukt, men det er viktig at eleven i mest mulig grad kan forstå betydningen av spørsmålet for å kunne gi tydelige og eksakte svar.

Det var en rekke ja/nei spørsmål i spørreundersøkelsen. Jeg tenkte det var viktig å formulere meg slik at det skulle være enkelt for eleven å svare, det var svar fra mange jeg ønsker i denne undersøkelsen. Jeg bad dem muntlig om å gi meg begrunnelser og forklarte at det var viktig for min undersøkelse. Hadde jeg utformet åpne spørsmål og krevd utdypende svar, antar jeg at svarene hadde blitt vanskelig å finne mening i, og noen av elevene hadde ikke gidde å svare. Jeg ser i etterkant at skal en lignende undersøkelse gjennomføres igjen, ville jeg prøvd spørsmålene ut på noen få respondenter og gjennomført deler av analysearbeidet, før spørsmålene hadde blitt stilt til flere respondenter. Da kunne jeg ha stilt mer presise spørsmål som hadde gitt tilsvarende presise svar, og jeg kunne fått frem mer data i spørreundersøkelsen.

Jeg gjennomførte spørreundersøkelsen i begge klassene på samme dag, men i ulike timer. Jeg fremhevet at jeg ønsket individuelle og ærlige svar før undersøkelsen startet i begge klassene. Jeg forklarte de at jeg ikke kunne antyde hva de skulle svare, fordi det ville påvirke dataene til undersøkelsen min. Ved å gi dem stikkord til svarene, ville jeg sette i gang tanker hos dem som ville påvirke det de skrev. Jeg opplevde at de fleste forsto dette. Elevene satt på hver sine pulter og kunne ikke se hva de andre svarte. De fikk spørsmålene på to ark, og svarene skulle skrives på samme arket, under spørsmålet. Alle elevene i de to klassene svarte på spørreundersøkelsen. De var ivrige og skrev ned data til meg. Dette var en anonym undersøkelse. Jeg kjenner ikke igjen håndskriften til elevene fordi det i dag brukes PC som skriveredskap i undervisningen.

Min strategi var at de som kunne tenke seg å bli stilt ytterligere spørsmål eller delta på annet vis til min undersøkelse om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy, skulle skrive navnet sitt på spørsmål- og svararket i spørreundersøkelsen (kapittel 3.2). Ved å gjøre dette, unngikk jeg å spørre noen om videre deltagelse og at noen ville føle seg presset til å delta. I begge klassene var det flere elever som skrev navnet sitt på spørreundersøkelsen, de ønsket å bidra med sine egne erfaringer til min undersøkelse. Mens elevene svarte, gikk jeg rundt i klassene for å forklare spørsmålene til dem som hadde behov for det, noen er alltid usikre på ordlyden i spørsmålene og hva som menes. Jeg var nøye på at jeg ikke skulle påvirke svarene deres, og de fikk ingen tips om hva svaret burde inneholde. Jeg hadde fokus på å holde ro slik at de ikke skulle distrahere og påvirke hverandre. Det er viktig for at data fra den enkelte elev skal komme frem. Spørreundersøkelsen ble gjennomført på samme måte i begge klasser. Undersøkelsen ble også utnyttet til å utforme bedre og mer omfattende opplegg for senere undersøkelser (Grønmo, 2004, s. 86). Hvordan de videre undersøkelsene skulle gjennomføres

fikk jeg ideer til etter at spørreundersøkelsen var gjennomført og analysearbeidet hadde startet. Dette vil jeg skrive mer om i neste del.

3.3.2 Intervju

Etter at gjennomlesingen og tolkingen av svarene på spørsmålene i spørreundersøkelsen var gjennomført og analysearbeidet så vidt var startet, forsto at jeg trengte data med mer dybde for å kunne gi en best mulig helhetlig forståelse av læringsverktøyet blogg. Gjennomlesingen av svarene og tolkingen av disse, sa meg at læreren hadde en stor betydning for blogginnleggets innhold. Derfor så jeg det som nødvendig å stille lærerne noen spørsmål som kunne bidra til mer data for å kunne belyse problemstillingen: *Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?*

Jeg hadde to måneder før undersøkelsen spurt to lærere fra HO om de kunne tenke seg å være mine respondenter hvis jeg kom frem til at dette var nødvendig for å få en helhetlig forståelse av blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy. Jeg gjorde et strategisk valg, er man opptatt av kvaliteten på informasjonen, vil man søke å få intervjuet de personer i et sosialt system som har den beste kunnskapen eller den beste evnen til å uttrykke seg (Halvorsen, 2008, s. 164)(kapittel 3.2). Jeg valgte mine respondenter også fordi de er fleksible, viser forståelse for mine studier og undersøkelser, og de bruker blogg som læringsverktøy i undervisningen. Jeg vet at mine respondenter synes det er spennende å bruke blogg og har mange ideer til bruken av dette verktøyet. Innsikt i intervjupersonens livsverden gjør det spennende og berikende å intervju dem (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 137). Jeg spurte dem muntlig under et teammøte, der jeg orienterte om mitt studium og spurte om de ville være mine respondenter og delta i et intervju etter skoletid i den perioden jeg hadde avsatt til å gjøre undersøkelser.

Som nevnt, hadde respondentene fått et innblikk i masterarbeidet da de ble spurt om de kunne delta. Intervjuet startet med at jeg tematiserte undersøkelsen min, jeg gav dem en kort redegjørelse for undersøkelsene mine og hvordan data ville bli analysert og presentert i mitt masterarbeid. Jeg ville ikke bruke deres opplysninger slik at det ble gjenkjennbart, eller kunne spores tilbake til dem. Det å gi respondentene et innblikk i mitt undersøkelsesdesign og mine metoder var positivt for begge parter, mest for meg selv da jeg ble oppmerksom på uklarheter i den praktiske gjennomføring og at jeg måtte være mer presis i min bruk av faglige begreper. Helheten i undersøkelsen min kom bedre frem for meg da jeg forklarte mine respondenter om

hvordan undersøkelsene skulle gjennomføres for at jeg skulle samle inn data, som igjen skulle gi meg et grunnlag for å drøfte om blogg er et egnet verktøy. Jeg valgte å intervju eller ha en samtale med begge samtidig. Jeg kjenner respondentene godt, og jeg antok at i en slik setting ville deres refleksjon over blogg som læringsverktøy komme frem og gi data til min undersøkelse. Jeg hadde et mål om å gjøre et strukturert intervju, men jeg hadde også en annen mulighet hvis strukturen i intervjuet ble vanskelig å holde for meg. Jeg kunne ha en samtale om temaet. Samtale er en eldgammel måte å tilegne seg kunnskap, og jeg visste at samtale ville få frem data (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 27).

Min kjennskap til respondentene tilsa at jeg måtte ha struktur på intervjuet, Jeg måtte forholde meg til at respondentene lett kan bli overivrige, de er snakkesalige og kan fort miste litt fokus. Under intervjuet brukte jeg intervjuguide (vedlegg 3), der jeg startet med ytterligere tematisering av min undersøkelse, antall spørsmål jeg skulle stille og hvilken hensikt jeg hadde med å stille disse spørsmålene (kapittel 3.5.3). Intervjuet ble gjennomført på personalrommet der vi alle var kjent og følte oss trygge. Mine respondenter var konsentrerte, åpne, engasjerte og villige til å dele av sin erfaringskunnskap om læringsverktøyet blogg. Jeg observerte mine respondenter under intervjuet som villige til å bidra og dele kunnskap, som gav meg data som igjen kunne gi meg svar på problemstillingen. Mine respondenter hadde god kommunikasjon, blikkontakt med hverandre og meg under intervjuet.

Det ble et intervju som gav data om en felles interesse; blogg. Jeg kjente meg konsentrert, spent og preget av at jeg skulle intervju. Det var krevende å intervju, og under hele intervjuet vurderte jeg verdien av de dataene som kom frem. Var dette data som kunne gi svar på min undersøkelse? (kapittel 3.5.4). Jeg vil karakterisere intervjuet som strukturert og målrettet. Spørsmål fire og fem ble ikke stilt fordi svarene kom frem tidligere i intervjuet. Det forstyrret meg at de svarte på spørsmålene jeg senere skulle stille. Jeg tenkte noen ganger at jeg burde stoppe dem, men kunne da miste data siden det de snakket om var relevant. Det ble et intervju med struktur, selv om deler av intervjuet ble en samtale om blogg som dokumenterings- og læringsverktøy.

Jeg valgte å gjøre et lydopptak av intervjuet. Dette var greit for respondentene, og slik kunne jeg i etterkant av samtalen transkribere den og gjøre den klar til videre analyse om blogg egner seg som dokumentasjons- og læringsverktøy. Det var godt å ha et lydopptak som tok vare på kunnskapen som kom frem. Varigheten på intervjuet var 22 min. Intervjuet ble tatt opp på iPhone og slettet etter at det var transkribert. Jeg transkriberte intervjuet med lærerne

ord for ord. Transkriberingen, som er klargjøring til videre analyse, omtales senere i dette kapitlet (kapittel 3.4.2). Først vil jeg omtale intervjuet med elevene.

Gjennomlesingen og tolkingen av svarene fra spørreundersøkelsen sa meg at det ville være hensiktsmessig å stille flere spørsmål til elevene. Jeg hadde allerede forutsett at dette kunne bli nødvendig, derfor hadde jeg bedt de respondentene i spørreundersøkelsen som var villig til å delta videre i undersøkelsen om blogg, om å skrive sitt navn på spørreundersøkelsen (3.2). Det var åtte elever som hadde skrevet navne sitt på spørsmålsarket. Jeg plukket ut de to som hadde gitt meg utfyllende og meningsfulle svar og de som hadde god mestring i å skrive blogginnlegg etter lærerteamet sin vurdering. Jeg var ikke den læreren som satte karakter på disse elevenes blogginnlegg om yrkeskunnskap. Jeg ønsket å ha fokus på de som mestrer og lærer og antok at de kunne gi meg mest data om blogg som verktøy til å dokumentere og lære yrkeskunnskap.

Jeg valgte to elever og spurte elevene om de fortsatt var villige til å delta i min undersøkelse, hvilket de var og informerte om at vi skulle ha et intervju der begge skulle delta samtidig. Elevene fikk en reflektert tematisering av undersøkelsens emne og formål (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 118). Mine to respondenter meddelte med velvilje at de ville dele sine erfaringer og refleksjon om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy med meg. Jeg avtalte med dem at de ville få beskjed senere om når intervjuet skulle gjennomføres. Jeg måtte først gjøre en avtale med faglærerne deres om når det passet å gjennomføre intervjuet.

Jeg planla intervjuet med tanke på å få frem flere nyanser om blogg som dokumenterings- og læringsverktøy, små nyanser som spørreundersøkelsen ikke hadde fått frem. På det tidspunktet jeg forberedte intervjuet med elevene, hadde jeg transkribert og delvis analysert intervjuet fra lærerne. Utfra spørreundersøkelsen og intervjuet med lærerne vurderte jeg nå nøye hva jeg ville få ha frem i intervjuet med elevene, og det ble utgangspunkt for intervjuguiden jeg lagde til intervjuet. I dette intervjuet hadde jeg som mål å få frem noe om personlig egnethet, den delen av yrkeskunnskap som det er vanskelig å beskrive. Intervjuguiden (vedlegg 5) til elevene ble tilnærmet lik den til lærerne. Det var gjennom tilleggsspørsmålene jeg kunne få frem noe nytt, som ikke hadde kommet frem i de tidligere undersøkelsene om temaet. Intervjuet ble gjennomført på lærerpersonalet sitt pauserom. Dette var avtalt med det øvrige personalet, og jeg hadde et dørskilt som viste opptatt, slik at vi ikke skulle bli forstyrret. Elevene var i starten på intervjuet stille og svarte ikke så utfyllende som jeg hadde forespeilet meg. Grunnen til dette var at det tidligere på dagen hadde vært

konflikter i klassen, som de var involvert i og som de trodde jeg visste om og ville ta opp med dem. Dette kom frem etter at intervjuet var avsluttet. Intervjuets tema om hvordan blogg egner seg som dokumentasjons- og læringsverktøy kom etter hvert i fokus. Det ble et intervju som gled over i en samtale da de kom frem med interessante opplysninger som jeg svært gjerne ville ha mer fokus på. Under dette intervjuet var det godt å tenke på at intervjuet ble tatt opp på min iPhone. Jeg sjekket om min iPhone virket to ganger under intervjuet for jeg var så redd for å miste det mine respondenter svarte. Etter at intervjuet var gjennomført, hørte jeg på det, ble kjent med stemmene og innholdet før jeg startet å transkribere det ord for ord og gjøre det klart for videre analyse. Denne analysen vil jeg omtale senere i kapittelet.

3.3.3 Blogg

Undersøkelsen har frem til nå vist til meninger som elever og lærere har om blogg som verktøy til å vise yrkeskunnskap. Denne delen vil handle om en elevene sine blogger og hvordan elevene skal utforme sine blogginnlegg for at yrkeskunnskapen skal komme frem. I starten på skoleåret har elevene fått en innføring i bruk av blogg før de tar bloggen i bruk til læring og dokumentering av yrkeskunnskap. IKT-elevne ved skolen har ansvaret for denne opplæringen. Dette er et årlig samarbeidsprosjekt mellom HO og IKT ved skolen. HO elevene får veiledning gjennom hele skoleåret, fra de samme IKT-elevne, hvis de ønsker det. Skolen anser det som viktig at IKT tas i bruk i skolefagene på en måte som gir motivasjon for læring, og dette samarbeidsprosjektet er en faktor som skaper motivasjon for læring.

Bruken av blogg starter med at elevene lager sin egen blogg, som de utformer ut ifra den undervisning og veiledning de får av elevene fra IKT, som igjen har fått et oppdrag fra HO lærerne som ønsker å bruke blogg som læringsverktøy i undervisningen. Undervisningen IKT-elevne gjennomfører er et samarbeidsprosjekt med lærer og elever innen begge programfag.

Bloggen skal bygges opp slik at den viser at det er en skoleblogg som skal vise yrkeskunnskap. Bruk av bilder i bloggen får alle individuell opplæring i, fordi bildebruk er spesielt med blogg og vesentlig for å kunne vise yrkeskunnskap. Bloggen skal ha en tittel, det skal være mapper/sider som yrkesteorien legges inn i og som det er lett for eleven å finne tilbake i (kapittel 2.3.1). Innholdet i blogginnlegget får de opplæring i fra programfaglærerne. Et blogginnlegg som viser yrkeskunnskap, beskriver en praktisk handling som begrunnes ved bruk av yrkesteori og ved bruk av bilder. Ethiske retningslinjer skal følges når bilder og illustrasjoner brukes, som elevene får grundig opplæring i. De lærer å forholde seg til lov om

personvern og taushetsplikt ved å ikke vise bilder av medelever, brukere og ansatte i praksisfeltet. De nevnte lovene er en del av kompetansemålene i programfagene og gjennomgås av programfaglærere før elevene kan begynne å bruke blogg som dokumentasjons- og læringsverktøy fra det de erfarer i praksis og PTF. De får aldri ha brukeren i fokus det er handlingen som er i fokus, og yrkeskunnskapen som finnes i handlingen de skal skrive om i blogginnleggene sine.

Elevene får oppgaver som skal besvares gjennom hele skoleåret i alle programfag. Oppgavene er utformet av programfaglærerne (kapittel 2.3.2). De første blogginnleggene handler om praksisundervisningen de har inne på skolen. De beskriver sine handlinger, erfaringer og observasjoner, og de lærer seg å bruke bilder i blogginnleggene. Etter hvert får elevene oppgaver i praksis og PTF, der bloggen blir et verktøy de har for å vise sin yrkeskunnskap til lærer. I bloggen er det mulig å kommunisere. Lærer og elev kommuniserer med hverandre om yrkeskunnskapen som eleven viser. I denne undersøkelsen skal jeg analysere et utvalg blogginnlegg i forhold til det jeg har beskrevet. Jeg skal også beskrive analysemetodene til datamateriale jeg har samlet inn.

3.4 Metoder for analyse av mitt datamateriale

Etter å gjennomført, spørreundersøkelse, intervju med lærer, og intervju med elever, satt jeg med en mengde data som skulle analyseres. Jeg hadde så vidt startet analysearbeidet med spørreundersøkelsen og intervjuene da jeg forsto at dette var en krevende prosess som jeg trengte mye tid til. For å kunne analysere elevene sine blogger, måtte analysen av de andre undersøkelsene ferdigstilles, derfor bestemte jeg meg for å utsette analysen av utvalgte elever sine blogger til neste skoleår.

I analyseprosessen er jeg oppmerksom på at analysen vil farges av de erfaringer og opplevelser eller subjektive, individuelle teorier jeg bringer med meg inn i analyseprosessen (Postholm, 2010, s. 86). Min erfaring med bruken av blogg har vært positiv, og min undersøkelse er farget av dette. Dette innebærer at studiet er verdiladet, jeg prøver å forstå å skape mening i datamaterialet ut ifra mine erfaringer, opplevelser og teorier om blogg egner seg til læring og dokumentering av yrkeskunnskap (Postholm, 2010, s. 27). Med dette som utgangspunkt er jeg opptatt av at mine synspunkter om blogg som lærings- og dokumentasjons verktøy i minst mulig grad skal påvirke resultatene som kommer frem gjennom analysearbeidet. I dette masterarbeidet vil jeg finne ut hva brukerne av blogg mener

om blogg brukt i undervisningen. Gjennom innsamlingen av data har mitt syn på blogg som verktøy i undervisningen påvirket respondentene, og jeg har valgt respondenter fra to klasser der de fleste mestrer bruken av blogg. Jeg har gjennom min deltagelse i feltet og forberedelser til undersøkelsene tolket hvordan verktøyet blogg egner seg. I det kommende analysearbeidet er det data fra respondentene som skal analyseres, et skille settes mellom analyser som har foregått underveis i forskningsarbeidet og de som blir gjort av det innsamlede materialet (Postholm, 2010, s. 86). Jeg vil videre beskrive de metodene jeg har brukt for å analysere data fra de ulike undersøkelsene.

3.4.1 Metoder for analyse av spørreundersøkelse

Analysen av spørreundersøkelsen ble gjort i disse trinnene, som jeg først fremstiller skjematisk, og deretter beskriver jeg hva jeg har gjort.

1. Transkribering	2. Meningsbærende utsagn	3. Åpen koding	4. Åpen koding	5. Aksial koding	6. Aksial koding	7. Selektiv koding
Sp.1 Svarene på alle de 13 spørsmålene fra de 24 elevene blir skrevet ned E 1..... E 2..... E 3..... E 24 Sp.2 E 1..... E 2..... E 3..... . . E 24 Se tab. 3	I et svar kan det ligge flere meninger Til sammen gir datamaterialet mange meningsbærende utsagn Se tab. 3	Alle meningsbærende utsagn blir kategorisert Se tab. 4	Kategoriene får koder Se tab. 4	Ny kategorisering utfra valgt teori Se tab. 4	Nye koder Se tab. 4	Fenomen som kommer frem Se tab. 4

Tabell 2: Analysetabell for spørreundersøkelse med elevene

Etter at spørreundersøkelsen var gjennomført leste, jeg igjennom svarene for å danne meg et foreløpig bilde av svarenes innhold. Etter gjennomlesingen vurderte jeg hvordan datamaterialet skulle gjøres oversiktlig for analysearbeidet og hvordan jeg skulle analysere

det. For å kunne analysere, ble det vesentligste å se på alle respondentenes beskrivelser og erfaringer for å kunne oppdage nye ting med blogg. Hensikten med spørreundersøkelsen var å finne ut hvilken erfaring alle respondentene hadde med å bruke blogg som læring- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap.

Jeg valgte å bruke elementer fra den konstant komparative analysemetoden som utgangspunkt for mitt analysearbeid. Denne analysestrategien er utviklet fra Grounded theory som metodisk tilnærming. *Analysemetoden innenfor denne tilnærmingen kan også brukes innenfor alle kvalitative studier hvor koding og kategorisering av data materiale blir vesentlig i analysearbeidet* (Postholm, 2010, s. 87). Denne metoden gir mulighet for å legge noe av egen forforståelse til side, det er respondentene sine svar som er det sentrale og skal bearbeides. *Det er 3 kodingsfaser i bearbeidelsen av data, åpen koding, aksial koding og selektiv koding* (Postholm, 2010, s. 88)(tabell 4).

Mitt datamateriale, som var svarene fra respondentene, var nedskrevet på spørsmålsarket og u håndterlig å analysere. For å gjøre datamaterialet mer oversiktlig for analysearbeidet, valgte jeg å skrive det inn i en tabell. Det jeg skrev inn i tabellen var tilnærmet likt det som sto på svararkene fra elevene, kun elementære skrivefeil ble rettet. Utropstegn og annet som symboliserte utsagnene, ble ikke skrevet inn i tabellen. Disse symbolene tolket jeg da jeg første gang leste igjennom svarene og også da svarene ble skrevet inn i tabellen, et smilefjes tolket jeg for eksempel som noe positivt og knyttet det til utsagnet. Et eksempel kan være: Er det noe som burde ha ligget på bloggsiden din slik at det ble enklere for deg å vise kunnskap? Nei :). Dette tolket jeg som at respondenten var fornøyd da :) betyr ☺ smilefjes.

Jeg startet med spørsmål 1. i spørreundersøkelsen, skrev svaret inn i tabellen, og respondentene fikk hvert sitt nummer. Jeg fikk da 24 svar fra spørsmål 1. i undersøkelsen. Jeg gjennomførte dette med alle de 13 spørsmålene i spørreundersøkelsen, med den hensikt å samle datamaterialet til videre analysearbeid, se fig 2.

Etter å ha samlet alle svarene fra respondentene i et skjema, analyserte jeg hvert enkelt svar for å finne meningsinnholdet i teksten. Et svar kunne inneholde flere betydningsfulle begreper som jeg fortolket til meningsbærende utsagn. Et eksempel fra sp.1, respondenten E3 skriver:

Transkribert	Meningsbærende utsagn
<i>E3. Ja jeg lærer det å tenke over hva jeg har gjort, samtidig som jeg da tenker over hva jeg kan gjøre for å bli bedre</i>	Lærer ved å tenke over egen handling Lærer ved å tenke på hvordan man kan gjøre noe bedre

Tabell 3: Fra svar på spørsmål til meningsbærende utsagn

I respondenten E.3 sitt svar, se fig.3 ligger to meningsbærende utsagn som har betydning i videre kategoriseringsarbeid. Jeg gjør svaret om til to meningsbærende utsagn, se fig.3. Analysen i denne fasen besto i å ta noe fra hverandre, gi det mening eller en kode, dette kalles åpen koding. *Åpen koding er den delen av analysen hvor forskeren setter navn på og kategoriserer fenomener gjennom intens og nøye gjennomgang av datamaterialet* (Postholm, 2010, s. 88). De meningsbærende utsagnene jeg kom frem til skrev jeg inn i en kolonne i samme tabell som svarene fra respondentene var skrevet inn i. Jeg plasserte de meningsbærende utsagnene på samme rad som svaret fra respondentene var plassert. Da dette kodingsarbeidet pågikk, skrev jeg ned de stikkordene jeg kom på, som kort uttrykte det jeg tenkte underveis. Dette stikkordet fikk også plass i samme tabell. Jeg hadde nå 28 sider med skrift calibri 11 med resultater om blogg egner seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy. For å kunne kategorisere materialet mitt, skrev jeg ut de meningsbærende utsagnene og stikkordene mine på papir. Jeg klippet hvert utsagn og stikkord ut av papiret og startet kategoriseringen. *Den prosessen som består i å samle grupper av begreper som ser ut til å dekke de samme fenomener, kalles kategorisering* (Postholm, 2010, s. 88). Denne kategoriseringsprosessen varte over flere dager. Jeg kategoriserte de meningsbærende utsagn og stikkordene mine flere ganger, flyttet og byttet gruppe. Da jeg gikk igjennom de meningsbærende utsagn som jeg hadde plassert i en kategori, ble jeg noen ganger i tvil om jeg hadde plassert utsagnet riktig. Da tok jeg det meningsbærende utsagnet som hadde blitt tatt ut av en sammenheng og tolket det på nytt i forhold til sammenhengen den ble tatt ut ifra, det vil si svaret fra respondenten. Ved å gjøre dette, ble det lettere å plassere det meningsbærende utsagnet riktig, og jeg fikk en mer helhetlig forståelse av hva respondenten mente.

Jeg hadde nå 13 kategorier som jeg gav en kode (tabell 4). Noen fikk en kode med en gang, andre måtte vente, og noen kategorier måtte gjennomgå på nytt før de fikk tilhørighet til en kode. Kodene kategoriene fikk var koder gitt utfra de meningsbærende utsagnene som hadde blitt tolket og gitt forståelse (Grønmo, 2004, s. 247). Kodene hadde også en relevans til teorien jeg hadde satt meg inn i gjennom masterstudiet. Da jeg hadde kommet frem til de

kodene som var betegnende for kategoriene, opplevde jeg det som at de meningsbærende utsagnene hadde fått riktig plassering, se tabell 4.

Så startet det aksiale kodingsarbeidet. *I den aksiale kodingsprosessen blir kategorier relatert til sine sub kategorier slik at forklaringene av resultater blir mer presise og fullstendige* (Postholm, 2010, s. 89). Jeg skulle på nytt kategorisere og kode kategoriene og kodene, og jeg så etter sammenhenger og generelle egenskaper i kategoriene, i lys av den teorien jeg hadde satt meg inn i forbindelse med masterstudiet. Samtidig var jeg hele tiden observant på at eventuelle nye fenomener kunne komme frem i datamaterialet. I tillegg stilte jeg spørsmålene når, hvorfor og under hvilke forhold dukket denne kategorien opp (Postholm, 2010, s. 90). Gjennom å stille meg disse spørsmålene, ble flere av kategoriene knyttet sammen, og nye koder kom frem. De 13 kategoriene fra den åpne kodingen hadde nå blitt til sju nye kategorier (tabell 4).

Nå gjensto den selektive kodingen ved å finne kjernekategoriene som representerer forskningens fenomener. Den selektive kodingen representerer undersøkelsens hovedtema, som fortettet i noen få ord synes å forklare hva forskningen dreier seg om (Postholm, 2010, s. 90). Analysen har flyttet seg gradvis fra meningsbærende koder til mer teoretiske nivåer, noe som fører til en «metning» av materialet, når ytterligere kodinger ikke synes å fremkalle ny innsikt eller nye fortolkninger (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 209). De sju kategoriene ble til tre i denne kodingsprosessen. Jeg opplevde at kategoriserings- og kodingsarbeidet var ferdig, elevenes svar på spørreundersøkelsen hadde blitt analysert, tolket og gitt undersøkelsen tre fenomener om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy (tabell 4).

3.4.2 Metoder for analyse av intervju med lærere og elever.

Umiddelbart etter intervjuet med lærere startet analysearbeidet av intervjuet. Jeg begynte å lytte til lydopptaket. Det gjorde jeg to ganger, lyttet til stemme og tonefall og så intervjuet foran meg. Det var kjekt med lydopptak. Det man var usikker på betydningen av kunne man høre på flere ganger, for å kunne få frem det respondentene mente, og man fikk frem helheten i intervjuet. Kvale og Brinkmann sier at det allerede har skjedd en abstraksjon når intervjuer lytter på intervjuet. Jeg hadde trukket noe som er vesentlig for disse respondentene ut av intervjuet, deres fysiske tilstedeværelse med gester og kroppsspråk (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 187). Etter å ha blitt kjent med stemmene og innholdet i intervjuet startet jeg transkriberingen av intervjuet, men enda en abstraksjon forsvant. Blant annet blir stemmeleie

og åndedrett borte (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 187). Det jeg sto tilbake med var det respondentene sa. Dette ble skrevet ned ord for ord slik som det høres ut på lydopptaket, som er en form for transkribering (Dalland, 2012, s. 174). Var det noe som var utydelig fremstilt, skrev jeg ned det jeg tolket at de sa. Jeg er kjent med at under transkribering av et intervju med kjente respondenter kan legge mer kunnskap og forståelse i det uttalte, fordi man vet hva de egentlig mener. Dette erfarte jeg under transkripsjonen og var bevisst på å skrive ned det de sa og ikke det jeg trodde jeg hørte. Det muntlige intervjuet ble transkribert til en skriftlig tekst som jeg la inn i en tabell, og respondentene fikk hver sin kode, L1, L2 og J, som var meg. Det transkriberte intervjuet ble lagt inn i tabellen. Jeg hadde en kolonne til det jeg transkriberte intervjuet til og en kolonne til analyseringen av intervjuet (tabell 5).

I den videre analyseprosessen ville jeg hente frem meningen i det som ble sagt i intervjuet. Jeg valgte å skrive ned meningsfortettingen av det transkriberte intervjuet. Meningsfortetting medfører en forkortelse av intervjupersonens uttalelser til kortere formuleringer, meningen i det som blir sagt, gjengis med få ord (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 212). Meningsfortetting brukes til å få frem det sentrale i intervjuet og blir plassert i samme tabell som det transkriberte intervjuet (tabell 5). I denne analyseprosessen hørte jeg på intervjuet med lærerne flere ganger. Jeg reflekterte over bakgrunnen for uttalelsene og gikk deretter ut over det som egentlig ble sagt og fant frem til meningsstrukturer og betydningsrelasjoner som ikke trådte frem umiddelbart i det transkriberte (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 214). Analyseprosessen tok tid, fordi jeg var opptatt av om jeg hadde analysert og tolket riktig det respondentene uttalte.

Analyseringen av intervjuet med elevene ble gjennomført på samme måte (kapittel 4.3.1).

3.4.3 Metoder for analyse av elevens blogg.

Jeg ville analysere to respondenter sine blogginnlegg og valgte å plukke ut blogginnlegg som respondentene hadde skrevet og postet. Jeg sammenlignet denne analysen med en dokumentanalyse, som skiller seg ut fra data forskeren har samlet inn fra felten ved at dokumentene er skrevet for et annet formål enn det som omfattes av forskningsprosjektet (Thagaard, 2009, s. 62). Respondentene har skrevet blogginnlegget med tanke på å dokumentere sin yrkeskunnskap fra praksis for en lærer, og det skulle utformes i tråd med gjennomgåtte rammer som oppgaven gav og de muligheter blogg gir. Blogginnlegget ble analysert ut ifra om eleven lærer yrkeskunnskap og får dokumentert yrkeskunnskap i bloggen.

Jeg brukte en tabell der deler av et blogginnlegg ble lagt i en kolonne i en tabell, og i kolonnen ved siden av analyserer jeg bloggens innhold (kapittel 4.4.1).

3.5 Studiets metodekritikk, reliabilitet og validitet.

Alle vitenskapelige undersøkelser skal vise høy reliabilitet og validitet. Høy reliabilitet innebærer at undersøkelsen er gjennomført på en nøyaktig måte (Grønmo, 2004, s. 423). Høy validitet innebærer at undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevante for problemstillingen (Grønmo, 2004, s. 426). Jeg vil i dette kapitlet reflektere over validiteten og reliabiliteten i dette studiet. Først vil jeg gjøre rede for hvordan jeg fikk tillatelse til å gjennomføre de kvantitative undersøkelser.

3.5.1 Tillatelse til å gjøre undersøkelser

Siden jeg har valgt å bruke elevenes blogger som datamateriale i min undersøkelse, var det nødvendig å innhente tillatelser fra skolens ledelse. Skolens leder og ledelse er positive til utvikling og økt kunnskap i skolens innhold og har gitt meg tillatelse til å gjøre undersøkelser for å innhente data om blogg som verktøy for læring og dokumentering av yrkeskunnskap (vedlegg 1).

I tillegg til de lokale tillatelsene tok jeg kontakt pr. telefon med personvernforbundet for forskning, om tema for mitt studie og for aktuelle undersøkelsesmetoder jeg ønsket å gjennomføre våren 2013. Personen jeg hadde kontakt med så ikke undersøkelsene som meldepliktige. Sommeren 2013, da jeg gjorde et forarbeid i forhold til analyse av elever sine blogger, bestemte jeg meg for å sende inn et meldeskjema. Det gjorde jeg høsten 2013 med tilhørende vedlegg til NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS) for vurdering av min undersøkelse om elevene sine blogger, og prosjektet fikk status konsesjonspliktig (vedlegg 2). Dette innebærer at jeg i forskningen må forholde meg til personvernloven når jeg samler inn opplysninger fra elevene sine blogger. Elevenes blogginnlegg, som jeg viser til, har elevene gitt meg tillatelse til å bruke. Jeg brukte et standardisert skjema (vedlegg 6) fra NSD der elevene fikk opplysninger som var viktig for dem å ha når bloggene skulle brukes i denne rapporten. De fikk informasjon om min undersøkelse og hva bloggene og eventuelle opplysninger skulle brukes til. De godtok at innholdet i bloggene deres kunne bli synlig i mitt masterarbeid. Dette samtykket var en forutsetning for at jeg kunne bruke elevene sine blogger i undersøkelsen.

3.5.2 Metodekritikk

I dette studiet har jeg samlet inn data om å dokumentere i en blogg for å kunne svare på om blogg egner seg som et lærings- og dokumentasjonsverktøy for elevene som går på helse og oppvekstfag. Dette studiet har vært begrenset til gjennomføring av kvalitative undersøkelser i to klasser ved samme avdeling og skole. Respondentene har vært elever og en del av klassens tilhørende lærere. De kvalitative undersøkelsene som er gjennomført, er en kvalitativ spørreundersøkelse i to klasser, et intervju med lærere, et intervju med elevene og til slutt en undersøkelse av et blogginnlegg for å få frem relevant data. Hva som er relevante og irrelevante data, er i stor grad styrt av forskerens hypoteser, begreper og dømmekraft (Grimen, 2003, s. 208). Å dokumentere yrkeskunnskap i en blogg, har blitt undersøkt ut ifra de ulike innfallsvinklene elevene og læreren har til blogg som læring og dokumentasjonsverktøy. De felles trekk som de ulike undersøkelsene har fått frem, har blitt brukt videre i analysearbeidet, det at undersøkelsene genererer felles trekk, styrket validiteten i studiet.

På den annen side kan man stille seg et spørsmål om hvor representative mine undersøkelser er til å si noe om blogg egner seg for helse og oppvekstklasser generelt. I etterkant kan man si at dette har en begrenset verdi, da kvalitativ forskning er lite brukbar til generalisering (Grimen, 2003, s. 215). På den annen side vil jeg si at ved å velge ut to ordinære og representative klasser, kan de kvalitative undersøkelsene, som er gjennomført for å skape et bilde av blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy, allikevel ha en verdi. En forutsetning for generalisering på grunnlag av intervjuer, er imidlertid at alle aktørene får de samme spørsmålene (Grimen, 2003, s. 213). De spørsmålene som ble stilt i de kvalitative spørreundersøkelsene var de samme for alle respondentene. Vil en spørreundersøkelse gi sann informasjon om hva elever i HO-klassene mener om blogg? Selv om spørsmålsformuleringene er de samme for alle som blir spurt, vil forskjellige sosiale aktører likevel tolke spørsmålene på forskjellig måte, slik at forskeren ikke har noen garanti for at alle virkelig har besvart de samme spørsmålene (Grimen, 2003, s. 222). Jeg er bevisst på at min forforståelse, som jeg har vist i elevgruppen, kan ha påvirket respondentene sin fortolkning av spørsmålene og svarene jeg fikk. Jeg satt allikevel igjen med følelsen av at spørreundersøkelsen gav meg et kvalitativt datamateriale om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy. Spørsmålene jeg stilte mine respondenter om blogg, og de svarene jeg fikk ut ifra mitt kjennskap til mine respondentes tenkemåte og skrivestil, gav meg relevante data.

Metoden for analyse av spørreundersøkelse ble valgt for at jeg med min førforståelse ikke skulle prege resultatene fra analysen. Jeg ønsket generell data fra klassene og valgte derfor å analysere spørreundersøkelsen ved å kategorisere svarene respondentene gav. Ved å trekke svarene vekk fra helheten og kategorisere dem, for deretter å sette det sammen til en helhet, fikk jeg en felles forståelse av hva alle respondentene mente om blogg. Jeg kunne ha gått inn på hva hver av de 24 elevene svarte, sammenlignet svarene, sett helheten i det de svarte og tolket mer, men valgte i stedet kategorisering og koding.

Intervju ble valgt for at jeg skulle få mer dybdekunnskap. Her kunne jeg ha stilt utdypende spørsmål om det som for meg som forsker var relevant og interessant. Formålet med å gjennomføre et kvalitativt forskningsintervju var å forstå sider ved blogg ut ifra elevens og lærerens perspektiv, for igjen å kunne si noe om det egner seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy på HO. Et intervju får frem stilltiende kunnskap og gjør den til konkret kunnskap. Det bringer frem kunnskap om virkeligheten for respondenten og man får frem data til å analysere hva som vil skje i en annen, lignende situasjon (Kvale, 1997, s. 160). Her vil det være rimelig å si at de funn som kommer frem i mine intervju, er data som ikke hadde kommet frem på noen annen måte. Dette ble et datamateriale som gav et bedre grunnlag for å kunne svare på om blogg egner seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Metodene som ble valgt for analyse av intervjuene, var en meningsfortetting av intervjutekst, der meningen ble gjengitt med korte ord. Jeg kunne her også ha kategorisert slik jeg gjorde med spørreundersøkelsen, men jeg ønsket å få frem noe mer. Hensikten med intervjuet var å få frem den enkelte respondenten sin mening, og jeg oppfatter at ved å meningsfortette intervjuteksten, kommer mer av respondenten sin opplevelse frem. Jeg valgte å ikke tolke, til dette kjente jeg informantene for godt.

Mitt siste undersøkelse var å undersøke et blogginnlegg fra en respondent, som var positiv til bruk av blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Jeg gjorde en tekstanalyse av dette blogginnlegget. Jeg ser i ettertid at jeg også kunne ha intervjuet respondenten for å finne ut hva som lå bak dokumenteringen og fått en bedre dybdeforståelse av respondenten sin tenking under blogging. Det ville ha gitt meg et fyldigere datamateriale.

Avslutningsvis vil jeg si at de kvalitative metodene som er brukt, har gitt meg data om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Jeg vil for øvrig kritisere meg selv for mitt utvalg av respondenter som er positive til bruk av blogg. På den andre siden må man velge ut de som er positive for å kunne videreutvikle og gjøre ting bedre. Det lå bak da

jeg ønsket å undersøke om blogg egnet seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap

3.5.3 Reliabilitet

Mitt undersøkelses felt i dette studiet har vært min egen praksis. Jeg har samlet inn data om noe jeg allerede har en førforståelse av, en førforståelse jeg har fått gjennom egen praksis. Førforståelsen har alle med seg inn i en undersøkelse (Dalland, 2012, s. 92). Refleksjon i etterkant sier meg at min førforståelse kan ha medført at jeg har oversett ulike fenomen som har vært vesentlig for undersøkelsen. Som forsker kan man lett søke etter data som bekrefter førforståelsen (Dalland, 2012, s. 92). Det har vært frivillig for respondentene å bidra, de har kunnet være anonyme og de har blitt informert om at deres bidrag ikke vil gi utslag på karakterene deres. Allikevel kan min relasjon til enkelte elever ha påvirket dataene som kom frem. Elevene har tolket min førforståelse om blogg og har svart utfra dette. Mine relasjoner til de lærerne som har vært mine respondenter, kan ha påvirket dataene som kom frem, og det å kjenne til intervjuers førforståelse kan ha påvirket og farget deres utsagn.

Relasjoner, førforståelse og asymmetri har jeg vært bevisst på ved valg av metoder. Den anonyme spørreundersøkelsen gav respondenten anledning til å skrive ned hva de oppriktig mente om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy. Alle data som respondentene gav meg er transkribert og videre analysert, dette er et skriftlig materiale som er tilgjengelig.

I spørreundersøkelsen har jeg brukt begreper slik at det skulle være enkelt for respondenten å forstå og svare. Jeg valgt å bruke ord og uttrykk som de bruker i forbindelse med å formulere blogginnlegg om yrkeskunnskap og som jeg utfra mitt kjennskap til respondentene vet at de forstår. Det svekker reliabiliteten i undersøkelsen at det ikke er begreper som er presise nok. Skal den samme undersøkelsen gjennomføres i en annen, men tilsvarende klasse, kan dette skape forvirring. Under planleggingen av spørreundersøkelsen vektla jeg at alle elevene skulle svare på det jeg ønsket data om. Derfor ble det en del ja/nei-spørsmål i undersøkelsen.

Undersøkelsen ble gjennomført i to klasser til forskjellige tidspunkt, det er ingen forskjell på svarene som gis. Dette styrker undersøkelsens reliabilitet igjen. Dette gav meg en oppfatning av at spørsmålene var tydelige, og da jeg tolket og analyserte svarene, var det svært få svar som viste at respondenten hadde misforstått. Dette uttrykker at undersøkelsesopplegget er utformet klart og at det fungerte på en entydig måte, og dels at datainnsamlingen har blitt grundig og systematisk gjennomført (Grønmo, 2004, s. 221). Metoden for analyse av

spørreundersøkelse ble valgt for at jeg med min førforståelse ikke skulle prege resultatene fra analysen. Ved å trekke svarene vekk fra helheten, tolke meningen i svaret og få flere meningsbærende utsagn, for deretter å sette det sammen til en helhet, vurderte jeg den som reliabel.

I et intervju med kjente respondenter kan det lett skje at data ikke kommer frem, fordi jeg visste hva de mente uten at de sa det og omvendt. Her kan jeg ha mistet data. Analysen og tolkningsarbeidet av dataene fra intervjuene kan ha vært påvirket av at jeg forsto mer enn hva utsagnene fortalte.

Planleggingen av tema for bloggens sider og oppgaver elevene skal svare på i bloggen, har vært planlagt sammen med andre yrkesfaglærere. Hadde jeg laget oppgavene til blogginnleggene alene, kunne de vært formulert slik at det jeg ønsket å få frem lettere ville bli vist i blogginnleggene.

3.5.4. Validitet

Mine undersøkelser gir et datagrunnlag som kunne gi meg et svar på om blogg egner som læringsverktøy og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Datagrunnlaget gjengir elevenes og lærerens oppfattelse av blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy. Alle undersøkelsene har gitt data som har blitt analysert og samlet. Det har gitt grunnlag for å kunne si om blogg egner seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. Validiteten vurderes som tilfredsstillende dersom det er åpenbart at de innsamlede dataene er gode og treffende i forhold til studiens intensjoner (Grønmo, 2004, s. 231).

Mitt studie har hatt følgende utvalgsprosedyrer: spørreundersøkelse, intervju og blogginnlegg som metode til å fremskaffe data om blogg som verktøy. Spørreundersøkelsen som stilte 24 elever spørsmål om blogg gir grunnlag for å kunne si om det egner seg å bruke blogg i en klasse. Intervjuet med lærerne gir svar på om elevene lærer når de skriver i bloggen og om de får dokumentert sin yrkeskunnskap. Intervjuet med elevene går mer i dybden enn det svarene fra spørreundersøkelsen med elevene gav. Til slutt gir analysen av elevens blogginnlegg opp imot de kvalitative data som har kommet frem i de andre undersøkelsene en bekreftelse på at det er en sammenheng mellom de undersøkelsene jeg har utført.

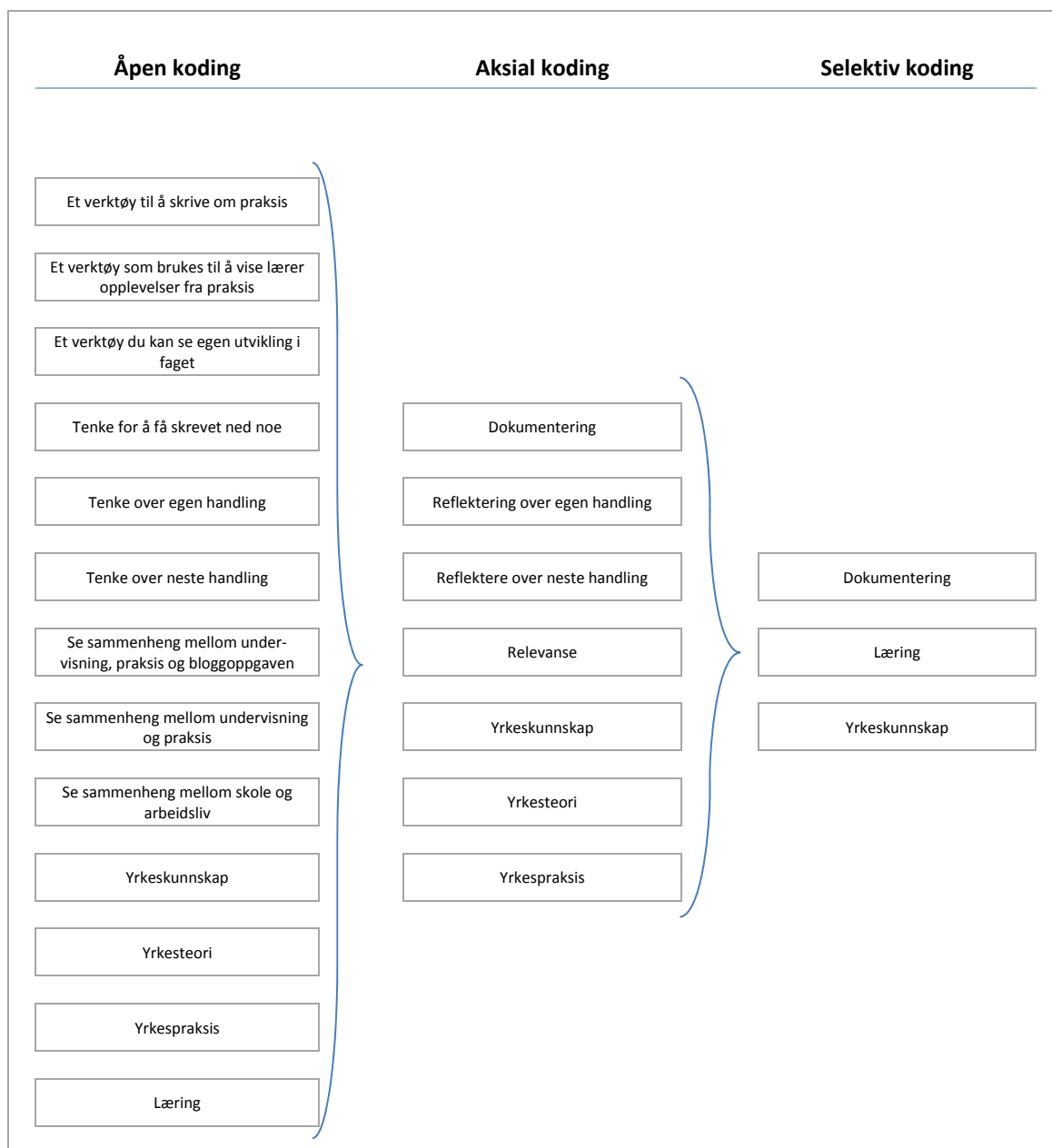
4.0 Analyse og presentasjon av resultater fra undersøkelsene.

Jeg gjorde en rekke undersøkelser for å få svar på: *Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?* Dette materialet har nå blitt analysert, og jeg vil i denne delen beskrive hva som kom frem gjennom analysearbeidet i hver enkelt undersøkelse. Jeg skal først gi en skjematisk fremstilling av analysen av spørreundersøkelsen, intervjuene og bloggen. Etter hver skjematiske fremstilling fra analysearbeidet vil resultatene bli presentert.

4.1 Analyse og presentasjon av resultater fra spørreundersøkelse med elevene

Spørreundersøkelsen den hensikt å få frem data fra mange elever om hva de mente om blogg som læring og dokumentasjons verktøy. Analysearbeidet har bestått i å kategorisere og kode datamaterialet som eleven gav. I denne delen presenterer jeg det som kom frem gjennom analysearbeidet. Først gir jeg en skjematisk fremstilling av analysearbeidet.

4.1.1 Analyse av spørreundersøkelse med elevene

Tabell 4: Kategorisering og koding

4.1.2 Dokumentering

Flertallet av respondentene var positive til å bruke blogg for å vise lærer det de opplever i praksis. Respondentene synes det er morsomt å vise yrkeskunnskap i en blogg, *jeg skriver om opplevelser og det jeg har lært på skolen* (E13). En respondent sier at *da har man et sted som er ment for PTF, reflektering og skriving* (E18). Respondentene synes blogg er en fin måte å vise sine opplevelser fra praksis til lærer, *for lærer vet jo ikke hva du gjør ute i praksis* (E21), og da er blogg et verktøy de kan bruke for å vise lærer det de holder på med i praksis. De

respondentene som er positive mestrer det tekniske rundt det å skrive og legge inn bilder i bloggen. De mestrer fremgangsmetoden og gjør det til en rutine. De opplever det som en enkel måte å vise yrkeskunnskap fra praksis på, og de fleste respondentene opplever det som motiverende å blogge om opplevelsene fra praksis, *du kan skrive hva du vil på din måte, enkelt å bruke bilder og man har (som regel) ikke begrensning for lengde* (E18).

Respondentene sier bloggen egner seg til å ta vare på opplevelser fra praksis, den hjelper dem med å huske og se tilbake på egne handlinger, *det er lett å notere ting du har erfart og det er lett å gå tilbake å se på det* (E1). Det blir lett å finne igjen og huske det de gjorde for lenge siden. Respondentene ser sin egen utvikling i faget ved å gå tilbake i bloggen og se sin egen historie fra utdanningen. Når de skriver, blir det en oppsummering og bevisstgjøring av det de har erfart i praksis og det de lærer på skolen. Respondentene sier at dette er viktig kunnskap for dem, det de skriver i bloggen. Respondentene opplever bloggen som egnet til å vise handlinger og opplevelser fra skolesammenheng og fra praksisfellesskapet, *jeg synes det er best og bruke blogg når vi skal vise lærer hva vi har gjort* (E17).

Undersøkelsen viser også at ikke alle mestrer nødvendige digitale ferdigheter. En av respondentene (E7) er negativ til alt som har med blogg å gjøre og har ingen positive opplevelser med å bruke blogg som et digitalt verktøy. Undersøkelsen viser at respondenten bruker en bok til å dokumentere sin yrkeskunnskap. Respondenten sier når han blogger i undervisningen at han ikke mestrer bruken av det digitale verktøyet, som igjen gjør det vanskelig å dokumentere yrkeskunnskap. Undersøkelsen sier at det er flere som synes det er krevende å bruke blogg til å dokumentere yrkeskunnskap, *jeg får ingenting ut av blogging, i tillegg er det kjedelig å blogge* (E12). For noen er selve skriveprosessen vanskelig og for andre er det manglende digitale ferdigheter som gjør for eksempel innlegging av bilder vanskelig. De mener at bloggen ikke egner seg til å vise opplevelser fra praksis. De vil heller vise det de gjør i praksis med å skrive om det i en bok, på et ark eller fortelle om det til lærer.

Bloggen gir muligheter for lærer til å gi elevene kommentarer på det de viser av yrkeskunnskap. Elevene gleder seg til å lese kommentarene de får av lærerne. Kommentarene gir dem tilbakemeldinger om vekstpunkter, arbeidsinnsats, rett og galt og hva som skal til for å bli en god yrkesutøver. *Veldig moro, gleder meg til hver gang, samt som man får beskjed om rett og galt* (E9). De som ikke mestrer bruken av det digitale verktøyet blogg opplever at de ikke får positive tilbakemeldinger på egen yrkeskunnskap når de forsøker å skrive om den i bloggen. Kontakten med lærer gjennom bloggen var av stor betydning for de fleste respondentene. De så positivt på at læreren leste bloggene deres og kommenterte erfaringene

de gjorde seg i deres praksis. Slik fikk læreren innblikk i yrkeskunnskapen de ervervet seg ute i praksis. *Da får man mulighet til å forbedre seg og å gjøre ting annerledes, og man får skryt som gir økt arbeidsinnsats og arbeidsvilje* (E18).

4.1.3 Læring

Når det skal settes ord på egen praksis oppleves dette som lærerikt av respondentene. Noen respondenter sier at de reflekterer over egen praksis i skriveprosessen. Skrivningen gjør at de husker mer av det de har gjort, og de blir mer bevisst på det de holder på med.

Skriveprosessen gir rom for refleksjon over egen praksis. En respondent sier *jeg lærer å tenke over det jeg gjør og hvorfor jeg gjør det* (E6) eller *jeg lærer ved å tenke over det jeg har gjort, samtidig som jeg da tenker over hva jeg kan gjøre for å bli bedre* (E3). Blogging om egen praksis gir rom for tenking, tenking under skriveprosessen gjør at respondentene ser sammenhenger mellom skole og arbeidsliv. Det de lærer på skolen har betydning for det de mestrer i praksis og omvendt. Tenkingen under skriveprosessen handler for de fleste om å trekke inn kunnskap fra undervisningen, og de opplever at de lærer i denne prosessen.

Samtidig som de dokumenterer sin egen yrkeskunnskap, lærer de ny yrkeskunnskap, fordi de må tenke på det de har utført i praksisfellesskapet og undervisningen om temaet på skolen. Da blir dette til ny yrkeskunnskap mens de skriver.

Noen opplever også at blogging tar mye tid. For å få frem kunnskap, må de tenke, og dette krever at de må bruke mye tid på tenking. Tenking og refleksjon er grunnlaget for å kunne lære. En respondent sier: *Jeg tenker, begrunner mine valg og reflekterer over valgene jeg har tatt* (E18). Respondentene er opptatt av å gjøre den praktiske handlingen riktig, når de skriver i bloggen, tenker de på hva de skal gjøre neste gang i samme situasjon. Når de skriver om egne handlinger i bloggen, ser de at de må endre på egen handling. Respondentene blir opptatt av å gjøre den praktiske handlingen bedre, og det skjer når de skriver i bloggen.

De respondentene som ikke opplever blogg som et godt verktøy har ikke denne opplevelsen av at blogg er et læringsverktøy. De blogger uten å tenke, og de skriver noe de opplever at lærer vil lese, og de bruker bilder eller illustrasjoner som de mener egner seg til den yrkeskunnskapen de vil skrive om.

4.1.4 Yrkeskunnskap

Når man ikke får vist kunnskap fra praksis på noen annen måte, sier respondentene at blogg egner seg bra til dette formålet. For noen respondenter blir det å bruke bilder fra sin egen yrkespraksis og kommentere det med yrkesteori fra undervisningen, en grei måte å fremstille sin yrkeskunnskap på. Respondentene er stolte over yrkeskunnskapen de har og liker å beskrive egen praksis. De opplever at de lærer mye ved å være i praksis, og det liker de å skrive om i bloggen, *jeg skriver ned ting jeg gjør og det er bra kunnskap å ta med videre til jeg skal jobbe* (E20). De fleste ser på bloggen som godt egnet til å beskrive egen praksis med yrkesteori fra undervisningen. De opplever at erfaringene de får fra praksisen sin er viktig yrkeskunnskap.

Det er viktig for dem å få skrevet ned praksiserfaringene sine. Det er lærerikt å skrive om egen praksis. *Får reflektert over det du gjør, lærer å sette ord på ting, lærer nye uttrykk, får fortalt det jeg erfarer* (E5). Noen opplever det som lett å notere ned egne handlinger i bloggen. De anvender sin yrkeskunnskap på en annen måte ved å skrive om den, og de utdyper og lærer mer yrkeskunnskap ved å skrive om den. Praksisbeskrivelser er yrkeskunnskap for respondentene.

Når de skriver om praksis, kommer kunnskap frem uten at de tenker på at den skal gjøre det, *jeg husker mye mer når jeg får skrivd det ned på en måte* (E17). De må hente frem praksiskunnskapen når de skal blogge om den, og bloggen har den fordel at de kan bruke bilder og farger. Det gjør at respondenten blir inspirert til å vise blogginnlegget til lærer. Noen respondenter sier at de får så mye å fortelle om fra praksis når de blogger at det blir vanskelig å begrense seg. De opplever at de lærer så mye ved å beskrive de praktiske handlinger.

Noen respondenter sier de lærer av de ansatte, dette skriver de om i bloggen. Brukerne på praksisplassen gir dem også mange ideer til hva de kan skrive om i bloggen. Det de ser og hører i praksis er for respondentene yrkeskunnskap, og da blir det mye å skrive om etter en dag i praksis. *Det som er positivt er at en får fortalt alt det fine som en opplever ute i praksis og deler både erfaringer og gleder osv. med andre* (E14). Gjennom kommentarer fra lærer kommer de på mer yrkeskunnskap, og de kan endre innleggene etterpå slik at det kommer frem enda mer yrkeskunnskap.

De fleste respondentene er bevisste på at de bruker yrkesteori fra undervisningen når de blogger. En respondent sier: *Det dukker opp tanker og kunnskaper av og til, det er ikke noe*

spesielt vanskelig (E21). En annen respondent sier at det er i varierende grad, men at det er helt klart at de kobler sammenhengen mellom bloggoppgaven, teoriundervisning og praksis.

For å kunne sette riktige ord på handling, må de anvende yrkesteori som det har blitt undervist i på skolen. Her bruker elevene mappene i bloggen som de har lagt yrkeskunnskap inn i og noen elever bruker lærebøkene sine for å finne relevant yrkesteori når de blogger. De vet det er viktig å bruke riktige ord og faguttrykk for å kunne vise at de har yrkeskunnskap, derfor blir yrkesteori viktig for dem under blogging. De syns at bloggen hjelper dem til å uttrykke sin yrkeskunnskap. De lærer å uttrykke seg profesjonelt, som er viktig i deres fremtidige yrke. *Får reflektert over det du gjør, lærer å sette ord på ting, lærer nye uttrykk osv., får fortalt det jeg erfarer* (E5). I blogginnlegget må de aller helst begrunne det de gjør, og for å kunne mestre dette, må relevante ord og faguttrykk benyttes. Det å få relevant yrkesteori, gjør dem mer bevisst på yrkeskunnskapen de tilegner seg. Undervisning av yrkesteori gir noen respondenter ideer til hva de kan ha med i neste blogginnlegg. Enkelte respondenter sier de lærer mye gjennom skriveprosessen i bloggen, noen opplever at kunnskap som de ikke var bevisst på at de hadde, kommer frem når de skriver. Noen respondenter opplever det som meget vanskelig å finne relevant yrkesteori til blogginnlegget. Andre finner ikke relevant yrkesteori, og de karakteriserer blogginnlegget som tomt for kunnskaper. Disse opplever også at de ikke lærer ved å bruke blogg og ser ikke på blogging som en del av undervisningen.

Gjennom å blogge så de aller fleste elevene en relevans mellom skole og arbeidsliv. I starten av skoleåret er det vanskelig å se denne sammenhengen mellom lært kunnskap i klasserommet og nytten av den i praktisk sammenheng. Etter hvert kommer sammenhengen klarere og klarere frem, sier en respondent. En respondent sier at det er det som er bra med bloggen, den får dem til å se sammenhengen. For å kunne vise yrkeskunnskap, må de ha relevant yrkesteori og yrkespraksis. Undervisning av yrkesteori og praktiseringen av den samme teorien, oppstår når de skriver i bloggen. En respondent sier at: *Jeg oppdager sammenhengen mellom praksis og det jeg lærer når jeg bruker kunnskapene* (E13). På en annen side ser respondenten mer nytte av det som læres på skolen. De får brukt for det i sin praksis og når de skal skrive om sin egen praksis. Da skal faguttrykk brukes og da ser de lett sammenhengen mellom det som skjer i undervisningen og det som gjennomføres i praksis. Noen respondenter opplever at denne relevansen oppstår automatisk. De må ikke tenke på at det er en sammenheng mellom det de gjør på skolen og det de opplever i praksis. Noen ganger oppdages denne sammenhengen når de skriver i bloggen.

4.2 Analyse og presentasjon av resultater fra intervju med lærere

Jeg vil i denne delen av resultatkapitlet gi en oppsummering av det som kom frem etter analysearbeidet av intervjuet med lærerne. Intervjuet hadde til hensikt å få med lærerne sine meninger om blogg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i undervisningen. Det som kom frem under analysearbeidet, skal jeg legge frem her. Først vil jeg vise et eksempel på hvordan jeg gjennomførte analysearbeidet mitt.

4.2.1 Analyse av intervju med lærere

Transkribering av lærers utsagn utfra stilte spørsmål	Tolkning og analyse av utsagn
1: Lærer 1 2: Lærer 2 1: Ja, Elevene forteller jo, visst vi diskuterer oss imellom K. Elevene forteller jo hva de gjør og de forteller jo, jeg kan ta S sin blogg. For den forteller mye yrkeskunnskap eller kunnskap. Og hun har liksom klart nå å vri innleggene sine til å fortelle om hva jeg gjør og hva jeg lærte. Og da gir det meg et godt innblikk i både at hun klarer å gjøre ting og klarer å se sin egen læring. Og at vi har lagt på noe tilleggsspørsmål som de må på en måte trene seg på refleksjon og refleksjon over hva de gjør for noe. Og da får jeg et godt innblikk i tankene deres, hva de gjør og hva de lærer. Da får vi fram fra mange sine ferdigheter for de de viser hva de gjør, hvorfor de gjør det og hva de lærte av det. Og når de liksom klarer alle de stegene der og også si hva jeg lærte og erfarte, så tenker jeg at de både har lært seg å reflektere over hva de gjør og at de har fått kunnskap	Elevene forteller om praksis i bloggen Forteller om yrkeskunnskap Forteller om erfaringer Forteller om det de lærer av erfaringene sine Gir lærer tilbakemelding om at eleven gjør noe Gi tilbakemelding om at eleven lærer Oppgaver som gir trening på refleksjon over handling Bloggen gir innblikk i elevens læring Eleven får vist hva han gjør Eleven får vist hvorfor de gjør ting Eleven får vist hva de lærte av det De reflekterer over yrkeskunnskap

Tabell 5: Analysetabell fra intervju med lærere

4.2.2 Dokumentering

Det som kommer frem i dette intervjuet er at respondentene opplever at elevene får vist sin yrkeskunnskap gjennom å bruke blogg som et lærings- og dokumentasjonsverktøy for yrkeskunnskap. *Konkrete oppgaver som for eksempel blodsuktermåling vil elevene gjerne vise i blogginnlegget (L2).* Har elevene noe konkret å dokumentere i bloggen, mestrer noen å skrive om yrkespraksis og tilhørende yrkest teori i blogginnlegget sitt. Respondenten opplever

at et blogginnlegg er et gunstig utgangspunkt for å knytte den tilhørende teorien til den praktiske handlingen som eleven viser.

Respondentene sier at elevene har blitt flinke til å blogge anonymt, dvs. at menneskene og stedene de blogger om ikke er gjenkjennelige for andre. *Når elevene klarer å blogge anonymt, kan bloggene være åpne for klassen (L1)*. Respondentene vurderer å ha åpne blogger i klassen, slik at elevene kan gå inn i hverandres blogger og vurdere hverandres dokumentering om praksis. Lesing og vurdering av hverandres dokumentering av yrkeskunnskap, vil gi en elevaktivitet som gir inspirasjon og ikke minst deling av den yrkeskunnskapen hver enkelt elev får gjennom å være i praksis, sier respondentene.

Respondentene synes billedbruken som en måte å dokumentere på, har utviklet seg bra. *En veldig fin utvikling, egne bilder som de har tatt, med en etisk tankegang (L2)*. Steder og mennesker er ikke gjenkjennbare i bildene de bruker. Dette er respondentene meget fornøyd med. Respondentene sier at de fleste elevene mestrer det tekniske med å blogge, som er en viktig forutsetning for at blogg skal kunne egne seg. Erfaringene de har med dokumentering av yrkeskunnskap i blogg er positive. En av respondentene kunne ønske *at det eleven skriver kunne vært tagget med to kompetansemål, slik at kompetansemålene blir mer levelig for de (L1)*. Samtidig sier respondenten at det må være teknisk enkelt. Blir det teknisk vanskelig, vil de som lærere få vansker med å gjennomføre, og de vil komme til kort.

Å beskrive det man utfører av praktiske oppgaver i praksisfellesskapet, og i tillegg kunne bruke bilder som et uttrykksfullt virkemiddel, er en fin måte å dokumentere yrkeskunnskap på. Respondentene opplever at elevene er tilfredse med å dokumentere yrkeskunnskap i blogg. De sier også at dette er en læringsprosess for elevene, og de blir gode på å dokumentere yrkeskunnskap i bloggen. Respondentene sier at elevene har funnet sin «stil» for bloggskrivningen, de maser ikke om noe, bloggen fungerer og de er stolte over den layouten de har.

4.2.3. Læring

Elevene viser i bloggen hva de gjør, skriver om hvorfor de gjør det og hva de lærte av det, og de klarer alle stegene og reflekterer over hva de gjør. Dette er kunnskap, sier en av respondentene. Den samme respondenten sier at ved bruk av blogg, kan hun se at elevene lærer. Det at elevene kan fortelle i bloggen om hva de gjør i praksis og hva de lærte, viser at det skjer læring. Elevene får bloggoppgaven på mandag, de planlegger og gjennomfører på

tirsdag, og så skriver de blogginnlegg på fredag. Dette får frem mye læring, og de får tilleggsspørsmål senere (L1).

Lærerne sier at elevene reflekterer over egen praksis når de skriver blogginnlegget. Refleksjonsgrunnlaget har de fra spørsmålene i bloggoppgaven, fra yrkesteori, egen praksis og den veiledningen de får. De sier at elevene får bearbeidet kunnskapen fra deres praksis ved at de først får en oppgave som de skal utføre i praksis. De skal gjennomføre den, og så skal de skrive om den i bloggen. Denne prosessen gjør at eleven lærer yrkeskunnskap. Respondentene sier at noen av elevene ønsker seg friinnlegg, som betyr at de selv kan skrive flere blogginnlegg om yrkeskunnskap enn det læreren forventer. Elevene vil gjerne vise frem hva de får til på skolen eller ute i praksis. Respondentene sier at de kan lese at elevene får yrkeskunnskap fra praksisfellesskapet i bloggen. *Jeg som lærer kan se at de har fått kunnskap. Denne kunnskapen er like verdifull som bokkunnskap* (L1).

4.2.4. Yrkeskunnskap

Respondentene mener at det er avhengig av oppgaven eleven får om det blir vist yrkeskunnskap i blogginnlegget. De har endret varigheten på hvor lenge elevene skal bruke på et blogginnlegg fra en uke til to uker, dette gir bedre læringsutbytte. Elevene får først oppgaven, som gjennomgås på skolen. Den skal utføres i praksis og så jobbes med på skolen og som lekse hjemme, før den leveres. Respondentene ser på denne undervisningsmetoden som en lærerik prosess for yrkeskunnskap. En respondent beskriver at når elevene er i praksis og gjøre de samme tingene hver gang, opplever elevene dette som positivt. De ser at de får mer yrkeskunnskap gjennom å gjøre det samme flere ganger (L2). Respondentene sier at elevene spør om å få skrive om sine erfaringer fra praksisfellesskapet uten at det er noen obligatorisk oppgav. Dette viser at det er motiverende for eleven å dokumentere kunnskapen sin i blogg. Elevene er stolte over sin yrkeskunnskap og vil gjerne fortelle om den i bloggen. En respondent sier at hun opplever at elevene viser stolthet når de skriver i bloggen om den yrkeskunnskapen de får gjennom deltagelsen i arbeidsfellesskapet (L2). Etter at de har begynt å bruke reflekterende spørsmål i bloggoppgavene, har elevene blitt mer bevisst på hva yrkeskunnskap er. At oppgaven ikke bare gis, men jobbes med i praksis og på skolen, gjør elevene mer bevisst på hva yrkeskunnskap er, og de får skrevet det i bloggene sine. De har lagt inn en time i uka der elevene jobber med blogginnlegget. Der oppstår det mange fine

spørsmål og veiledningssituasjoner med oss, dette gir eleven en forståelse av at det de gjør er yrkeskunnskap (L1).

4.3 Analyse og presentasjon av resultater fra intervju med elever

Intervjuet hadde til hensikt å utdype elevenes utsagn fra spørreundersøkelsen. Analysearbeidet av intervjuet med elevene hadde den samme fremgangsmåten som analysen av intervjuet med lærerne. I denne delen av resultatkapitlet vil jeg gi en presentasjon av det som kom frem gjennom analysearbeidet. Først skal jeg gi en fremstilling av hvordan analysearbeidet ble gjennomført.

4.3.1 Analyse av intervju med elever

Intervju med elev nr. 1: (IE1). Intervju med elev nr. 2: (IE2).

Transkribering av elevenes utsagn utfra stilte spørsmål	Tolkning og analyse av utsagn
<p>IE 1: så kommer det inn teori som du ikke tenker på når du er der, men som kommer når du skriver, når du sitter der og reflekterer så kommer du på at du gjorde det gitt</p> <p>IE 2: det som er fint med blogg er at når du kommer hjem setter du deg ned og skriver og du får gått igjennom dagen, det er ikke bare å være der du må tenke igjennom hva du har gjort og så skrive om det, blogg er egentlig sånn at du ikke føler det er lekse, det er noe du skriver, noe naturlig</p>	<p>Ikke bevisst på yrkesteori i praksissituasjoner Yrkesteori kommer frem når du skriver Refleksjon gjør respondenten bevisst på yrkesteori</p> <p>Skriver om dagens gjøremål</p> <p>Tenke igjennom det du har gjort</p> <p>Skrive om det du har gjort Føler ikke at blogging er lekse</p>

Tabell 6: Analysetabell fra intervju med elever

4.3.2 Dokumentering

Elevene skriver at de får vist sin yrkeskunnskap når de dokumenterer i bloggen. Ting de har holdt på med, gjort gjentatte ganger og føler at de kan, dokumenterer de i bloggen. En respondent sier *at det er først etter at jeg har gjort en praktisk handling gjentatte ganger at jeg klarer på skrive om den* (IE1). De liker å dokumenter sin yrkeskunnskap, og de sier at blogg egner seg til dette. Bloggen egner seg blant annet fordi det er bare lærerne som kan lese det, de kan skrive uten at de må tenke på at andre kan oppleve at de skryter av seg selv. Det må de tenke på når de forteller noe i klassen. *Der er blogg fin, der får du det frem* (IE2). De er tydelige på at de ikke liker å snakke om sin egen yrkeskunnskap i klassen, men det er greit

å dokumentere det til læreren i bloggen. Disse respondentene ønsker ikke åpne blogger *jeg hadde ikke skrevet om hvordan jeg opplever det vist alle skulle ha lest det, det hadde vært en stopper* (IE1).

De opplever det som enkelt å gå inn i bloggen og skrive litt om sine erfaringer. Det å gå inn i bloggen og dokumentere, oppleves ikke som lekse, det er noe lystbetont med blogging, *når jeg er ferdig i PTF stikker jeg innom å begynner å skrive litt, du føler ikke at du må skrive, du skriver fordi du har lyst til å skrive* (IE1). Dokumentering i bloggen egner seg for disse respondentene.

De syns også det er fint å gå tilbake i bloggen for å se sin egen utvikling og det de lært. Det oppleves som positivt å samle yrkeskunnskap på denne måten, de har alt på ett sted, *en fin måte når du sitter og leser igjennom det nå, kan se på hvor mye jeg faktisk har lært, det er ganske stor forskjell fra da jeg begynte til nå, det er en læringsprosess* (IE2). Som respondenten selv sier, skjer det læring på nytt når de ser på tidligere blogginnlegg. De blir minnet på det de gjorde flere uker tilbake og ser sin egen utvikling.

Respondentene er ikke så opptatt av dette med design og at bloggen skal endre seg, de er mest opptatt av at de får dokumentert sin yrkeskunnskap slik at læreren kan se hva de kan. De sier at de synes deres blogg har litt kjedelig design når de sammenligner seg med profesjonelle bloggerne. De ønsker seg en mer fancy blogg med flere hjelpeverktøy, men som er enkel i bruk. De nevner dette med bildene som det er vanskelig å legge inn i bloggen. Billedbruk tar de frem som viktig for å kunne dokumentere yrkeskunnskap. De ønsker å bli bedre til å legge inn bilder i bloggen og sier at de får vist frem så mye mer av sin egen yrkeskunnskap gjennom bilder.

4.3.3 Læring

En respondent sier: *Jeg skriver først oppgaven vi har, det blir min refleksjon over dagen og hva jeg har lært* (IE2). Den andre respondenten sier at det som er fint med blogg, er at *når du kommer hjem setter du deg ned og skriver, og du får gått igjennom dagen, det er ikke bare å være der, du må tenke igjennom hva du har gjort og så skrive om det* (IE2). Oppgaven eleven skal besvare i et blogginnlegg medfører at elevene må gå igjennom sine erfaringer fra praksis på nytt, skrive om det på en yrkesfaglig måte og bruke den tilhørende teorien.

Når de skriver i bloggen, sier en respondent *så kommer det inn teori som du ikke tenker på når du er der, men som kommer når du skriver, når du sitter der å reflekterer* (IE1). De sier at de reflekterer, lærer når de skriver og de bruker tid på å tenke igjennom det de har utført. De forstår hvorfor de må lære yrkesteori i undervisningen på skolen. Blogging får dem til å reflektere, og de ser sammenhengen mellom yrkesteori og yrkespraksis. Når de blogger, reflekterer de over personlig egnethet i yrket. De sier yrkeskunnskapen utvikles gjennom å gjøre noe flere ganger og å skrive om det. Respondenten kjenner at det skjer endringer i egne holdninger til brukeren, som er en viktig del av egen yrkeskunnskap, og de reflekterer over dette når de skal utforme et blogginnlegg. En av respondentene sier: *Mine holdninger har endret seg fra i høst til nå, jeg har vokst inni meg og fått andre holdninger* (IE2). Respondenten hadde oppdaget egen holdningsendring til yrket gjennom bevisstgjøring av egen yrkeskunnskap i bloggen.

4.3.4 Yrkeskunnskap

Respondentene liker å dokumentere yrkeskunnskap fra praksisfellesskapet og dokumenteringen får dem til å huske det de gjør i praksis. De blir bevisst på sin egen yrkeskunnskap. Det at respondentene ikke ser på blogging om yrkeskunnskap som skolearbeid er spesielt, de må bare innom og skrive litt. Oppgaver i bloggen medfører at elevene må gå igjennom sine erfaringer fra praksis på nytt, skrive om det på en yrkesfaglig måte og bruke den tilhørende teori fra undervisningen *når du skriver reflekterer du over dagen din, ser tilbake på hva du har gjort i dag* (IE1). De ser at blogg er en fin metode for læring og dokumentering av yrkeskunnskap.

4.4 Analyse og presentasjon av resultater fra en elev sitt blogginnlegg.

Min analyse av blogginnlegget hadde til hensikt å finne ut av om respondenten lærte og dokumenterte yrkeskunnskap i et blogginnlegg. I denne delen av resultatkapitlet vil jeg gi en presentasjon av det som kom frem gjennom analysearbeidet av bloggens innhold. Først skal jeg gi en fremstilling av hvordan analysearbeidet ble gjennomført. Blogginnlegget blir analysert utfra om respondenten får dokumentert yrkeskunnskap og om blogg er et læringsverktøy for respondenten. Den andre respondenten jeg spurte sluttet i løpet av høsten 2013, denne bloggen har ikke blitt brukt.

4.4.1. Analyse av et blogginnlegg

Bloggens innhold	Dokumentanalyse
Hygiene: det er viktig å ha god personlig hygiene, dvs. vaske hender etter do besøk, vaske hender før og etter et måltid. I tillegg så må de voksne ha korte negler, håret satt opp, rene arbeidsklær, ikke noe smykker, ikke neglelakk osv. Dette med hygiene er de veldig strenge på i barnehagen, og vi følger det vi har lært på skolen.	Viktig med personlig hygiene Vaske hender dobesøk Vaske hender før og etter måltid Korte negler Oppsatt hår Rene klær Ikke smykker Dette er de strenge på i barnehagen Dette har respondenten lært på skolen

Tabell 7: Analysetabell fra elevens blogginnlegg

4.4.2. Dokumentering

Respondenten bruker bloggen til å dokumentere yrkeskunnskap på en oversiktlig og ryddig måte. Blogginnlegget er lett å lese, det beskriver kunnskap fra praksis og respondenten får dokumentert handlingen gjennom bilder. Bilder forteller mye, og det blir lettere for respondenten å dokumentere yrkeskunnskap.

Denne dagen fikk jeg en ny erfaring da jeg skulle kle på barna. Det å finne klær til været, slik at det verken blir for mye eller for lite klær, var ikke like enkelt som jeg trudde. Jeg lærte også at det ikke var like enkelt å kle på et barn, samtidig som jeg skulle passe på fem andre barn. Da jeg kledde på barna, lært de seg å vente på tur. De barna som ikke satt pent og ventet, kom sist ut. Det at jeg klarte dette alene, gjorde at jeg fikk mestringsfølelse og ble litt stolt.

Respondenten dokumenterer i tekst og bilder nye erfaringer fra praksis. Respondenten har mestret en reell arbeidsoppgave som hun er stolt av å kunne dokumentere.

4.4.3 Læring

Respondenten viser at hun knytter yrkesteori til en praktisk handling. *I mens vi tegnet så jeg litt forskjell på fin motorikken hos dem som var 4 år, og hos dem som var 2 år.* Respondenten reflekterer over at de *som er 4 år klarer å tegne litt mer innenfor strekene, og klarer å tegne ulike ting.* Respondenten viser at hun bruker yrkesteori om finmotorikk for å forstå barnas mestring, og hun erfarer yrkesteori fra undervisningen i praksis. Hun reflekterer over dette, lærer av dette og klarer å dokumentere denne yrkeskunnskapen i bloggen. Analysen av dette blogginnlegget sier ikke noe om det er under bloggingen at eleven kommer på kunnskap fra undervisningen, eller om det er når den praktiske handlingen planlegges og gjennomføres.

4.4.4 Yrkeskunnskap

Sosial kompetanse *forteller noe om hvordan vi omgås andre, kommuniserer med andre og samarbeider og samhandler med andre. I barnehagen lærer vi barna å ikke ta på all maten, vente på tur, lærer barna å samarbeide med andre barn i ulike aktiviteter osv.* Her viser respondenten at hun ser sammenhengen mellom yrkesteori og yrkespraksis og gjør det til sin egen yrkeskunnskap. Respondenten klarer å knytte sammen erfaringer fra praksis og undervisningen fra skolen, som også følgende eksempel viser:

Hygiene: det er viktig å ha god personlig hygiene, dvs. vaske hender etter do besøk, vaske hender før og etter et måltid. I tillegg så må de voksne ha korte negler, håret satt opp, rene arbeidsklær, ikke noe smykker, ikke neglelakk osv. Dette med hygiene er de veldig strenge på i barnehagen, og vi følger det vi har lært på skolen.

Her viser respondenten yrkeskunnskap gjennom å knytte yrkesteori og yrkespraksis sammen. Et eksempel til viser at respondenten bruker kunnskap fra teori og praksis når hun skriver blogginnlegget sitt.

Kommunikasjon: det som er god kommunikasjon når man jobber i barnehage er f.eks. å sette seg ned på barnas nivå/høyde for å kommunisere bedre med barna og bruke toveis kommunikasjon, og det å bruke kroppsspråket. På mitt PTF - sted setter vi oss alltid ned på barnas nivå/høyde når vi skal forklare ting eller løse konflikter (kommunisere med barna). Vi bruker også veldig mye toveis kommunikasjon i barnehagen, hvor vi er veldig flinke til å lytte til hva barna har å si, slik at det ikke bare er vi (voksne) som prater. Det er også veldig lett å se hva barna mener, ved at vi ser på barnas kroppsspråk. Jeg bruker veldig ofte å se på kroppsspråket.

I ett blogginnlegg til redegjør respondenten for sin yrkeskunnskap. Hun beskriver yrkesteori som utøves i praksis og ulike former for kommunikasjon, som er hennes yrkesteori, og hvordan det praktiseres på hennes PTF-sted. Hun reflekterer også ved å påpeke

kommunikasjon gjennom kroppsspråk. Hun viser også den personlige delen av yrkeskunnskapen ved å vektlegge at det ikke bare er de voksne som snakker.

4.5 Samlet analyse og presentasjon av resultatene fra undersøkelsene

Barn og unge opplever motivasjon og mestring ved bruk av digitale medier, og denne aktiviteten er derfor et godt utgangspunkt for læring (Meld. St. 22. (2010-2011), 2011).

Med dette som et utgangspunkt, har bruken av blogg som dokumentasjon og læringsverktøy blitt undersøkt, og jeg vil nå legge frem et samlet resultat i denne delen av rapporten. De elevene og lærerne som var respondenter i undersøkelsene vil her bli beskrevet som henholdsvis elever og lærere.

4.5.1 Dokumentering

Elevene i mine undersøkelser har allerede grunnleggende ferdigheter i bruk av digitale verktøy fra ungdomsskolen. Denne skal de utvikle videre når de begynner i den videregående skole, for så senere å kunne bruke sin digitale kunnskap i arbeidsliv og samfunn (kapittel 2.3.1). Mine undersøkelser viser at blogg som dokumentasjon og læringsverktøy egner seg under den forutsetning at elevene mestrer nødvendige tekniske ferdigheter. En av elevene nekter å bruke blogg som dokumentasjon og læringsverktøy fordi han ikke mestrer det tekniske, og han er generelt utrygg på bruken av sosial medier. Noen få av elevene kunne tenke seg å dokumentere sin yrkeskunnskap andre steder enn i en blogg. De ønsker for eksempel å dokumentere på ark. Dette er elever som behersker grunnleggende digitale ferdigheter dårlig og har mistet motivasjonen for å lære dem. De elevene som mestrer det tekniske og er trygg på bruken, sier at det endelig er et verktøy som er ment for å skrive om yrkeskunnskap. *Under optimale tilhøve kan elevane bli både konsumentar, kunnskapsprodusenter og leverandører av kunnskap som skapar et større kompetensfelt i læringsarbeidet* (Krumsvik, 2007, s. 19).

Undersøkelsene understreker at bruk av bilder er et godt virkemiddel når yrkeskunnskap skal dokumenteres. Det å beherske bildebruk er viktig for bloggeren, og det er viktig for de som skal lese bloggen. Yrkeskunnskap er vanskelig å artikulere, så ved hjelp av bilder, blir det enklere å beskrive hendelsen. Bildene uttrykker en del av det som er vanskelig å beskrive med ord. For de som ikke behersker bildebruk, blir blogg et dokumenteringsverktøy som ikke har den helt samme verdien. Er man god til å fremstille sin yrkeskunnskap gjennom ord, kan man

si at blogg allikevel er egnet, noe det analyserte blogginnlegget viser (kapittel 4.4.4). Blogg er en moderne publiseringsplattform, og derfor liker elevene å si at de bruker blogg i undervisningen. Bloggen gir elevene muligheter til å dokumentere på en fin måte, og den gjør kunnskapen presentabel overfor andre. En elev er uforbeholden og sier om bloggen: «En fin ting!»

Lærerne er positive til å bruke blogg som et undervisningsverktøy, men de sier at det ikke må bli for teknisk. Sett fra elev og lærers perspektiv, er det en rekke forutsetninger som må være til stede for at blogg skal kunne egne seg for dokumentering av yrkeskunnskap og for at eleven skal oppleve mestring. Det å kunne bruke blogg som dokumentasjonsverktøy, krever digitale grunnleggende ferdigheter, en kompetanse som hele tiden må være i utvikling og som blir ivaretatt ved at elevene i denne rapporten har mentorer som går på IKT. *Skolen skal lære eleven å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser hensiktsmessig og forsvarlig for å løse praktiske oppgaver, innhente og behandle informasjon, skape digitale produkter og kommunisere* (Utdanningsdirektoratet, 2012).

Selv om blogg er brukervennlig for de aller fleste, må man kunne mestre det tekniske. Man må også ha gode skriveferdigheter og være trygg på de etiske retningslinjene som blir vektlagt for elevene i undervisningen gjennom skoleåret, og spesielt i starten av skoleåret da bloggen opprettes. Alle får den samme undervisningen om bruken av blogg til å dokumentere yrkeskunnskap, og de får god støtte av lærerne og mentorene sine fra IKT. Noen få elever har ikke gode nok grunnleggende ferdigheter i bruk av digitale verktøy og får ekstra oppfølging og støtte fra mentor eller lærer for å kunne dokumentere yrkeskunnskap i bloggen. *Vidare blir elevene lettere motiverte og intellektuelt engasjerte når dei jobbar med personlege meningsfulle aktivitetar og prosjektar der det er rom for å nytte den digitale sjølvtryggleik* (Krumsvik, 2007, s. 19). Noen få respondenter blir engasjerte i sin egen læring når de bruker blogg. De sier at en blogg er enkel å stikke innom og skrive noe i og opplever det som motiverende å dokumentere sin yrkeskunnskap. De liker å poste innleggene sine. Disse elevene vil gjerne skrive flere innlegg enn de må, og de har opplevelsen av at blogg er enkelt å bruke og sier at endelig er det et verktøy som er ment for dokumentering av yrkeskunnskap. De aller fleste elevene opplever mestring i bruken av blogg, men noen få elever har ikke gode nok grunnleggende ferdigheter i bruk av digitale verktøy til å kunne oppleve at blogg er egnet for dokumentering av yrkeskunnskap.

Elevene har lært å bruke blogg og poster gode innlegg. De kan skrive, endre, legge inn bilder, poste og bruke andre effekter. Dette gjør at elevene opplever at de mestrer bruken av blogg. Ligger disse grunnleggende digitale ferdighetene der, vil bloggen egne seg for å vise yrkeskunnskap, sier lærerne. Noen få elever opplever det å bruke blogg som krevende fordi de ikke mestrer enkel nettetikette, de må passe sånn på det de skriver om. De synes det er vanskelig å bruke bilder eller føler at bloggen bærer preg av å være lekse. Det blir for mye mas, og de glemmer å skrive om ting. Dette er utfordringer alle møter på uansett hvilket verktøy som brukes, men elevens opplevelse er allikevel relevant.

Lærerne ønsker å utvide bruken av blogg. De kan tenke seg at elevene leser hverandres blogger, fordi dette kan være en kilde til mer yrkeskunnskap for elevene. Lærerne synes at noen elever skriver så bra at en åpen blogg ville gi yrkeskunnskap til de andre i klassen. Noen av elevene tenker seg det samme, de vil vise frem de fine innleggene sine. Andre igjen sier at det vil hemme dem i skriveprosessen. Da vil de ikke skrive i detalj om at de faktisk liker å drive med litt «flaue ting», som for eksempel å lese om de kongelige og sykle på trehjuls sykkel. Noen elever ønsker ikke å vise sine blogginnlegg til klassen. Hvis de måtte vise sine blogginnlegg til klassen, ville det hemme dem i å skrive om egen yrkeskunnskap. Elevene synes det er betryggende at læreren leser og kommenterer blogginnlegget for da er de trygge på at det som står der er riktig. Elevene opplever det som positivt at lærer leser i bloggen, og de gleder seg til å få kommentarer på det de har dokumentert.

En av lærerne kunne tenke seg at bloggen blir en elevaktiv arena, en blogg som gir muligheter for at elevene kan lese hverandres dokumentering av yrkeskunnskap og at elevene kan kommentere i hverandres blogger. Lærerne ser også nytten av å kunne bruke elevens dokumentasjon i bloggen som utgangspunkt for samtale om yrkeskunnskap i en veiledningssamtale. Blogginnlegget er et godt utgangspunkt for en muntlig samtale om praksis, det viser elevens erfaringer fra praksisfellesskapet. Hiim og Hippe sier at *mulighetene som kan ligge i utplassering og samarbeid med arbeidslivet blir ikke tilstrekkelig utnyttet* (Hiim & Hippe, 2001). Gjennom å bruke eleven sin interesse for å dokumentere yrkeskunnskap i en blogg, har man et utgangspunkt for en refleksjonssamtale om praksis. *Det synar seg mellom anna at vi kan utnytte elevene si interesse for multimedia for å bringe inn refleksjon på ein ny og meir dynamisk måte* (Krumsvik, 2007, s. 19). Et blogginnlegg om yrkeskunnskap kan brukes i en individuell veiledningssamtale eller i en undervisningssammenheng for en hel klasse, da kan man si at yrkeskunnskap fra praksis blir utnyttet til læring.

Dokumentering i blogg egner seg også til å ta vare på det elevene har gjennomført i undervisningen gjennom skoleåret. Noen går tilbake for å se sin yrkesfaglige utvikling, og i bloggen ligger deres egen historie om utdanning. Bloggen fremstiller den faglige utviklingen på en ryddig måte, og det er også en læring i det å gå tilbake og se på sin egen utvikling i faget. Det skal legges til rette i faget prosjekt til fordypning slik at eleven får dokumentert sin kunnskap. Dokumentering i blogg er en ryddig måte for eleven å fremstille sin yrkeskunnskap på når de skal inngå lærekontrakt i faget, eller til fremtidige arbeidsgivere.

4.5.2 Læring

Lærere er opptatt av å utforme gode bloggoppgaver slik at elevene gis muligheten til å dokumentere yrkeskunnskap i bloggen. Bloggoppgavene er utformet slik at de setter i gang en refleksjon over egen læring. Oppgavene gjennomgås på skolen, men eleven må selv planlegge hvordan en praktisk handling skal utføres, gjerne i PTF, og de får jobbe med å beskrive det de har gjort i en time på skolen. I denne timen får de veiledning av lærer og tips fra medelever om hvordan de i blogginnlegget kan dokumentere at de har yrkeskunnskap om et gitt tema.

Lærerne sier at dette er et godt utgangspunkt for å lære seg yrkeskunnskap. Når elevene skal blogge om yrkeskunnskap, må de bruke yrkest teori, *teori kan være å bruke deler av den, begreper for å forstå og tolke en situasjon man står overfor eller legitimere egne handlinger* (Kvernbekk, 2005, s. 127). Eleven er opptatt av at det er viktig å få dokumentert det man gjør og erfarer, beskrive kunnskapen som ligger bak handlingen, finne riktige ord og faguttrykk, anvende riktige teori og få beskrevet dette på en forståelig måte. Dette er viktig for at eleven skal få beskrevet egen handling. For å kunne beskrive egen yrkespraksis, må man bruke riktige ord og begreper, slik at det blir riktig og meningsfullt for leseren. Et blogginnlegg om yrkeskunnskap krever yrkesfaglige ord og begreper, som eleven selv må forstå betydningen av, dette viser blogginnlegget som er analysert (kapittel 4.4.4). Det er krevende for eleven å bruke en slik terminologi, men plutselig kommer det når jeg sitter og skriver, sier en elev.

Det er en svært krevende prosess for eleven å formulere et blogginnlegg, og har man ikke deltatt i praksis eller undervisningen på skolen, kommer dette tydelig frem når de skal gjøre obligatoriske bloggoppgaver om yrkeskunnskap i bloggen. Når eleven skal beskrive egen praksis, får de brukt for yrkest teori for å kunne beskrive og begrunne sin egen handling. Lærerne opplever at elevene har yrkeskunnskap som kommer frem når de skal utføre en handling i praksis. Dette kaller Schön for viten i handling, verdier, antagelser som kommer

frem under handling, noe vi gjør uten å tenke over det (Schøn, 2012). Å skrive om det som skjer i egen handling, er en krevende oppgave for elevene. De bruker lang tid på å tenke før de får skrevet noe. Noen leter i bøkene sine, andre har notater eller mappeoppgaver der de kan finne yrkesteori til bruk i blogginnleggene sine.

De vet at de får kommentarer fra lærer og gleder seg til tilbakemeldingen fra læreren, som gir dem ytterligere noe yrkesfaglig å reflektere over. Denne dialogen om yrkeskunnskap, gjennom bloggen, er egnet for læring av yrkeskunnskap. For noen elever er dette en krevende læringsprosess, Selv om blogg er brukervennlig, er den yrkeskunnskapen som beskrives der fullt og helt noe som beskrives av eleven selv. Når elevene skriver i bloggen, bruker de flere grunnleggende ferdigheter. De skriver, og skriving er et godt utgangspunkt for refleksjon. De vet at andre leser det de skriver, og det gjør dem kritiske til egne utsagn.

Med bruk av blogg til dokumentering av yrkeskunnskap kan man bruke arbeidslivet som utgangspunkt for undervisningsopplegg. Yrkesdidaktisk sett er dette en fin måte å sette seg inn i et yrke og lære yrkeskunnskap på. Blogginnlegg som viser egen fersk yrkeskunnskap er et glimrende utgangspunkt for eleven til å bli en god fagarbeider.

Elevene får kommentarer som gjør dem i stand til å kommunisere om og begrunne sin egen handling i praksis. Elevene får tilbakemeldinger som setter i gang selvrefleksjon. Gjennom refleksjon over egen handling lærer eleven. Det å skrive i bloggen, er et godt utgangspunkt for å reflekterer. De fleste elevene sier de må tenke, og noen bruker begrepet refleksjon og at de lærer gjennom refleksjon. De vet at lærere leser det de skriver, og det gjør dem kritiske til sine egne utsagn. De ønsker at det de skriver skal fremstå som bra. De reflekterer over sine praktiske oppgaver, hva de har gjort og hvorfor og hvordan de skal skrive om dette. Elevene får praktiske oppgaver som de skal gjennomføre på sin praksisplass. Dette setter i gang en refleksjon over hvordan de skal gjennomføre oppgaven før oppgaven gjennomføres. Her er det ulike typer kunnskap som kommer frem, og denne kunnskapen skal elevene dokumentere i bloggen. *Systematisk kunnskapsutvikling i yrket må være basert på det å utføre arbeidet, beskrive og begrunne hvordan det kan gjennomføres* (Hiim, 2013, s. 55).

Når oppgaven er gjennomført, skal handlingen beskrives i bloggen med bruk av yrkesfaglige begreper og begrunnes med yrkesteori, som igjen gir en ny refleksjonsfase for eleven. Schøn kaller denne fasen for refleksjon over handling. Elevene får enda en refleksjonsfase når det blir en dialog med læreren om det skrevne. Denne fasen får elevene til å reflektere over lærerens kommentarer og se nytten av det. Noen elever sa at de reflekterte over hva de skulle

gjøre hvis de skulle gjennomføre en tilsvarende handling en annen gang. *Vores refleksjon over vores tidligere refleksjon i handling kan indirekte forme vores fremtidige handlinger* (Schøn, 2012). Erfaringene de får knytter de til teori og skriver om det i bloggene sine. Mens de skriver kommer refleksjonen over egen personlig kunnskap, eller nøkkelkompetansen, frem, som er en viktig del av helse og oppvekstfagene. Det å dokumentere i bloggen, gir et godt grunnlag for refleksjon, som gir ytterligere læring av yrkeskunnskap.

Elevene er stolte av yrkeskunnskapen sin. De reflekterer seg frem til kunnskap som er deres egen, og de er stolte av å vise dette frem til oss lærere. I undersøkelsen kom det frem fra elevene at de gikk tilbake i tidligere blogginnlegg for å huske hva de gjorde og så sin egen utvikling i utdanningen. Dette igjen førte til refleksjon over egen yrkeskunnskap. Når respondentene skal dokumentere sin yrkeskunnskap fra praksis i bloggen, sier de fleste at de begynner å tenke over det de har gjort og hva de har lært. At bloggen er enkel for eleven å bruke, og at man ser på bloggen som et dokumentasjons- og læringsverktøy, vil gi bedre betingelser for refleksjon, som igjen gir et bedre grunnlag for læring og produksjon av yrkeskunnskap. Jeg vil nå presenter hva undersøkelsen viste om yrkeskunnskap.

4.5.3 Yrkeskunnskap

Elevene likte å dokumentere det de hadde utført i praksis, og det de lærte av yrkeskunnskap gjennom å være i praksis, til lærerne sine. Noen elever ser på bloggen som en mulighet til hyppig å få vist sin lærer hva man lærer av yrkeskunnskap gjennom å være i praksis. De sier at lærer ikke er ute i praksis så ofte, og ved å skrive om sine opplevelser fra praksis i bloggen, kan læreren gå inn og lese om elevens yrkeskunnskap. Dette opplever eleven som noe positivt. Bloggen er en enkel måte for eleven å ha kontakt med læreren sin på.

Undersøkelsene viser at det er motiverende for elevene at de kan dokumentere at de har vært aktive for å lære seg yrkeskunnskap. Elevene beskriver en planlagt aktivitet for praksis, gjennomfører den og skriver i bloggen om hva de lærte av yrkeskunnskap gjennom denne aktiviteten. Ekelund definerer begrepet elevaktiv arbeidsform som at eleven må innhente og konstruere sin egen kunnskap (Ekelund, 2007). Eleven fanger opp yrkesbaserte oppgaver fra praksis, bruker yrkest teori, faguttrykk og meninger som de gjengir i bloggen. Å skrive om det de erfarte i bloggen, gir meningsfull læring og god yrkeskunnskap, og å skrive om sin egen yrkeskunnskap, kan være inspirerende for videre læring av yrkeskunnskap.

I den generelle delen av læreplanen står det at undervisningen må legges opp med nøye omtanke på samspillet mellom konkrete oppgaver, faktisk kunnskap og begrepsmessig forståelse (kapittel 2.1.1). Da elevene skulle dokumentere fra egen praksis, så de fleste at bloggoppgaven, undervisningen på skolen og det de gjorde i praksis, hadde en sammenheng. Erfaringene fra praksis knyttet de til teori da de skrev blogginnleggene sine. Gjennom denne prosessen ble de oppmerksomme på egen personlig nøkkelkompetanse (kapittel 1.3). Refleksjon over erfart kunnskap og tilhørende teori fikk elevene til å reflektere over den personlige delen av seg selv, som de bruker når de utøver en handling, sier de. Et viktig element når yrkeskunnskapen skal vises i handling, er å kunne tenke seg om, se muligheter og velge gode løsninger ut ifra situasjonen: *at kunne gjøre noe inneslutter og konstitueres av en forståelse, man vet hvorfor man gjør det man gjør, man skal gi det mening i en vid forstand* (Molander, 1996, s. 109). Det er det eleven gjør. Ved å anvende fagord og begreper knyttet til handlingen og beskrive handlingen, ser de meningen. Når de bruker ord og uttrykk i skriftlige fremstillinger av yrkeskunnskap, foregår det læring på et høyt nivå. *Læring handler ikke om overføring og mottagelse av gitte begreper og strukturer, begrepene blir utviklet gjennom aktiv deltagelse i praktiske kontekster* (Hiim, 2013). Under prosessen med å lage et blogginnlegg vil elevene reflektere over sine ferdigheter, begrunne dem teoretisk og undre seg, og i denne prosessen kommer ny yrkeskunnskap frem. Ved å lære ord og begreper betydning, blir det også lettere for dem å snappe opp kunnskap fra praksisfellesskapet. Elevene blir bevisste på yrkeskunnskapen som finnes i praksis, og de kan gi den teoretiske begrunnelser. For at de skal mestre denne læringsprosessen, må bloggoppgaver, undervisning og praksiserfaring ha en relevans, og det må legges til rette for at de skal kunne gjengi yrkeskunnskap i bloggen. Som yrkespedagog, kan man ikke bare be elevene om å blogge. Blogging krever også planlegging på lik linje med annen undervisning, som må planlegges for at den skal bli vellykket.

Når undervisningsopplegg legger opp til at elevene får kommentarer på sin dokumenterte yrkeskunnskap i bloggen, liker eleven dette, og det stimulerer til å vise mer yrkeskunnskap fra praksisfellesskapet. Ved bruk av blogg i undervisningen, kan lærer veilede og vurdere elevens aktivitet i praksisfellesskapet og i det yrkesfaglige utbyttet. Siden læreren ikke kan besøke eleven så ofte i praksis, oppleves det å være i dialog med læreren om yrkeskunnskap gjennom bloggen som positivt, de liker at læreren vet om dem og hva de gjør.

Hilde Hiim sier hun er bekymret over at tradisjonelt fagarbeid blir oppfattet som ren ferdighetsutøvelse og av den grunn ikke trenger teori. Derfor er ikke teori så viktig for

yrkesutdanningen (Hiim, 2013). Bloggen kan brukes til å dokumentere teorikunnskap, teorikunnskapen fremstilles i blogginnleggene og den brukes til å forklare den praksis som utøves. Når blogginnlegget om yrkespraksis skal formuleres, husker elevene den tilhørende yrkesteorien. Dette er viktig for å kunne få frem yrkeskunnskap om emnet som skal beskrives. For at blogging ikke alene skal være en beskrivelse av en praktisk ferdighet, må elevene ha tilhørende yrkesteori for å vise at de behersker sin yrkeskunnskap i blogginnlegget. *Teori gjør praksis mer bevisst og gir en dypere forståelse* (Kvernbekk, 2005, s. 127). Det kommer tydelig frem at de ser sammenhengen mellom undervisningen og den praktiske undervisningen gjennom å skrive om den i bloggen sin. For noen er det en lang prosess å se denne sammenhengen. Noen opplever at undervisningen henger sammen med blogginnlegget som skal skrives for perioden.

Ved å skrive om sine erfaringer fra praksis, kjenner respondentene at det er yrkeskunnskap de produserer der ute. Respondentene blir bevisste på at å blogge er en egnet metode for tilegne seg yrkeskunnskap. De lærer mer av først å gjøre noe og så skrive om det. Når respondentene først gjør og så skriver om det med relevante ord og begreper i bloggen, viser dette at blogg er egnet for læring. En pragmatiker vil si at den generelle kunnskapen eller kompetansen primært eksisterer i anvendelsen, der begrepene kommer til uttrykk (Hiim, 2013, s. 60).

Skriving om yrkeskunnskap i bloggen, setter i gang forbindelser mellom yrkespraksis og yrkesteori. Flere elever sa i undersøkelsen at de begynte å tenke da de skulle blogge. De må tenke på om yrkespraksis og yrkesteori passer sammen. *Det er aldri snakk om å «træ en teori nedover et fenomen* (Kvernbekk, 2005, s. 140). Når elevene skriver et innlegg, bruker yrkesteori, faguttrykk og bilder som er relaterte til innholdet, vil det skje en lærings hos dem, og de vil se sammenhengen mellom yrkespraksis, yrkesteori og sine personlige egenskaper. De vil kunne si at bloggen da fungerer som et læringsverktøy for yrkeskunnskap. Får elevene brukt yrkesteori til å begrunne praksisen sin, opplever de at det er mer hensiktsmessig å lære yrkesteori på skolen. Erfaringene fra arbeidslivet gir dem en bedre forståelse av at undervisningen på skolen gir dem bedre forståelse av det de gjør i praksis.

Å skrive om det gir dem i tillegg en enda dypere forståelse. De som klarer å koble sammen yrkespraksis med yrkesteori, opplever at de lærer. Noen respondenter har lært seg å koble yrkesteori og yrkespraksis sammen som en rutine når de blogger, for dem er det mye læring i å blogge. Dette betyr at respondentene opplevde at de ble mer bevisste på bruk av faguttrykk og relevant yrkesteori under skriveprosessen. Dette viser at de får en påminnelse om sin egen

yrkespraksis mens de skriver blogginnlegget. Har de erfart noe i praksis, forstår de handlingen bedre når den får sin teoretiske begrunnelse. Teorikunnskapen blir også nyttig for å kunne begrunne valg i utøvelsen av egen praksis.

For at vi skal kunne gi elevene den riktige yrkeskunnskapen og kompetansen, er vi avhengige av samarbeid mellom arbeidslivet og skolen, som vi kan oppleve som vanskelig å gjennomføre. Gjennom å blogge, kan vi få til samspillet mellom yrkest teori og yrkespraksis, skole og arbeidsliv. Når yrkesutdanningen i stor grad er skolebasert, når det mangler teori som er relatert til virksomheten og når praksis i liten grad blir benyttet som grunnlag for kunnskapsutvikling, oppstår relevansproblemer (Hiim, 2013, s. 48). En felles samarbeidsarena gjennom en blogg, ville gitt et bedre grunnlag for læring av yrkeskunnskap. Ved å bruke blogg som dokumentasjonsverktøy, kan undervisningens relevans bli bedre, eleven kan beskrive sine erfaringer fra praksis og disse kan brukes som utgangspunkt for individuell kunnskapsutvikling eller kunnskapsutvikling i klasserommet. I denne undersøkelsen har de fleste av elevene uttalt at de liker å blogge, og at de opplever relevans og læring ved å gjøre det. *En konsekvens vi kan trekke av dette er at undervisningen i større grad bør benytte metoder og verktøy som gir eleven anledning til å kombinere ulike representasjonsformer* (Østerud, 2009, s. 67). Elevene i denne undersøkelsen kan bekrefte at blogging gir dem muligheter til å vise hva de lærer i praksisfellesskapet. Blogginnleggene viser dette tydelig. Der skriver de utfyllende om hva de utfører av praktiske oppgaver i praksisfellesskapet. For å få til samarbeid og kommunikasjon, kan bloggen brukes av faglærer for å få et innblikk i arbeidsoppgaver og arbeidsprosesser fra de ulike praksisfellesskapene. Dette er et godt utgangspunkt for å gjøre læring av yrkeskunnskap relevant, å bruke elevenes blogginnlegg som utgangspunkt for undervisningen i klasserommet. Blogg er også egnet for et samspill med skole og arbeidsliv, som i dag oppleves av noen som to ulike arenaer for kunnskapsutvikling.

Resultatene som her har kommet frem om dokumentering, læring og yrkeskunnskap, vil jeg drøfte i neste kapittel.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet vil jeg drøfte *Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?* Blogg som digitalt verktøy har blitt prøvd ut i HO klasser, og mine undersøkelser om bloggens egnethet, har gitt meg et grunnlag til å drøfte om blogg egner seg som lærings- og dokumenteringsverktøy for yrkeskunnskap. Først vil jeg drøfte om blogg egner seg for dokumentering av yrkeskunnskap, så vil jeg drøfte om blogg er et læringsverktøy for yrkes kunnskap og til slutt vil jeg drøfte om elevene får dokumentert yrkeskunnskap i blogginnleggene sine. Avslutningsvis vil jeg si litt om mine tanker fremover når det gjelder det digitale verktøyet blogg på helse og oppvekstfag.

5.1 Dokumentering

En yrkespedagog må i dag forholde seg til de signaler som styresmaktene til enhver tid gir og følge med på den utvikling som skjer i samfunnet vårt. En yrkespedagog skal vise endringsvilje og tørre å prøve ut ny teknologi i samfunnet, fordi dette vil gi økt kunnskap og læringsutbytte for elevene. *Skolen skal lære eleven å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser hensiktsmessig og forsvarlig for å løse praktiske oppgaver, innhente og behandle informasjon, skape digitale produkter og kommunisere* (Utdanningsdirektoratet, 2012). Med andre ord skal vi yrkespedagoger legge til rette for at elevene kan bruke digitale verktøy i undervisningen, men før vi tar i bruk et digitalt verktøy, må vi se den pedagogiske nytten av å bruke det digitale verktøyet. Det er viktig å prøve ut digitale verktøy, slik man gjør med enhver undervisningsmetode og ethvert undervisningsverktøy.

Ideelt sett er blogg et verktøy som egner seg for de fleste til å lære og dokumentere yrkeskunnskap. Det egner seg for dem som er fortrolige med å være i det digitale rom og for dem som har de grunnleggende ferdighetene i bruk av det digitale verktøyet, og av den grunn opplever det som lettvinnt å dokumentere yrkeskunnskap på denne måten. For noen elever er det så motiverende å blogge om egen yrkeskunnskap, at de dokumenterer mer enn det som forventes (Kapittel 4.5.1). Krumsvik sier *de unge sine nye deltakerbaner, digitale læringsrom og on line tilværelse gir nye former for samkonstruksjon av kunnskap, ein breiere kunnskapstilfang og de uformelle læringsarenaene er viktigere enn noen gang før* (Krumsvik, 2007, s. 174). De fleste elevene liker å vise frem det de holder på med, de er vant til å være i det digitale rom og bli sett der. Dette er et godt utgangspunkt for å bruke blogg som dokumenteringsverktøy av yrkeskunnskap.

På den andre siden har vi elever som ikke liker å bruke blogg. Årsakene til dette kan være mange; de liker ikke å bruke digitale verktøy, de mestrer ikke de grunnleggende digitale ferdigheter og de føler seg utrygge på den digitale arena og å være i det digitale rom. Noen elever kan mestre de grunnleggende digitale ferdighetene, men allikevel blir det et stort skritt å ta fra å legge ut noe personlig om seg selv, til å legge ut noe om egen yrkeskunnskap. Å skrive om sin yrkeskunnskap på den digitale arena, krever modighet. Når du dokumenterer i blogg, legger du samtidig ut mange opplysninger om deg selv. Noen elever reflekterer over dette og ønsker andre verktøy til å dokumentere sin yrkeskunnskap med. Det oppleves ikke like trygt for alle å lage digitale produkter av sin egen yrkeskunnskap for deretter å skulle legge det ut på den digitale arena og inn i det digitale rom.

Dette tatt i betraktning, kan det se ut til at lukkede blogger kan være mer egnet enn de åpne bloggene som alle kan lese. En lukket blogg er en blogg som eies av eleven, og eleven inviterer dem som har en interesse av å lese om deres yrkeskunnskap. I skolesammenheng er det lærerne som underviser dem i deres programfag. Senere kan det være aktuelt å invitere veiledere og fremtidige arbeidsgivere inn i bloggen. Da blogging om yrkeskunnskap også er noe eleven må lære seg, vil jeg hevde at en lukket blogg er best egnet. Når elevene opplever at det bare er læreren som leser, kan de utfolde seg mer om det de ønsker å skrive om. De slipper å tenke på hva andre skal tenke om dem og at andre er i deres digitale rom å få innsyn i deres yrkeskunnskap.

Et digitalt rom som bare er for elev og læreren, dem alene, kan være et godt utgangspunkt for en digital samtale om yrkeskunnskap. Læreren får et innblikk i eleven sin yrkeskunnskap, som hun ellers ikke hadde fått hvis dette verktøyet ikke hadde blitt brukt (kapittel 4.5.1). Elevene dokumenterer yrkeskunnskap, og læreren gir dem kommentarer og vekstpunkter. Elevene ser frem til at de skal få en personlig tilbakemelding, en tilbakemelding som ligger i kommentarfeltet i bloggen deres og som de kan lese så ofte de vil. Dette gir elevene og læreren en unik arena for en samtale om yrkeskunnskap, en samtale som eleven ellers ikke ville ha fått. For yrkespedagogene er blogginnlegget en meget god måte å ha kontakt med elevene som er i praksisfellesskapet på. Gjennom blogg, kan man følge opp elevene og ha en samtale om yrkeskunnskap. Elevene kan legge ut noe om praksis samme dag som de er der, og læreren kan gå inn og lese og legge inn kommentarer. Blir blogg brukt på denne måten, har læreren mulighet til å følge tettere opp om elevene. Virkeligheten for mange elever i dag er at de sjelden får besøk av lærerne når de er i praksis. Den digitale samtalen om yrkeskunnskap gir grunnlag for veiledning, vurdering og utgangspunkt for samtaler om yrkeskunnskap i

klassen. Bloggen kan også brukes slik at elevene opplever sin egen utvikling i faget, de kan se alt hva de har gjort fra skolestart. De kan se sin egen utvikling, og å være digital på denne måten, gir de fleste en positiv opplevelse. Det kan sies at handlingen i praksis verken vil bli glemt eller uartikulert, som den ofte blir når den ikke dokumenteres i en blogg.

Blogg er et sosialt medium som *kan utvide den pedagogiske praksisen i skolene, gi læreren flere verktøy og elevene flere muligheter i sin læring, og må forstås som supplement til, ikke en erstatning for, andre læringsressurser* (Meld. St. 22. (2010-2011), 2011). Med grunnlag i det som er skrevet i denne rapporten, vil jeg hevde at blogg er et verktøy som gir muligheter for dem som mestrer bruken av det, og det er et godt supplement til de andre verktøyene som finnes i skolen i dag.

5.2 Læring

Yrkespedagogen vil gjerne ta i bruk og utvikle bruken av digitale verktøy som i dag er tilgjengelig for at elevene skal lære yrkeskunnskap. *Det digitale rommet har eit stort potensiale for læring på alle nivå. IKT aukar skulen sitt handlingsrom når det gjeld læring, men lærarar må bli klar over det, og ta det i bruk for alt det er verdt* (Krumsvik, 2007, s. 273).

Rapporten viser at når eleven skal dokumenterer yrkeskunnskap i bloggen, starter det en ny læringsprosess for elevene. Når elevene skriver et blogginnlegg, dokumenterer de noe de har lært i praksis, og de forsøker å bruke riktige faguttrykk og begreper knyttet til den handlingen de har gjennomført og skriver om. Dette gir læring. *Noen ganger er det slik at ordene og begrepene må forstås i lys av den aktiviteten som pågår, da blir løpende personlig erfaring med de aktuelle yrkesfenomenene helt avgjørende for læring* (Hiim & Hippe, 2001). Elevene må bruke fagord og begreper knyttet til sitt fremtidige yrke når de skal dokumentere yrkeskunnskap i bloggen. Når de bruker disse ordene og uttrykkene i skriftlige fremstillinger av yrkeskunnskap, foregår det læring på et høyt nivå. Det å beskrive handlinger i tekst med faguttrykk, og vise handlingen i et bilde, gir et meget godt inntrykk av hva elevene kan og forstår. Gjennom dokumentering i bloggen, utdypes elevene yrkeskunnskap. Elevene må selv finne sammenhengen mellom det som skjer i en praktisk situasjon og det som det undervises i på skolen. Med grunnlag i dette, vil jeg si at det digitale verktøyet blogg fremmer læringsprosesser hos eleven. Det fremmer læringsprosesser på et høyt nivå, refleksjon over egen handling, og å se det i lys av relevant yrkesteori, er krevende. Sett i et slikt lys, vil man

kunne si at dette verktøyet kun egner seg for den eleven som har de grunnleggende digitale ferdighetene og yrkeskunnskap på et høyt nivå (Kapittel 2.2.2).

En kan også hevde at blogg er egnet for de elevene som ikke mestrer å skrive, bruke fagbegreper og se relevansen mellom teori og praksis. Det å kunne legge inn et bilde eller en illustrasjon i blogginnlegget, kan også fortelle læreren mye. Å forklare det man har gjennomført med enkle ord, kan være et godt utgangspunkt for en videre læringsprosess. En læringsprosess som kan foregå i en digital dialog med læreren, en liten gruppe eller i klassen. Å vise bilder av hva man har gjort, setter i gang en læringsprosess hos de fleste elever. Andre kan stille spørsmål rundt handlingen. Elevene kan gi hverandre råd og relevant yrkest teori, og de kan drøfte ulike handlinger. Læreren kan videre legge dette inn som veiledning i kommentarfeltet, og elevene har fått tilpasset opplæring og en god tilbakemelding ved å vise den praktiske handlingen i et bilde. Det kan da være rimelig å si at blogg også er egnet som et læringsverktøy for dem som ikke har yrkeskunnskap på et høyt nivå.

Jeg vil hevde at læring og dokumentering av yrkeskunnskap i en blogg, gir læring på mange nivåer. Det er viktig at elevene får en god rutine og forståelse av hvordan en læringsprosess er best og mest hensiktsmessig. Det første elevene må gjøre, er å planlegge hvordan de skal gjennomføre oppgaven de får av læreren i praksis. Her bruker de den yrkeskunnskap de allerede har sammen med ny kunnskap de får i undervisning og i arbeidsfellesskapet. Deretter utfører de handlingen, og i denne fasen lærer de praksiskunnskap innen sitt fagområde. Etter at de har utført handlingen, reflektere de over det de har gjort og evaluerer handlingen, og ny læring skjer hos eleven. Videre begynner de å reflektere over hvordan de skal dokumentere yrkeskunnskap i blogginnlegget. De går gjennom handlingen på nytt og lærer igjen av dette. Når de starter å skrive, finner de riktige ord og faguttrykk. Det er en viktig læringsfase. Når de skal begrunne det de har gjort, må yrkest teori brukes, og det skjer ytterligere læring. De poster blogginnlegget sitt og får kommentarer fra læreren, og dette gir ytterligere læring for eleven. Endrer eleven på blogginnlegget etter kommentarer fra lærer, lærer eleven også av dette. Dokumentert yrkeskunnskap i et blogginnlegg utløser mye refleksjon, og det gir læring. Med grunnlag i denne læringsprosessen, kan man se et potensiale for læring når blogg brukes.

Noen vil kunne si at refleksjonen og læringsprosessen kan gjøres uten at man dokumenterer det i en blogg, det er delvis riktig. Bloggen har imidlertid muligheter som ikke et ark eller en skrivebok har. Du kan legge inn bilder, du kan sende innlegget umiddelbart til lærer etter at du har gjennomført den praktiske handlingen og dokumentert den, du kan raskt få

tilbakemelding fra lærer og du trenger ikke å vente til neste gang du treffer læreren din. Elevene som mestrer bruken av blogg dokumenterer velvillig yrkeskunnskap i bloggene sine. Noen spør om å få gjøre flere oppgaver enn de må, og dette er et godt utgangspunkt for å kunne lære. Det ikke er så ofte man som lærer opplever at elevene spør om å få gjøre flere oppgaver enn de må. Sett i et slikt lys, har bloggen et potensiale for læring, og å gjøre det mulig for eleven å dokumentere yrkeskunnskap i blogg, vil skape motivasjon for læring uansett hvilket nivå eleven er på.

5.3 Yrkeskunnskap

Til slutt vil jeg drøfte om elevene får dokumentert yrkeskunnskap i en blogg. Yrkeskunnskap i seg selv er vanskelig å dokumentere, fordi det er et innholdsrikt begrep. Eleven får dokumentert den praktiske handlingen gjennom å bruke bilder og beskrive handlingen ved å bruke faguttrykk og yrkesteori. Det som er krevende å dokumentere, er den personlig egnetheten som finnes hos hver enkelt. Deler av den vises gjennom det eleven skriver og bildene de bruker. *Først når jeg selv har oppdaget kunnskapen, mitt forhold til den og min forståelse av den blir kunnskapen egentlig min og dermed personlig* (Grendstad, 1986, s. 222). Opplevelsen av at kunnskapen er personlig og en del av egen personlighet, vil nok være mulig å kjenne på etter at den har blitt bearbeidet gjennom alle læringsfasene som er beskrevet i 5.2. Elevene sier at de har opplevd en endring i egne holdninger, og de blir bevisst på det under prosessen når de dokumenterer yrkeskunnskap i bloggen. Når et blogginnlegg utformes med riktige ord, begreper og yrkesteori, blir det rom for refleksjon over egen yrkeskunnskap, egnethet og handling i praksis. Å skrive om sine egne handlinger, gir rom for tenking og refleksjon om egen egnethet, og det gir motivasjon for å lære mer for å kunne gjøre handlingen bedre neste gang. Dette gode refleksjonsgrunnlaget bringer praksisfellesskapet inn i skolen, og skolen blir brakt inn i praksisfellesskapet. Hiim refererer til flere andre som mener at utdanningene ikke er relevante. Elevene får praksissjokk, de lærer det viktigste først når de kommer ut i jobb og de føler at utdanningene er lite meningsfylte (Hiim, 2013, s. 46). Det denne rapporten viser er at blogg kan brukes til å forebygge praksissjokket. Elevenes erfaringer fra praksis, dokumentert og vurdert av lærer, gir en mulighet til å sette elevene inn i det som forventes av dem i et fremtidig yrke.

Ved å dokumentere en erfart handling fra praksis i bloggen, skapes det relevans gjennom at fagbegrepene og yrkesteorien det undervises i trekkes inn i beskrivelsen av handlingen (kapittel 4.5.3). Får man blogg til å bli et læringsverktøy som elevene og læreren har

sammen, kan læreren være tett på elevene, følge elevene i den praktiske situasjon, gi elevene vekstpunkter og motivere for å utføre disse gjennom kommentarfeltet i bloggen. Læreren får hyppig innblikk i hva elevene lærer seg av yrkeskunnskap i praksisfellesskapet, og læreren får en viktig rolle som motivator for mer og utvidet læring av yrkeskunnskap. Det fine med blogg er at elevene og læreren kan kommunisere om yrkeskunnskap i bloggen. Det gjør elevene i stand til å kommunisere om og begrunne sin yrkeskunnskap. Elevene får tilbakemeldinger som setter i gang refleksjon over egen handling. God tilbakemelding fra læreren i bloggen skal gi elevene trygghet til å prøve ut sin yrkeskunnskap og kompetanse.

Gjennom bloggen kan elevenes opplevelser fra praksis flyttes over i skolen. Yrkeskunnskap opplevd av hver enkelt, kan bli et grunnlag for læring i klasserommet. Hiim og Hippe sier at mulighetene som kan ligge i utplassering og samarbeid med arbeidslivet, ikke blir tilstrekkelig utnyttet (Hiim & Hippe, 2001). Blogg kan legge til grunn og skape relasjonene mellom yrkespraksis og yrketeori, praksisfellesskap og skole. Gjennom å bruke blogg som verktøy til å dokumentere yrkeskunnskap, har man et utgangspunkt for en refleksjonssamtale om praksis og skape relevans. Noen elever synes også det er fint å kunne vise frem sine blogginnlegg til andre. Dette gir rom for å få flere praksissituasjoner inn i undervisningen, flere eksempler å vise til, noe å diskutere rundt og elevene kan lære av hverandre. Dette vil gi mange gode utgangspunkt for undervisningssituasjoner som igjen vil gi elevene gode læringsopplevelser og yrkeskunnskap. Bloggen kan vise autentiske praksisopplevelser. Elevene får dokumentert sin egen kompetanse, og det vil foregå en læringsprosess hos elevene når man snakker om og reflekterer over handlinger fra praksis. *Det synar seg mellom anna at vi kan utnytte elevene si interesse for multimedia for å bringe inn refleksjon på ein ny og meir dynamisk måte* (Krumsvik, 2007, s. 19). Yrkeskunnskap fra praksis, dokumentert i en blogg, blir utnyttet til refleksjon og læring. Det vil være rimelig å kunne si at blogg kan være med på å skape en relevans mellom praksis og skole, yrkespraksis og yrketeori.

I dag finnes det ulike samarbeidprosjekter mellom skole og arbeidsliv som skaper relevans. Gjennom dette får begge parter et innblikk i hverandres målsetting med å lære bort yrkeskunnskap og yrkeskompetanse. Blogg er et undervisningsverktøy som kan være med på å skape ytterligere relevans og yrkeskunnskap. Gjennom å invitere aktørene fra arbeidslivet inn i skolen, gjennom at de er deltakere i elevenes blogger, vil arbeidslivet få større innblikk i skolen og skolens formidling av yrkeskunnskap.

5.4 Avsluttende betraktninger

Etter å ha gjennomført ulike kvalitative undersøkelser, analysert og drøftet disse, står jeg tilbake med et grunnlag for å kunne si noe om *hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole?*

Som yrkespedagog i den videregående skole, helse og oppvekstfag, ønsker jeg til enhver tid å være oppdatert på aktuelle læringsverktøy som skaper motivasjon for læring hos elevene. Det er krevende å sette seg inn i bruken av nye læringsverktøy og egnetheten «det nye» har. I dette masterarbeidet har jeg gjort dette og har fått et grunnlag til å kunne si noe om lærings- og dokumentasjonsverktøyet blogg i helse og oppvekstfag i den videregående skole.

Bruk av digitale verktøy er noe styresmaktene ønsker at vi i skolen skal utvikle og gjøre elevene gode i, slik at de kan tre inn i arbeidslivet med digitale ferdigheter. Samtidig vil styresmaktene at vi skal legge til rette for at elevene får dokumentert yrkeskunnskap på en motiverende og lærerik måte. Resultatene som har kommet frem i de kvalitative undersøkelsene om blogg som et verktøy for læring og dokumentering av yrkeskunnskap, sier at blogg vil egne seg for de aller fleste. For noen elever er det faktisk så motiverende å dokumentere yrkeskunnskap i en blogg, at de dokumenterer mer enn de faktisk må. Dette er elever som har grunnleggende digitale ferdigheter og god yrkeskunnskap. For de elevene som ikke er så motiverte for skolearbeid, og ikke har så gode digitale ferdigheter og god yrkeskunnskap, vil også blogg kunne egne seg. Å legge inn et bilde, enkle ord eller en enkel tekst om egen yrkeskunnskap i bloggen, vil være en form for dokumentasjon og et utgangspunkt for læring av yrkeskunnskap. Enhver elev i dag vil mestre dette med tilrettelegging fra kyndige, som for eksempel en lærer. I tillegg gir bloggen eleven en mulighet til å dokumenterer yrkeskunnskap til læreren sin umiddelbart etter en praktisk hendelse. Dette er positivt, fordi yrkeskunnskap blir tatt vare på gjennom dokumenteringen og ikke glemt. På bakgrunn av dette vil jeg hevde at blogg er egnet for dokumentering av yrkeskunnskap for elevene som går på helse og oppvekstfag.

Problemstillingen krever også et svar på om blogg egner seg for læring av yrkeskunnskap. De kvalitative undersøkelsene viser at når eleven formulerer et blogginnlegg, og skal sette ord på yrkeskunnskap, opplever de at de lærer. De må finne frem yrkesteori fra undervisningen, og dette er en lærerik prosess. En annen positiv egenskap med blogg, er at læreren kommenterer den yrkeskunnskapen elevene dokumenterer. Dette gir de fleste elever motivasjon og vekstpunkter for videre læring. Elevene lærer å se sammenhengen mellom yrkesteori og

yrkespraksis, og de reflektere over dette. Det gir læring og en bedre forståelse av yrkeskunnskap. Blogg gjør det mulig å ta skolen med ut i arbeidslivet, og arbeidslivet tas med inn i skolen. Jeg vil på bakgrunn av dette hevde at blogg er et egnet verktøy for læring av yrkeskunnskap for de elever som går på helse og oppvekstfag.

5.5 Veien videre

Med det som utgangspunkt at blogg egner seg som et lærings- og dokumenteringsverktøy for yrkeskunnskap, finnes det flere spennende veier videre med blogg som verktøy i undervisningen. Det første jeg vil ta tak i er å gjøre bloggen til et verktøy som elevene, kontaktperson i praksis og lærer kan ha sammen. Blogg blir da et verktøy som vil gi grunnlag for en bedre relevans mellom skole og arbeidsliv. Jeg betrakter det som viktig å gjøre noe med nettopp dette, og det vil bety mye for elevens læring av yrkeskunnskap.

Bloggen kan være med på å skape relasjoner mellom deltakerne, relasjoner som vil bli et godt utgangspunkt for læring. At en lærer eller kontaktperson til enhver tid kommenterer og viser interesse for elevens yrkeskunnskap fra praksis, vil kunne gi større motivasjon for læring. Relasjonsbygging gjennom blogg er et spennende tema å se videre på.

Å kunne se på blogg som et verktøy for de elevene som ikke har gode grunnleggende skriveferdigheter, der bilder kan brukes til å vise yrkeskunnskap, er også et område noen bør se videre på.

Det viktigste for meg nå, er å bruke blogg enda mer bevisst og videreutvikle bruken og egnetheten dette læringsverktøyet har.

Referanser:

- Brevik, B. (2014). *LEGO&l ring*. Oslo: Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Akademika Forlag.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Ekelund, T. (2007). *Yrkesdidaktikk for grunnutdanning i helse- og sosialfag: om bevisstgjøring av yrkesvalg og utvikling av n kkelkvalifikasjoner*. Oslo: Gyldendal.
- Grendstad, N. M. (1986). *  lære er   oppdage* (4. utg.). Oslo: Didakta Norsk Forlag AS.
- Grimen, H. (2003). *Samfunnsvitenskapelige tenkemåter* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforl.
- Haavik, B. H. H. (2012). *Bruk av blogg i undervisningen*
- Elever som «prosumenter» i et perforert klasserom*. Hentet Nr.1 2012 fra http://www.utdanningsforbundet.no/upload/Tidsskrifter/Bedre%20Skole/BS_nr_1_11/BS_1-12/UTD-BedreSkole-0112-WEB_Haavik.pdf
- Halvorsen, K. (2008). *  forske på samfunnet: en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Hiim, H. (2013). *Praksisbasert yrkesutdanning: hvordan utvikle relevant yrkesutdanning for elever og arbeidsliv?* Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hiim, H. & Hippe, E. (2001). *  utdanne profesjonelle yrkesutøvere*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hiim, H. & Hippe, E. (2009). *Undervisningsplanlegging for yrkesfaglærere* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hønefoss viderg ende skole. (Udatert). Hentet 12. mars 2014 fra <http://www.honefoss.vgs.no/>
- Inglar, T. (2009). *Erfaringslæring og yrkesfaglærere: en kvalitativ studie*. Lillestrøm: Høgskolen i Akershus.
- Krumsvik, R. J. (2007). *Skulen og den digitale l ringsrevolusjonen* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kvernbekk, T. (2005). *Pedagogisk teoridannelse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Lanestedt, G. & Bygstad, B. (2009). *IKT-basert innovasjon i offentlig sektor: en håndbok basert på erfaringer fra H ykom-programmet 1999-2008*. Trondheim: Tapir akademisk forl.

- Markussen, E. (2014). *NIFU_rapport 1 -2014*. Hentet fra <http://www.nifu.no/publications/1114417/>
- Meld. St. 22. (2010 -2011). (2011). *Motivasjon -Mestring _Muligheter*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/19981999/stmeld-nr-32-1998-99-/3.html?id=192314>
- Meld. St. 32. (1998-99). (1999). *Videregående Opplæring*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/19981999/stmeld-nr-32-1998-99-/3.html?id=192314>
- Meld. St. 13. (2011 -2012). (2012). *Utdanning for velferd*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-13-20112012.html?id=672836>
- Meld. St. 31. (2007 -2008). (2008). *Kvalitet i skolen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Molander, B. (1996). *Kunnskap i handling* (2. utg.). Gøteborg: Bokforlaget daidalos AB.
- Postholm, M. B. (2004). *Innovasjonsforskning. Igangsetting og forskning på aktiviteter i universitetsklasserommet*. I (s. s. 195-212). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag.
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- R-94. (1994). *Generell del av læreplanen*. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Generell-del-av-lareplanen/>
- Schøn, D. (2012). *Refleksion-i-handling*. I K. Illeris (Red.), *49 tekster om læring* (s. 345-358). Fredriksberg: Samfundslitteratur.
- St. meld. 30. (2003- 2004). (2004). *Kultur for læring*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-030-2003-2004-.html?id=404433>
- St.meld. nr. 17 (2006-2007). (2006). *Eit informasjonsamfunn for alle*. Oslo: Kommunal og moderniseringsdepartementet.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Udir. (2006). *Kunnskapsløftet*. Hentet fra <http://www.udir.no/kl06/>
- Utdanningsdirektoratet. (2012). *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra <http://www.udir.no/Lareplaner/Forsok-og-pagaende-arbeid/Lareplangrupper/Rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/>
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods* (5. utg.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications, Inc.

Yrkesfaglærerutdanning, A. f. (2010). *Studieplan for Master i yrkespedagogikk*. Høgskolen i Akershus: Høgskolen i Akershus.

Østerud, S. (2009). *Enter. Veien mot en IKT- didaktikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Vedleggsversikt:

Vedlegg 1: Rektors tillatelse til innhenting av empiri ved Hønefoss vgs	s. 4
Vedlegg 2: Spørsmål om blogging	s. 31
Vedlegg 3: Intervju med lærere	s. 34
Vedlegg 4: Intervju med elever	s. 35
Vedlegg 5: Tilbakemelding fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS	s. 43
Vedlegg 6: Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjekt	s. 43

Vedlegg nr. 1:

Rektors tillatelse til innhenting av empiri ved Hønefoss videregående skole

HØNEFOSS VIDEREGÅENDE SKOLE

Postboks 3084, 3501 Hønefoss
Tlf. 32 17 13 00 - Telefaks 32 17 13 13

Dato:27.11.12

J.nr.:

Ark.:

Gro Føli

Svar på søknad om innhenting av empiri ved Hønefoss videregående skole

Viser til din søknad hvor du vil undersøke " Hvordan egner blogg seg som lærings- og dokumentasjonsverktøy i helse og oppvekstfag i den videregående skole"

Deite høres ut som en spennende forskningsoppgave.

Du gis herved tillatelse til å innhente opplysninger i forbindelse med din oppgave.

Lykke til.

Med hilsen
HØNEFOSS VIDEREGÅENDE SKOLE

Olav Bråten
Rektor

Vedlegg nr. 2: Spørsmål om blogging

Spørsmål om blogging.

1. Lærer du noe når du skriver i bloggen?
2. Du skriver i bloggen om opplevelser fra praksis, tenker du at dette er kunnskap?
3. Er det du skriver i bloggen viktig kunnskap for deg?
4. Er det enkelt å skrive ned kunnskap som dukker opp samtidig med at du skriver i bloggen?
5. Tenker du på kunnskap fra undervisningen når du skriver i bloggen?
6. Bruker du denne kunnskapen når du blogger?

7. Oppdager du sammenhenger mellom det du erfarer i praksis og det du lærer på skolen mens du skriver i blogginnlegget ditt?

8. Er blogging en grei måte å vise lærer hva du lærer ved å være ute i praksis?

9. Er det andre måter å vise din kunnskap fra praksis på?

10. a) hva er positivt med blogging?

- b) hva er negativt med blogging?

11. Hvordan oppleves det at lærer leser blogginnlegget ditt?

12. Hvordan opplever du å få kommentarer i kommentarfeltet?

13. Er det noe som burde ha ligget på bloggsiden din slik at det ble enklere for deg å vise kunnskap?

Vedlegg nr. 3: Intervjuguide – lærere

Intervjuguide – lærere.

- Starter opp med en uformell prat
- Gjenta litt om temaet for samtalen (bakgrunn, formål)
- Opplyse om taushetsplikt, de vil bli anonymisert gjennom undersøkelsen
- Spør om de har eventuelle spørsmål
- Informer om lydopptak og at opptaket vil bli slettet etter analysearbeidet

Elevens ferdighetskunnskap

Innhold	Spørsmål	Oppfølging
Erfaringer	1. Elevene skal kunne bruke digitale verktøy, som er en av de grunnleggende ferdigheter. Dere bruker blogg for å vise ferdighetskunnskap. Si litt om erfaringene dere har med å bruke det digitale verktøyet blogg til å dokumentere ferdighetskunnskap.	<ul style="list-style-type: none"> • Opplever dere at det er stas for eleven å blogge • Er elevene stolte av å bruke blogg som et verktøy i undervisningen • Er det å blogge en enkel måte for eleven å vise sin ferdighetskunnskap på • Er bloggen et egnet verktøy for å samle ferdighetskunnskap • Får de vist frem det de gjør i praksis • Er elevene gode bloggere
Nøkkelspørsmål	2. Husker elevene sin ferdighetskunnskap som de får gjennom øvelse og erfaring bedre når de vet at de skal skrive om den i bloggen?	<ul style="list-style-type: none"> • Opplever dere at de husker bedre hva du gjør i praksis og skolesammenheng • Opplever dere at detaljene fra praksis kommer frem gjennom å blogge • Spør elevene dere mer for å ha noe å skrive om i bloggen

Nøkkelspørsmål	3. Blir eleven mer bevisst på hva ferdigheter er når de skriver om den i bloggen?	<ul style="list-style-type: none"> • Ferdighetskunnskap er det eleven gjør i praksis og kan sette ord på og begrunne • Er det lett å sette ord på denne kunnskapen
Nøkkelspørsmål	4. Skjer det læring når eleven blogger?	<ul style="list-style-type: none"> • Opplever dere at det er lærerikt å skrive i bloggen • Kommer kunnskap lettere frem når eleven må skrive i bloggen • Kommer det frem kunnskap fra undervisning, lærebok, fra andre sin erfaring
Nøkkelspørsmål	5. Blir elevene sine ferdigheter fra PTF og annen praksis deres egen når de reflekterer over den og skriver om den?	<ul style="list-style-type: none"> • Ser dere sammenhengen mellom det erfarte og undervisningen i det som står i bloggen. Ser de sammenhengen mellom oppgaver du får, undervisning og ferdigheter fra praksis
Gode råd	6. Hva tenker dere om bloggdesign i dag?	<ul style="list-style-type: none"> • Er bloggen fin å se på • Er det ryddig • Får eleven samlet kunnskap på en ryddig måte
Gode råd	7. Kan dere tenke dere noen endringer i bloggdesign?	<ul style="list-style-type: none"> • Design • Forbedringer • Lenker

Vedlegg nr. 4: Intervjuguide – elever

Intervjuguide – elever.

- Starter opp med en uformell prat for å ufarliggjøre situasjonen
- Gjenta litt om temaet for samtalen (bakgrunn, formål)
- Opplyse om taushetsplikt, de vil bli anonymisert gjennom undersøkelsen og det de sier vil ikke påvirke karakteren i programfagene
- Spør om de har eventuelle spørsmål
- Informer om lydopptak og at opptaket vil bli slettet etter analysearbeidet

Din Yrkeskunnskap

Innhold	Spørsmål	Oppfølging
Erfaringer	1. Elevene skal kunne bruke digitale verktøy, som er en av de grunnleggende ferdigheter. Dere bruker blogg for å vise yrkeskunnskap. Si litt om erfaringene du har med å bruke det digitale verktøyet blogg til å dokumentere yrkeskunnskap.	<ul style="list-style-type: none"> • Litt stas å blogg • Er du stolt av å bruke blogg i skolesammenheng • Er det lett å skrive i bloggen om yrkeskunnskap • Greit å samle yrkeskunnskap i bloggen • Får du vist frem det du gjør i praksis • Er du en god blogger
Nøkkelspørsmål	2. Husker du yrkeskunnskapen du lærer gjennom øvelse og erfaring bedre når du vet at du skal skrive om den i bloggen?	<ul style="list-style-type: none"> • Får det deg til å huske bedre hva du gjør • Se du etter flere detaljer som du kan skrive om

		<ul style="list-style-type: none"> • Spør du mer etter det du lurer på for å ha noe å skrive om i bloggen • Tenker du at dette vil jeg skrive om i bloggen
Nøkkelspørsmål	3.Blr du mer bevisst på hva yrkeskunnskap er når du skriver om den i bloggen?	<ul style="list-style-type: none"> • Yrkeskunnskap er det du kan sette ord på og begrunne med yrkesteori • Er det lett å sette ord på denne kunnskapen
Nøkkelspørsmål	4.Er det lærerikt å skrive i bloggen ?	<ul style="list-style-type: none"> • Opplever du at det er lærerikt å skrive i bloggen • Kommer kunnskap frem når du setter deg ned for å skrive • Kommer det frem kunnskap fra undervisning, lærebok, fra andre sin erfaring
Nøkkelspørsmål	5.Blr dine ferdigheter fra PTF og annen praksis din yrkeskunnskap når du reflekterer over den og skriver om den?	<ul style="list-style-type: none"> • Ser du sammenhengen mellom undervisningen på skolen • Ser du sammenhengen mellom oppgaver du får
Gode råd	6.Hva tenker du om bloggens design i dag?	<ul style="list-style-type: none"> • Er bloggen fin å se på • Er det ryddig • Får du samla din yrkeskunnskap på en ryddig

		måte
Gode råd	7.Kan du tenke deg noen endringer i bloggens design som vil gjøre det lettere for deg å komme på ting å skrive om?	<ul style="list-style-type: none"> • Design • Forandringer • Lenker

Vedlegg nr. 5: Tilbakemelding fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Postboks 1047 Blindern
N-0316 Oslo
Norge
Tel: +47 22 82 21 17
Fax: +47 22 82 50 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Orgnr: 969 321 884

Leif Langli

Institutt for yrkesfaglerutdanning Høgskolen i Oslo og Akershus

Postboks 4 St. Olavs plass

0130 OSLO

Vår dato: 23.09.2013

Vår ref: 35510 / 2 / MB

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 16.09.2013. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>35510</i>	<i>Hvordan egner blogg og som læringsverktøy for vg1 elevene på belse og oppvekst i den videregående skole</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Leif Langli</i>
<i>Student</i>	<i>Gro Føli</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 01.07.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Marianne Bøe

Kontaktperson: Marianne Bøe tlf: 55 58 25 83

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Gro Føli Åsheimveien 12. a 3530 RØYSE

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Åsheimveien 12, 3530 Røyse

OMV NSD: Universitet i Oslo, Postboks 1047 Blindern, 0316 Oslo, Tel: +47 22 82 17 11, ov@nsd.uib.no
NSD/NSD/NSD: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7801 Torshovd, 4817 Torshovd, Tel: +47 33 31 19 00, kommunikasjon@ntnu.no
NSD/NTNU: NTNU, Universitetet i Trondheim, Trondheim, Tel: +47 73 52 10 00, nsd@ntnu.no

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Hvordan egner blogg seg når elevene skal vise yrkeskunnskap i HO fagene.”

Bakgrunn og formål

Jeg er masterstudent ved HIOA. Jeg ønsker i mitt studie å få kunnskap om blogg egner seg til å vise yrkeskunnskap i Helse og oppvekstfagene. I denne forbindelse blir det naturlig å spørre elever som bruker blogg som læringsverktøyet i sin utdanning.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltagelsen innebærer at jeg som student analyserer din blogg. Noen muntlige spørsmål/intervju vil bli stilt i denne forbindelse. Blogginlegg og bloggsiden din kan bli brukt som en del i den skriftlige oppgaven som jeg skal levere, innholdet i teksten og bloggens layout vil det bli referert til i masteroppgaven.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Bruker jeg din bloggside eller ditt innlegg i min skriftlige besvarelse kan dette bli kjent igjen vist du velger å gjøre din blogg offentlig. Jeg vil ikke bruke navn, karakterer, tilrettelegging eller andre opplysninger om deg. Det er om bloggen egner seg til å vise yrkeskunnskap jeg vil analysere og beskrive.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 01.05.14. Bloggen din vil da kunne være synlig i mitt masterarbeid og være et offentlig dokument. Dokumentet vil ikke inneholde noen personopplysninger av deg som bruker av blogg i utdanningen.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Leif Langli 95037315 eller Gro Føli 90520726. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig data tjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

- Jeg samtykker i at min blogg kan brukes i masterarbeidet*
- Jeg samtykker til at masteroppgaven kan publiseres/lagres etter prosjektslutt*
-